

ע"י מצינן תצא תורה

תשעה באב

שבע דרשות

בלבבי משכן אבנה

נשמח לקבל הערות והארות,
וכן תוספות קצרות על
הקונטרס, על מנת לתקן
ולהוסיף במהדורה הבאה
בע"ה.

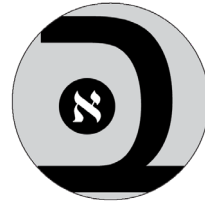
כמו כן, המעוניין לסייע להגיה
את הקונטרס כל שבוע לפני
צאתו, יפנה למערכת.

לאזנה לשיעור
בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקישים: כוכבית [*]
סולמית [#] -
[מספר שיעור] -
סולמית [#]

© כל הזכויות שמורות

לקבלת העלון השבועי
בדוא"ל יש לשלוח בקשה
לכתובת:

bilvavi231@gmail.com

לקבלת העלון השבועי
בפקס

יש לשלוח בקשה לפקס
המערכת: 03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת הספרים
לזיכוי הרבים, ניתן לצור קשר
עם מערכת

'בלבבי משכן אבנה'

טלפון: 052.763.8588

פקס: 03-5480529

ת.ד. 34192 ירושלים 9134100

bilvavi231@gmail.com

תוכן העניינים

תשעה באב / בהרת

ה

- ה כח ה'בהירות' דתיקון המתגלה בלובן העליון
- ו כח ה'הר' המתגלה בבהירות באורו באויר המתגלים בהר
- ז שורש האור והאויר המתגלים בבית המקדש שמקומו על ההר
- ח שורש החורבן - חורבן כח הדעת שמביא בלבול ותערובת
- ט כח בהירות דתיקון של הלובן המתגלה ביום הכפורים
- ט שורש הקלקול של כח הראיה ושורש קלקול מדרגת המצח
- י כח נפילת הפה המתגלה בחורבן ב'לשון סגי נהור'
- יא פנימיות ה'סגי נהור' - שמרוב ריבוי האור אין אפשרות של ראייה
- יא עומק הבהירות של 'תורתו של משיח' ביחס לתורה דידן
- יב עומק החמימות שבמשיח שמתקן את הקרירות דעמלק
- יב ביהמ"ק השלישי - כלי דתיקון לקבל את אורו של משיח

תשעה באב / בנה

יג

- יג מדרגת התנועה שבבית המקדש
- יד הבית השלישי שהוא בנוי מעיקרא
- יד מדרגת 'הר' ו'שדה' דביהמ"ק
- יד מדרגת הר דביהמ"ק - מנוחה ומדרגת שדה דביהמ"ק - תנועה של פעולה
- טו מדרגת בית דביהמ"ק - כוללת גם תנועה וגם מנוחה
- טו אופני הגילויים של תנועה שחלו בהר המוריה
- טז תחילת הנפילה ממתן תורה

בלבבי משכן אבנה

יז	שורש תנועת היציאה לגלות - תנועת ההר עצמו
יז	השורש העליון של 'מקום ארון אינו מן המידה'
יח	עומק מדרגת 'נגנו במקומו' המתגלה בפנימיות הארון
יט	עומק מדרגת הארון שדבוק במדרגת 'הוא מקומו של עולם'
יט	תפיסת הבית השלישי
כ	עומק התנועה דתיקון דלעת"ל
כ	הגילוי של מדרגת 'מקום שאינו מקום' בלבו של האדם

כה "וזוכר חסדי אבות"

כה	ב' דרגות - ישראל ויעקב
כה	האבות הם המרכבה - גם בזמני קטנות
כז	תכלית מעשי האבות - השראת השכינה
כז	עבודת הדור - הכין את הכלים לקבלת השכינה
כח	מדרגת הדור האחרון וגדר חובת עבודתו

לא בינה בנין בית המקדש

לא	בינה מלשון בנין, ולכך תלמידי חכמים קוראים בונים.
לא	כוח שנאת חינוס הנובע מההכרה של האדם בעצמו
לב	ההכרה שהאדם מכיר רק בעצמו גרמה לחורבן הבית
לג	אהבת חינוס הנובעת מכוח כך שאדם תופס שאין לו קיום כשלעצמו.
לג	ב' פנים לאהבת חינוס, מכוח המעשים הנמשכים אחר הלב.

לה דעת שלימה - כח התמימות

לה	פנימיות בהמ"ק היה דעת, חורבן בהמ"ק הוא העדר הדעת
----	--

תוכן ענינים - תשעה באב

לו	לחזור לדעת, ולהתמימות שלמעלה מדעת
לז	צריך לחזור לתמימות כדי להגיע לדעת
לז	תמימות - מקור הנביעה של הדעת
לח	דעת משה לעומת חכמת שלמה
לט	התמימות שלמעלה מהדעת - להחיות מציאות ה' באופן חושי
מא	גלות הנשמה בבחינת מקום
מה	מחצות ואילך הגאולה העתידית

תשעה באב / בהרת

כח ה'בהירות' דתיקון המתגלה בלובן העליון ואופני קלקול הלבנוניות שמתגלים ב'בהרת'

בהרת - השורש בהר בלשון הקודש מצד התיקון זה מלשון בהירות כמו שנאמר בקרא (איוב לז, כא) "אור בהיר הוא בשחקים".

ומצד הקלקול זהו בהרת שהיא השורש של ארבע מראות נגעים, - זה לעומת זה - בהירות דתיקון של 'אור בהיר' ובהירות דקלקול שהופכת להיות בהרת.

וכמו שאומרת המשנה בתחילת נגעים (א, א) 'מראות נגעים שנים שהן ארבעה, בהרת עזה כשלג' וכו', וכפי שנאמר גם בצרעת דמרים (במדבר יב, י) "והנה מרים מצורעת כשלג", כלומר, הבהרת שהיא עזה כשלג, היא המראה הלבן ביותר, ומכאן ואילך שאר המראות פוחתים והולכים בלבנוניותם.

ורבותינו כבר עמדו על נקודת הנידון שלכאן הרי הלבן ביסודו הוא שייך לקדושה וכמו בדוגמא הבהירה של ד' בגדי לבן של כה"ג ביום הכפורים שאתם הוא נכנס לפני ולפנים ומשם באה שורש הכפרה משורש הלבנוניות העליונה, וא"כ איך שייך שבכח הקלקול דייקא הלבן של בהרת הוא נגע המטמא.

והמקום שרבותינו עמדו על כך הוא ב'לבן הארמי' שהוא נקרא לבן מלשון לבנוניות, איך שייך שהוא ייקרא 'לבן' הרי לכאן הלבנוניות היא מעלה עליונה.

ונאמרו כמה ביאורים בדברי רבותינו על כך.

א. בפנים אחד אומרים רבותינו כלפי לבן הארמי, שבאמת זה בלשון 'סגי נהור' שבא לבטאות את היפך הלבן שהתגלה בו, - ואמנם ביחס לבהרת לא שייך ישוב זה, שהרי 'בהרת' זה לא לשון בעלמא אלא זהו הדין של בהרת שמטמאה בנגעים שהיא לבנה באופן של 'עזה כשלג'.

וביחס ללבן הארמי, בדקות, הגדר מה 'שלבן הארמי' הוא בלשון של 'סגי נהור', זהו משום שהיפך ה'אור בהיר בשחקים' תפיסת האור שחלה מכח הבהירות, מתגלה 'סגי נהור' בלבן הארמי.

ב. ומהלך נוסף המתגלה בלבנוניות - זה מה שנאמר בדיני הנגעים כלשון המקרא (ויקרא יב, ג) "ומראה הנגע עמוק מעור בשרו" וכמו שאומרת הגמ' בשבועות (ו, ב) [והובא ברש"י בחומש, על אתר] שזה כמראה חמה העמוקה מן הצל, כלומר, מראה הלבנוניות מתגלה דייקא ביחס לגוון ההפוך דהיינו ביחס למראה האדמומיות או מראה השחור,

אורו של משיח
שהתגלה בתשעה
באב באופן שלא
היה לו כלים שזהו
ה'בתשעה באב נולד
משיח' שעיי"כ נעשה
כל עומק החורבן
מכח ריבוי האור כמו
שנתבאר, - כשיאיר
האור דתיקון מכח
הארתו של משיח
בבית המקדש
השלישי שעתידי
להיבנות במהרה
בימינו, יהיה כלים
לקבל את הבהירות
הגמורה.

אלא כל קלקול הלבנוניות שמתגלה בבהרת הוא מכח התקוף והחוזק שבה במה שהיא 'עזה כשלג'.
ה. וברמח"ל מבואר מהלך נוסף, שאמנם מראה הלבנוניות כשלעצמו הוא משורש מראה דתיקון של הלבון העליון, אבל מדין השלג זהו מראה דקלקול, כלומר הרי כל שלג נעשה מכח מים שקפאו והכח שגורם למים לקפוא שהם נהפכים לשלג, זה גופא כח הקלקול שמתגלה בלבנוניות הזו.

וא"כ על אף שמראה הלבנוניות כשלעצמו הוא מראה דתיקון, כשזה באופן שחל קפאון, הקפאון הוא שורש הקלקול, והדוגמא השורשית לדבר היא בעמלק שנאמר בו "אשר קרך בדרך" (דברים כה, יח) כידוע מדברי חז"ל שעמלק כולו קרירות.

וכשהקרירות מביאה לידי מציאות של קפאון שתולדתו הוא שלג, זהו המציאות דקלקול שמתגלה בבהרת.

וא"כ, הוזכרו עד השתא חמשה מהלכים בלבן הארמי ולפי"ז ארבעה בבהרת, מהו עומק הקלקול של הלבנוניות המתגלה בהם.

כח ה'הר' המתגלה בבהירות באורו באויר המתגלים בהר

ובהרחבה יותר, הרי כמו שהוזכר בראשית הדברים, מצד התיקון זה מתגלה באופן של בהירות - 'אור בהיר הוא בשחקים' והיפך כך מתגלה בבהרת דקלקול שהיא היפך אותו מציאות של אור.

והרי כדברי חז"ל כידוע, אויר זה אותיות אור-י' כיון ששורש האויר הוא באור ולכן גנוז באויר האור.
והרי מבואר בגמ' (ב"מ פ' האומנין, עח א) שיש הבדל בין האויר שיש בהר לאויר שיש בבקעה שהאויר של ההר הוא על דרך כלל אויר צח ונקי ולעומת כך בבקעה שהיא מקום נמוך, האויר שם דחוס ועכור יותר [ולכן מבואר שם הדין שמי ששכר בהמה להוליכה בהר והוא הוליכה בבקעה או להיפך, אם הבהמה מתה מחמת אויר 'אמרינן אוירא דהר קטלה, אוירא דבקעה קטלה', תולים

ולפי"ז א"כ, הלבנוניות בעומק היא לא לבנוניות גמורה אלא זה מראה של לובן ביחס למראה ההפוך ממנו.

ובהקבלה למה שנתבאר לעיל בשורש 'בהק' שזהו מראה בוהק [וכפי שנתבאר שם שזהו הלשון של 'רבו מובהק'], שזה מראה שבא מכח יחס של שני דברים שהמראה של האחד כלפי השני הוא נראה בוהק.

מעין כך הוא גם בלשון של בהירות-בהרת, זהו לבנוניות שמתגלה ביחס למראה אחר, מראה חמה העמוקה מן הצל, כלומר - הלבון של הבהרת הוא מכח שהמראה עמוק מעור בשרו שלכן הוא מתראה כלבנוניות, זה לא לבנוניות בעצם אלא מראה לובן ביחס למראה ההפוך ממנו.

ג. וישנו מהלך נוסף שמבואר ברבותינו כלפי לבן הארמי והוא הדין לפי"ז בלובן של 'בהרת עזה כשלג' - שזה גופא היתה הרמאות של לבן הארמי שהוא מראה עצמו כלבן ובאמת הוא אינו לבן, כלומר, זה רק התראות של לבנוניות אבל אין כאן לובן באמת.

ובהקבלה לכך א"כ, גם המראה הלבן של הבהרת שהיא עזה כשלג, היא לבנה מאותו יסוד של לבן הארמי - דברים המפורשים להדיא בחז"ל - והיינו שהלובן של הבהרת זה רמאות בבחינת לבן הארמי המתגלה במראה הבהרת שהוא נגע צרעת.

ד. ובאופן נוסף בגדר תפיסת הלבנוניות המתגלה בבהרת - המראה של הלבון העליון מצד מדרגת הקדושה הוא מראה רך ועדין, ולעומת כך הלבנוניות שמתגלה בבהרת היא 'עזה כשלג', יש לה עזות, והעזות שבלבנוניות היא נקודת הקלקול שמכחה מתגלה הבהרת כלבנוניות דקלקול.

כלומר - זה לא שמדין המראה לבן כשלעצמו חל קלקול בבהרת כי במראה הלבן מצד עצמו מתגלה ה'רוך', מתגלה ה'ארך אפיים', הא-רך שמתגלה בו רכותא, בבחינת בגדי לבן דכה"ג שמכפרים ביום הכפורים.

^א כפי שהוזכר פעמים רבות שלעומת ההנהגה של 'גבור איש מלחמה' יש את ההנהגה של 'זקן מלא רחמים' שזה השורש של ה'ארך אפיים'.

^ב בפרטות הם חמשה, ובעיקרם הם ארבעה מהלכים.

דארץ ישראל מחכים" (ב"ב קנח, ב) ובפרטות מקום ה'אורא מחכים' מתגלה בירושלים כמו שאומרים חז"ל על חכמת אנשי ירושלים, אבל יתר על כן מתגלה בבית המקדש "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים" (ישעיה ב, ג) - בית המקדש נקרא 'אורו של עולם' כלשון הגמ' בבבא בתרא (ד, א) בסוגיא דהורדוס כי מבית המקדש מתגלה האור, ולעניינא דידן בית המקדש הוא מקום האור-י', האור המתגלה במדרגה העליונה של ההר.

זוהי המדרגה העליונה של הבהירות שנאמר בקרא שהוזכר "אור בהיר הוא בשחקים", כלומר, עיקר מקום גילוי של האור הזה ששורשו הוא בשחקים, הוא ממקום בית המקדש כיון שבית המקדש של מטה מכון כנגד בית המקדש של מעלה, והרי שהאור שמתגלה למעלה, הבהירות שמתגלה למעלה היא משתלשלת ויורדת להאי עלמא מבית המקדש העליון דרך מקום בית המקדש התחתון, משם משתלשלת הבהירות לתתא.

זוה האור הפנימי של 'מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים' המתגלה בסנהדרין שיושבים בלשכת הגזית שמשם יוצאת תורה והוראה לישראל - ודייקא זה נקרא הוראה מלשון אורה ומלשון הר - מקומם הוא דייקא במדרגת ההר.

זוה מדרגת אברהם אבינו שקראו לביהמ"ק הר (פסחים פח, א) - "בהר ה' יראה".

^{ומ"כ} א"כ, זוהי המדרגה של הבהירות העליונה שחלה במקום בית המקדש.

שהיא מטה מחמת שינוי האור שבין ההר לבקעה].
ולפי"ז בעומק שורש ה'בהר' שבבהרת זה מלשון ב-הר, הר בתוספת ב' השימוש כדוגמת לשון הפסוק 'בהר סיני' וכדו', כלומר מדרגת הבהירות שבבהרת מתגלה כאשר נמצאים בהר למעלה, משא"כ כאשר נמצאים למטה אין בהירות.

והדוגמא היסודית והבהירה לכך היא בדברי הרמח"ל הידועים במסילת ישרים (פ"ג) במשל של גן המבוכה, שמי שנמצא תוך הגן, הוא נמצא במבוכה בבחינת 'נבוכים הם בארץ סגר עליהם המדבר' (שמות יד, ב), אבל מי שנמצא מעל גן המבוכה, הוא רואה את כל השבילים האפשריים, והוא רואה את הדרכים מתחילתם עד סופם - איך להתחיל איך להמשיך ואיך להגיע לתכלית של כל הגן. ובשלשון אחרת והיינו הך, מי שנמצא בבקעה הוא רואה רק את הנראה לנגד עיניו כפי טווח ראייתו, כיון שיש כוחות המסתירים את ראייתו, אבל מי שנמצא למעלה בהר, שראיתו רחבה יותר, מכח כך הוא רואה מבט עליון יותר. ושורש הדבר הוא ב"השקיפה ממעון קדשך מן השמים" (דברים כו, טו), ראייה בבחינה של השקפה מלמעלה.

שורש האור והאור המתגלים בבית המקדש שמקומו על ההר

וכמו שברור, שורש ה'השקיפה ממעון קדשך' הוא מבית המקדש שנקרא מעון שבית המקדש הוא המעון של הקב"ה בבחינת "מכון לשבתך פעלת ה'" (שמות טו, יז), ודייקא מקום בית המקדש הוא "בראש ההרים" (ישעיה ב, ב) וכמו שנאמר בקרא, "בהר ה' יראה" (בראשית כב, יד).

וכמו שאומרים חז"ל שארץ ישראל גבוהה מכל העולם כולו וביהמ"ק גבוה מכל ארץ ישראל, כלומר, מה שהוא נמצא למעלה בהר משום ששם הוא מקום האור העליון, - בכללות נאמר "אורא

^ג וכן מלשון של בכי.

^ד מלבד אחד מו' רקיעים שנקרא מעון, כאן בארץ, בית המקדש הוא הנקרא מעון [ע' רשב"ם ב"ב קס"ו א' ד"ה המעון הזה].

^ה כמבואר בקידושין ס"ט ע"א, ובסנהדרין פ"ז ע"א ובבבא בתרא פ"ב ע"ב.

^י איכה רבה א', ד.
^ז ירושלמי ברכות ד, ה.

העליונה שהיתה מתגלה בביהמ"ק בבחינת אור, אור-י' כמו שנתבאר, האור של הדעת העליונה שיורד לתתא וחל במקום בית המקדש בבחינת 'לדעת בארץ דרכך' (תהלים סז, ג).

וכשחל החורבן משורש סנחריב שבלבל את כל האומות, הרי שנעשה התערובת, והיינו שמשורש סנחריב שמונח בו תפיסה של בלבול, נעשה עומק הנפילה של הבהירות.

וכמו שהוזכר בראשית הדברים, לעומת הבהירות דתיקון מתגלה הנפילה של ה'בהרת' שהיא מסימני נגעי המצורע.

ונתבונן להבין - הרי בטומאת מצורע בנגעי אדם הדין הוא - "בדד ישב מחוץ למחנה", וכמו"כ כשמתגלה צרעת בנגעי בתים שנמצא הבית טמא יש דין של נתיצת הבית, אבל כשישנו ספק במראה הן בנגעי אדם והן בנגעי בתים, יש דין של הסגר הנגע, ורק לאחר מ"כ אם יש למראה סימני טומאה הכהן פוסק שהוא טמא.

כלומר מלבד הדין 'בדד ישב מחוץ למחנה' שישנו במצורע מוחלט, מתגלה דין של הסגריא שנמצא במצורע מוסגר, וכח ההסגר שנמצא במצורע, הוא מה שמתגלה בעומק מצד הקלקול בירושלים "סמך מלך בבל על ירושלים", - והיפך ממדרגת הבהירות שהיא האור הפנימי של ביהמ"ק כמו שנתבאר בהרחבה, מתגלה במצורע על ירושלים בחינה של הסגר דמצורע, - זוהי הנפילה במקום בית המקדש ממדרגת בהירות למדרגת ההסגר שבבחינת בהרת דמצורע.

וכמו שבמראה הצרעת, בתחילה יש הסגר שלאחר מכן המראה הזה עדיין יכול מחד להתהפך ולהיות טהור או ח"ו להיות מוחלט לטומאה, כך גם לאחר שסמך מלך בבל על ירושלים, אילו הם היו עושים תשובה, הרי שהיה די בהסגר - במצורע ולאחר מכן היתה מתגלה טהרה דומיא דמצורע שנטהר מהסגר.

אבל כשהם לא זכו, ההסגר התפשט לתפיסה של טמא מוחלט כביכול, ואז חל הקלקול של "באש

שורש החורבן - חורבן כח הדעת שמביא בלבול ותערובת

אבל כשחל מציאות החורבן של ביהמ"ק, תחילתו הוא ב"סמך מלך בבל על ירושלים" (גמ' ר"ה יח, ב) שזהו המצור שהיה על ירושלים בעשרה בטבת שהמיצר הזה שהיה סביב לירושלים הוא השורש של ימי בין המיצרים שהוא הנקרא 'ראשון לפורענות'.

ובפרטות לעניינא דידן, עומק המיצר שנעשה הוא מיצר על הבהירות שבהר, וזה עומק כח הקלקול שחל בחורבן, - הרי כשהדברים עומדים מובדלים זה מזה יש את הברירות ויש את הבהירות, וזה שורש הבהירות שהתגלתה במקום בית המקדש, ולעומת כך שורש החורבן הוא הבלבול של הדברים והתערובת שלהם.

ושורש הדבר מתגלה אצל סנחריב שבלבל את כל האומות (ידים ד, ד) שנקרא סנחריב מלשון חורבן ואופן החורבן שהתגלה על ידו הוא לא כדוגמת נבוכדנצר שהחריב את בית המקדש בפועל אלא ע"י כח הבלבול שהוא עשה.

כלומר, הבנין הפנימי של בית המקדש הוא הבהירות והחורבן נעשה ע"י העירוב, ולכן סנחריב הוא שורש החורבן הפנימי, ומה שהתגלה אצל נבוכדנצר זה כבר החורבן החיצוני, והשורש, של החורבן הפנימי הוא חורבן כח הדעת שבגימטריא ערב-רב כידוע מאד בדברי רבותינו, והיינו שהתערובת הגדולה והמרובה, היא שורש החורבן הפנימי.

וכדברי הגמ' בברכות (לג, א) "גדולה דעה שניתנה בין שתי אותיות כו' גדול מקדש שניתן בין שתי אותיות" כלומר, בית המקדש הוא מקום של דעה בבחינת מה שנאמר בקרא (שמות לא יג) "לדעת כי אני ה' מקדישכם", שהדעת היא שורש השראת השכינה שחלה בבית המקדש וכלשון רש"י כידוע ש'דעת' זה רוח הקודש, וזה א"כ הרוח

^ח עיי"ש ברש"י ד"ה ועל אחרון.

^ט כדוגמא שמבואר בגמ' סוכה (נ"ג א) 'אשה היתה בוררת חטים לאור של בית השואבה'.

^י שעי"ז נאמר לנבוכדנצר - 'קמח טחון טחנת' (סנהדרין צו, ב).

^א [ובלשון התרגום, צרעת, מצורע תרגום הוא סגירותא, סגירא].

נופלת לבהרת שמתגלה בתשעה באב, ושורש הקלקול הזה של הבהרת דתשעה באב הוא הלשון הרע שמביא את הצרעת, שזה הרי היה שורש סיבת החורבן בבית שני.

וא"כ, אותה לבנוניות היתה בתחילה לבנוניות רכה כמו שהוזכר בראשית הדברים במהלך אחד שזהו הלבנוניות דתיקון בבחינת 'ארך אפיים', ה'רוך' המתגלה ביום הכפורים, אבל בתשעה באב מתגלה בלבנוניות הזו הכח של 'עזה כשלג', כח העזות מצח שמתגלה מצד הקלקול כמו שאומרים חז"ל בבחינת 'ומצח אשה זונה היה לך' (ירמיה ג, ג).

שורש הקלקול של כח הראיה ושורש קלקול מדרגת המצח שמתגלים בחורבן

ונתבונן להבין עמוק מהו שורש הקלקול ולפי"ז מהו שורש התיקון, הרי שורש הקלקול הוא בעיניים כדברי חז"ל שהוזכרו פעמים רבות כמו שנאמר בקרא בעץ הדעת "ותרא האשה" (בראשית ג, ו) שהקלקול הראשון שהיה בחטא עץ הדעת היה בעיניים, ולאחמ"כ זה מתעורר שוב בחטא העגל כשעם ישראל נופלים ממדרגתם - "וירא העם כי בושש משה לרדת מן ההר" (שמות לב, א) וכמו כן כשמתגלה מדרגת הנפילה של ראיית העיניים בתשעה באב עצמו - ע"ז נאמר בקרא "עיני עיני יורדה מים" (איכה א, טז), שמהראיה שבעינים זה הופך לבכיית העיניים, כלומר, מים בבחינת מימי החסד דתיקון של "יוקח נא מעט מים" (בראשית יח, ד) שנאמר באברהם אבינו שמידתו היא חסד, הופכים להיות דמעות היורדים מהעיניים שזוהי הבחינה של 'מעט מים'.

אבל בעומק יותר, כשביהמ"ק היה קיים, שורש התיקון שהיה הוא בכח שנמצא מעל העיניים שהוא המצח, שזה מתגלה בציץ של כה"ג שנמצא במצח [ומעין כך התפילין], ששורש התיקון של המצח שמתקן את הראייה הוא הציץ שמתקן את בחינת "מציץ מן החרכים" (שה"ש א, ט), - אבל זה מה

הצתה"יב של שריפת ההיכל וחורבן ביהמ"ק. וא"כ, כל כח החורבן שמתגלה בבית המקדש זה הכח של הבהירות שנפלה למדרגת בהרת שהוא מראה טמא במצורע.

כח בהירות דתיקון של הלובן המתגלה ביום הכפורים לעומת הבהרת דקלקול המתגלה בתשעה באב

ובלשון אחרת והיינו הך, הרי הזמן העליון ביותר שמתגלה בבית המקדש הוא יום הכפורים שבו הכהן גדול נכנס לפני ולפנים, והרי ביחס לזה נאמר בקרא (ישעיה א, יח) "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו" שזה מה שמתגלה ביום הכפורים בביהמ"ק מצד המדרגה העליונה.

ולעומת כך כמו שברור ופשוט, הזמן הנמוך יותר המתגלה ביחס לבית המקדש זהו תשעה באב שהוא זמן החורבן, כלומר מתגלה כאן 'זה לעומת זה', לעומת יום הכפורים שהכה"ג נכנס לפני ולפנים, מתגלה בתשעה באב 'ראה שועל יוצא מבית קדשי הקדשים' יג שהוא ההיפך הגמור מ'נכנס לפני ולפנים'.

וזוהי הנפילה ממדרגת הבהירות דתיקון למדרגת בהרת שהיא שורש הקלקול, ובדרך רמז - הת' של בהרת שנוספה על ה'בהר' שהוא השורש של בהיר - בהירות דתיקון - כשהיא במילוי שבה - תו - היא בגימטריא שועל, זהו כח הנפילה של מדרגת הבהירות המתגלה בשועל היוצא מבית קדשי הקדשים, שנופלת לבהרת.

וא"כ, מתגלה כאן 'זה לעומת זה', לעומת מדרגת בגדי לבן של יום הכפורים שמתגלה בהם 'אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו', מתגלה בחורבן בית המקדש 'שועלים הילכו בו' (איכה ה, יח) ויתר על כן - 'שועל יוצא מבית קדשי הקדשים', שדייקא במקום שבו מתגלה עומק הבהירות ביום הכפורים כשכה"ג נכנס לפני ולפנים, מתגלה שהבהירות

^{יב} מטבע הלשון ב'נחם' שאומרים בתשעה באב.
^{יג} (גמ' סוף מכות).

תאכל לחם', כלומר - בביהמ"ק שיש לחם הפנים, שם אין את הקללה של 'בזעת אפיך תאכל לחם', אלא אדרבה שורש כל השפע שבא לעולם מגיע דייקא מהשולחן ומהמזבח כמו שאומרת הגמ' בכתובות (י, ב) שמזבח מזין ומפרנס וכו' והשורש הוא בלחם הפנים שלא חל בו הקללה של 'בזעת אפיך תאכל לחם'.

אבל כשחלה נקודת הקלקול, אותה זיעה של הפנים שנמצאת במצח, יורדת לעינים ומכח כך כשחל בעינים ה'עיני עיני יורדה מים', העיניים מורידים מים משתי מקומות, הם מורידים דמעות מהעיניים עצמם. אבל גם הזיעה שיורדת מן המצח עוברת דרך העיניים ויורדת מהם, וכשהזיעה מתערבת עם הדמעות - זה עומק הבכי שחל בתשעה באב, והדברים הללו הינם ברורים מאד ומיוסדים בדברי רבותינו שעומק החורבן הוא הצירוף של נפילת מדרגת המצח עם הקלקול שבעיניים.

זה שורש הבהרת דקלקול שמתגלה במדרגת המצורע

כח נפילת הפה המתגלה בחורבן ב'לשון סגי נהור'

ויתר על כן, כמו שחודד בראשית הדברים, ישנם כמה מהלכים מדוע הלובן של הבהרת והלובן של 'לבן הארמי' הוא לובן דקלקול, ובלשון אחד (א') הוזכר ביחס ללבן הארמי שהוא נקרא לבן בלשון של 'סגי נהור' וכמו שברור לכל בר-דעת 'סגי נהור' זהו מי שחל אצלו נפילה במדרגת העיניים, שהיפך ה'נהורא' שבעיניים מתגלה התפיסה של 'לשון סגי נהור'.

ובעומק - עד השתא נתבאר הנפילה שבמצח והנפילה שבעיניים, אבל מלבד כך מתגלה גם נפילה בפה, וכפשוטו זהו לשון הרע שהוא שורש הצרעת, אבל בדקות יותר לפי מה שנתבאר כאשר מתגלה הקלקול של העיניים באופן שהוא חל בפה, מכח כך מתגלה ה'לשון סגי נהור' שמתגלה

מתגלה כשהבית בבניינו שכשכה"ג לובש את שמונת בגדיו הוא לבוש בציץ, אך כשזה נופל מצד הקלקול, שמתגלה שכמו שיש פסולת של מים מן העיניים שזה הדמעות, כמו כן יוצא פסולת של מים מן המצח שזהו הקללה של 'בזעת אפיך תאכל לחם' (בראשית ג, יט) שהרי עיקר הזיעה מתגלה במצחו של האדם.

כלומר - אם הם היו זוכים, כח המצח היה מתקן את הקלקול של 'מציץ מן החרכים' שבראיה, מכח הציץ של הכהן הגדול, אבל כשזה נופל - כמו שבעיניים מתגלה קלקול של מים ע"י ה'עיני עיני יורדה מים', כך גם במצח עצמו מתגלה העזות מצח בבחינת 'מצח אשה זונה היה לך' ועי"כ מתגלה במקום המצח ה'בזעת אפיך תאכל לחם'.

זה א"כ עומק הנפילה של מדרגת הבהירות למדרגת הבהרת, - שהבהירות היא הנמצאת אצל האדם כאשר האדם רואה את הדברים, כלומר יש ידיעה של דברים ויש ראייה, וכאשר האדם דייקא רואה את הדברים אז מתגלה אצלו הצורה השלימה של הדברים. והדוגמא הברורה לדבר כמו שאומרים חז"ל שמשנה נתקשה בעשיית המנורה עד שהראה לו הקב"ה מראה מנורה של אש, והיינו שבאופן שלא מספיק הידיעה של הדברים, ע"י המראה הטוב מקבלים את הבהירות של הדברים.

וכמוכן כ"ז כשהראיה היא מצד נקודת התיקון משא"כ בראיה בבחינת 'ותרא האשה' של עץ הדעת, כיון שהוא מעורב טוב ורע, הרי שהראיה שבו היא בבחינת "נאחו בסבך" (בראשית כב, ג), ראייה של התערבות, אבל בראיה דתיקון, הדברים נראים בבהירות שבהם.

ומ"מ א"כ, כשבמדרגת ה'אור בהיר הוא בשחקים' שהיה בפנימיות באויר בית המקדש, חל נפילה שהבהירות נפלה לבהרת, עי"כ כח הציץ של הכה"ג שמעמיד את התיקון לראיה של 'מציץ מן החרכים', נופל מהמצח ומתגלה במצח בזעת אפיך

^{יד} ואז העיניים היו עיניים דתיקון והדמעות היו הופכים להיות דמעות של שמחה ותענוג כדמעותיו של ר"ע כמו שאומרים חז"ל.

^{טו} וכן בעוד דברים כמבואר בחז"ל.

^{טז} אם זה ראייה חיצונית כפשוטו ואם זה ראיית עיני השכל, אבל כל ראייה יוצרת בהירות.

^{יז} שזה שורש נהר של מים כדרי הרמב"ן שיאור' הוא אותיות י"א-אור.

חל החורבן, אלא העומק הפנימי של החורבן הוא האור הפנימי העליון שיוצא באופן של ריבוי אור שמכחו נעשה שורש של חורבן.

ולעניינא דידן - ריבוי האור יוצר בלבול כיון שזה למעלה מכח הכלים לקבלו כאדם הלומד ריבוי של תורה מעבר לכחו שע"כ מוחו מתערבט, והרי שהריבוי של האור יוצר את הבלבול של הדעת, וזה א"כ העומק של חורבן הדעת שהיה בחורבן בית המקדש כפי שהוזכר לעיל.

כלומר - ריבוי האור של ה'תורה חדשה מאיתי תצא' הוא עומק החורבן, וזהו הבהרת דקלקול שמתגלה, שכשאין את הכח לקבל את הבהירות של האור הפנימי, מתגלה הקלקול של הבהרת.

עומק הבהירות של 'תורתו של משיח' ביחס לתורה דידן

ומצד כך, מה שהוזכר בראשית הדברים במהלך אחד (ב') שהלובן של הבהרת מטמאת מכח העומק של מראה הנגע שהוא עמוק מן העור בבחינת מראה חמה העמוקה מן הצל, זוהי הבהירות שתתגלה בתורת משיח במהרה בימינו שהרי כמו שאומרים חז"ל שכל הדברי תורה שיש בידינו השתא הם נובלות ביחס לתורתו של משיח - וזה א"כ ה'בוהק' והבהירות שתתגלה בתורתו של משיח ביחס לתורה דידן השתא.

וזה גופא האור הפנימי שיחזור וע"כ הוא יתקן את הבהרת דקלקול לבהיר דתיקון, שמכח היחס שבין תורת משה שזה השגה דידן כאן בהאי עלמא, לתורתו של משיח, יתגלה ה'בוהק' בתורתו של משיח מעין אותו יחס של 'רבו מובהק' שהוזכר, זה יהיה היחס בין תורה דידן לתורתו של משיח, ל'תורה חדשה מאיתי תצא', - 'חידוש תורה מאיתי תצא' כלשון חז"ל.

זה עומק הבהירות שתתגלה, אלא שאז יהיה

בפה, כלומר - יש לשון סגי נהור שהיא לשון נקיה בבחינת 'ותבחר לשון ערומים' (איוב טו ה).

פנימיות ה'סגי נהור' - שמרוב

ריבוי האור אין אפשרות של ראייה

אבל יש לשון סגי נהור פנימי יותר כמו שהוזכר כמה פעמים, שמכח ריבוי האור נעשה הכהיית העיניים כאדם המסתכל בשמש שמרוב תוקף האור אינו יכול לראות בעיניו - ובעומק זה עצם המושג שנקרא 'סגי נהור' - ומ"מ א"כ, מכח נפילת העיניים חל נפילה גם בפה עצמו וה'סגי נהור' שבעיניים הופך להיות 'לשון סגי נהור' בפה.

עומק חורבן בית המקדש - מכח ריבוי האור של 'נולד משיח' שלא היו כלים מתוקנים לקבלו

אבל בעומק, זה מה שמונח בחורבן בית המקדש, - כפשוטו חורבן בית המקדש הוא בבחינת צמצום כמו בלשון 'צמצמה פניה' שמוזכר בחז"ל שמשמעותו - הסתירה פניה כמו שאומר הנפש החיים, אבל בעומק הפנימי הרי בתשעה באב נולד משיח, ועומק הדבר - בתשעה באב מתגלה ריבוי של אור שכאשר אין כלים מתוקנים לקבל אותו, הכלים משתברים וזה גופא חורבן הבית. והיינו שהפנימיות של חורבן הבית היא לא הסתלקות כפשוטו, שאין את הכח הפנימי שמחבר את האבנים, וממילא אין לאבני בית המקדש כח צירוף והם נפרדים זו מזו וע"כ חל החורבן, אלא העומק הפנימי של חורבן הבית הוא ריבוי של אור שכשאין כח לכלים לקבל אותו, נעשה שבירת הכלים שזה החורבן של בית המקדש.

וזהו ה'בו ביום נולד משיח', הריבוי האור המתגלה בתשעה באב.

וכשהנפשות יזכו - יהיה כלי לקבל את האור הפנימי שזהו בית המקדש השלישי שירד מן השמים.

וא"כ, עומק החורבן הוא לא רק כפי שנראה בתפיסה הפשוטה של חורבן הבית שזה ההתמעטות של האור, שע"י ההסתלקות של האור

^{יח} ומצד כך, מה ששכינה לא זזה מהכותל המערבי זה משום שלאחר ההסתלקות נשאר 'רשימו' מן האור כמו שמבואר בספר 'עמק המלך' כמה פעמים.
^{יט} ומצד כך אומר הגר"א שמיצוט שיחה הוא אחד מקניני התורה הוא לא רק למעט כפשוטו אלא שצריך לדבר מעט בשביל שהאדם לא יבוא לידי שממון בבחינת "למה תשומם".

יהיה תיקון של 'בזעת אפיק' שזה התיקון של מדרגת האלף, ויתוקן הלשון סגי נהור' שבפה.

ועי"כ יתגלה הכח של המצח העליון בבחינת 'דודי צח' (שה"ש ה, י), שזהו הצח שבנצח, ועומק התיקון הוא באותיות חס, שבמצח, וכאן מונח עומק התיקון של אורו של משיח שמעתיק מהבהרת דקלוקל לבהירות דתיקון של "אור בהיר הוא בשחקים".

וא"כ הוזכר בתמצית את התיקון הבהרת לפי כל המהלכים שנתבאר בראשית הדברים מהו הלבנוניות של הבהרת דקלוקל, ואיך היא עתידה במהרה בימינו להתהפך בחזרה ממדרגת הבהרת דקלוקל של עזה כשלג למדרגת השלג דתיקון של 'אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו'.

ביהמ"ק השלישי - כלי דתיקון לקבל את אורו של משיח

ואז יאיר ביום תשעה באב האור של יום הכפורים וזה יהיה השורש של בנין בית המקדש במהרה בימינו.

אורו של משיח שהתגלה בתשעה באב באופן שלא היה לו כלים שזהו ה'בתשעה באב נולד משיח' שע"כ נעשה כל עומק החורבן מכח ריבוי האור כמו שנתבאר, - כשיאיר האור דתיקון מכח הארתו של משיח בבית המקדש השלישי שעתידי להיבנות במהרה בימינו, יהיה כלים לקבל את הבהירות הגמורה.

וזהו השורש ב'היר' של בהיר שהוא בגימטריא רז ובגימטריא אור ובגימטריא אין סוף כמו שהוזכר פעמים רבות בדברי רבותינו.

זה הרז, זה האור שגנוז ביום תשעה באב שיהפך לששון ולשמחה.

כלים לקבל אותה, וזה א"כ יהיה עומק האור של בית המקדש השלישי, בחינת הבהירות דתיקון של 'מראה חמה העמוקה מן הצל' שהוזכר בראשית הדברים.

עומק החמימות שבמשיח שמתקן את הקרירות דעמלק

ובאופן נוסף הוזכר בראשית הדברים (ה') שהקלוקל במדרגת הבהרת הוא לא מצד הלבנוניות שבו אלא מצד מה שמתגלה בו הקפאון והקושי המתגלה בשלג ששורשו הוא בקרירות של ה'אשר קר' דעמלק.

אבל במשיח יש את האותיות חס בקרבו - היפך הקלוקל של השלג שמתגלה עכשיו מצד הקרירות שבשלג שמכח עמלק, כאשר יבוא משיח והוא יכניע את זרעו של עמלק, הוא יהפוך את הקרירות הזו לחמימות, - ובמשיח מתגלה האותיות ממ'ש' והאותיות חס, המ'-ש' זה האותיות של משה ששורשו הוא "מן המים משיתיהו" (שמות ב, י) אבל זה לא מים שיוורדים למדרגת הקרירות שהם הופכים להיות שלג אלא במדרגת החם שבמשיח.

וא"כ בעומק התיקון של אורו של משיח הוא יעתיק את האור ממדרגת הבהרת דקלוקל שמתגלה בה תוקף הקור שבלבנוניות השלג, ויגלה מדרגה העליונה של "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו" שזה מדרגת השלג העליונה המתגלה בבית המקדש ביום הכפורים שהיא תהיה בלי הקרירות שבשלג אלא יתגלה בה רק הלבנוניות שבשלג.

ומה שעכשיו מתגלה בקלוקל ה'עזה כשלג' שזה האופן הנוסף שהוזכר (ד'), שמכח העזות שבמראה הלבן כשלג הוא הופך ללבנוניות דקלוקל, שהעזות הזו היא כח הקלוקל של 'מצח אשה זונה היה לך' בבחינת עזות מצח, ובבחינת 'והכלבים עזי נפש' (ישעיהו נו, יא).

אבל כשיתוקן אותו עזות של המצח, יתגלה התיקון של הראיה ע"י הציץ כמו שנתבאר, ועי"כ

ב-ה בהרת-עבודת השם-תשעה באב
מספר שיעור בקול הלשון 35871654

תשעה באב / בנה

בנה - השורש של בנין ושל פעולת הבניה.

וכמובן, היפוכו של כח הבנין הוא חורבן - בנין הבית לעומת חורבן הבית*.

ועיקר השורש של בנין ובניה הוא באותיות ב' ונ', והרי כידוע האות ב"ת במילוייה זהו אותיות בִּית, והאות נ"ן במילוייה מורכבת משני נוני"ן כמו שכבר הזכירו רבותינו, נ' ראשונה ונ' שניה, ושורש שני הנוני"ן הללו הוא בשתי התפיסות השורשיות של הנע ושל הנח, הנע זוהי תפיסת התנועה המתגלה בששת ימי המעשה ולעומת כך נח זוהי תפיסת המנוחה המתגלה בשבת קודש - 'שבת וינפש' (שמות לא, יז).

והרי שבשורש האותיות ב'-נ' שבבנין מונחת המילה בית שזוהי הבי"ת במילוי כפי שהוזכר והנ' שבו מורכבת מב' סוגי הנוני"ן שבנו"ן, הנ' של הנע והנ' של נח.

מדרגת התנועה שבבית המקדש

ונתבונן להבין - המקום שמתגלה בו שורש המנוחה שבבנין הבית זהו בבית ראשון שנבנה ע"י שלמה המלך וכמו שמבואר בלשון הפסוק מה שאומר הקב"ה לדוד המלך (דה"א כב, ט-י) "הנה בן נולד לך הוא יהיה איש מנוחה וגו' הוא יבנה בית לשמי", כלומר מי שבונה את בית המקדש הוא איש מנוחה, ולכן שלמה המלך הוא דייקא זה שבונה את הבית, שכיון שמדרגת בית ראשון עצמו הוא בית של מנוחה, לכן מי שבונה אותו צריך להיות במדרגת מנוחה, וכמו שנאמר בלשון הפסוק ביחס לבית המקדש (דברים יב ט) "אל המנוחה ואל הנחלה", והרי שבית המקדש הוא מקום המנוחה ומי שבונה אותו הוא איש מנוחה.

נדקדק יותר - יש את צורת בנין הבית ויש את הבית כשהוא כבר בנוי, יש את בנין הבית במובן של פעולת בנין ויש את בנין הבית במובן של הבית הבנוי 'בית בבניינו'. ומצד כך, פעולת בנין הבית היא איננה מנוחה אלא תנועה, אבל כשהבית כבר בבניינו, שהוא כבר בנוי במצב הזה מתגלה בו שהוא מקום של מנוחה.

ונעמיד לפי"ז את הגדרת הדברים^א - כשהבית נבנה, מכח עצם תנועת הבניה שלו הוא במצב של תנועה.

זו הבהירות למה
אנחנו מייחלים, למה
אנחנו מצפים, אנחנו
מייחלים ומצפים
שכל בית המקדש
יהיה במדרגת קודש
הקדשים - לא רק
במדרגת קודש
אלא במדרגת קודש
הקדשים, ויתר על כן
כמו שחודד, שבית
המקדש יהיה כולו
בבחינת 'מקום ארון
אינו מן המידה' - על
זה נאמר בעומק
'ציפית לישועה'.
שיבנה בית המקדש
במהרה בימינו אמן.

^א וכפי שמבואר בראשונים, לעולם כל דבר ניכר מתוך הפכו, והרי שמתוך החורבן ניכר ממות הבנין [וכפי שיבואר להלן].
^ב ולאט לאט יתבארו הדברים בעז"ה.

קראו הר שנאמר (בראשית כב, יד) "בהר ה' יראה", יצחק 'קראו שדה שנאמר (שם כד, סג) "ויצא יצחק לשוח בשדה", ויעקב קראו בית שנאמר (שם כח, יז) "אין זה כי אם בית אלקים".

ומצד הקלקול של החורבן, כנגד 'בהר ה' יראה' שקראו אברהם, מתגלה 'על הר ציון ששמים' (איכה ה, יח), כנגד יצחק שנאמר בו 'ויצא יצחק לשוח בשדה', נאמר בקלקול (ירמיהו כו, יח) "ציון שדה תחרש".

אבל מצד יעקב אבינו שקראו בית, כשכבת המקדש חרב הוא כבר לא נקרא בית² והרי שנעקר עיקר ה'שם בית' שקראו יעקב מבית המקדש.

וא"כ, השם 'הר' שקראו אברהם על אף שמעיקרא היה בו גילוי של 'בהר ה' יראה', אך מ"מ גם אחר החורבן נשאר "הר ציון ששמים".

השם 'שדה' שקראו יצחק נשאר גם בחורבן בית המקדש - 'ציון שדה תחרש', אבל כשחרב בית המקדש, א"כ נעקר השם 'בית' שקראו יעקב אבינו.

מדרגת הר דביהמ"ק - מנוחה ומדרגת

שדה דביהמ"ק - תנועה של פעולה

ונתבונן לפי"ז להבין עמוק - כשאברהם קראו לביהמ"ק הר, מה שההר נקרא הר זה בלי יחס לפעולה הנעשית בו, הוא הר כשלעצמו, בבחינת קרקע שהיא 'נכסי דלא נידי'³.

לעומת כך יצחק שקראו שדה, הרי שדה היא מקום שיש בה פעולה שהרי חורשים בה וכו' - וכמו שנאמר באמת בשעת החורבן 'ציון שדה תחרש', וגם בתיקון שנאמר על מקום בית המקדש 'ויצא יצחק לשוח בשדה', הרי הגמ' (ברכות כו, ב) דורשת מהפסוק הזה "אין

וכשהבית כבר בנוי, הוא במצב של מנוחה. ולפי"ז, כשנחרב הבית הוא חוזר למצב של תנועה כפי שהיה בבניה שלו, אלא שקודם לכן, התנועה היתה תנועה של בנין ועכשיו זה תנועה של חורבן, תנועת בנין הבית לעומת התנועה של חורבן הבית אבל בשניהם מתגלה תפיסת התנועה.

הבית השלישי שהוא בנוי מעיקרא

ומצד כך, בית שלישי שעתיד לירד מן השמים כידוע מדברי חז"ל⁴, כיון שהוא עתיד לירד מן השמים שלם, א"כ לא מתגלה בו תנועת הבנין אלא מתגלה בו בית בנוי מעיקרא, הנ' של הנח ללא הנ' של הנע.

ולכן הוא גם לא נחרב, שכיון שכל הויתו אינה אלא מציאות של מנוחה שהרי הוא בנוי ללא תנועה של בנין, לכן גם אין בו תנועה של חורבן - בבית כזה שיש תנועה של בנין הבית, יש בו גם תנועה של חורבן הבית, אבל בבית שאין בו תנועה של בנין הבית, אין בו גם חורבן הבית.

וכמובן, מצד היחס שבין החורבן לבנין, ישנה הקבלה נוספת - כיון שחלקים מסוימים בביהמ"ק נבנו מדברים שבאו ממקומות של גלות כגון ממצרים וכן את הארזים שהביאו מהלבנון⁵, לכן הוא גם נחרב.

ומ"מ א"כ, כמו שנתבאר - מהות הדבר היא שכשיש תנועה של בנין, יש גם תנועה של חורבן, אבל בית שלישי שכולו מן השמים, הויתו היא מנוחה, הוא לא בא ע"י תנועה כיון שהוא לא נבנה אלא הוא בנוי מעיקרא, לכן מתגלה אצלו שאין בו חורבן כלל.

מדרגת 'הר' ו'שדה' דביהמ"ק

ובדקות יותר, הרי כדברי הגמ' הידועים מאד (פסחים פח א), אברהם קראו למקום ביהמ"ק הר, יצחק קראו שדה ויעקב קראו בית, אברהם

² כדוגמת "הבית והעליה של שנים שנפלו שניהם חולקים בעצם ואבנים" (ב"מ קטו, ב) כלומר, כיון שהם נחרבו אין כאן בית ולא נשאר אלא עצים ואבנים.

³ על אף שבדרך כלל משתמשים בביטוי, 'נכסי דלא נידי' על בנין שבנוי על הקרקע, אך הקרקע עצמה היא השורש של ה'נכסי דלא נידי'.

⁴ ע"י רש"י ר"ה (ל, א) ד"ה לא צריכא.
⁵ מלכים א' ה, כ.

היא שהוא עומד ע"ג קרקע הרי שמתגלים בו שתי הבחינות הן של המנוחה והן של התנועה, מדין הקרקע של הבית מתגלה בו ה'נח' כמו אצל אברהם, ומדין הבנין של הבית, מצד שעת הבניה של הבית הוא בבחינת נע - אלא שלאחר הבניה שהבית כבר מחובר לקרקע הוא קבוע ומתבטל לקרקע, וזה הופך להיות מקום של מנוחה.

וא"כ בגדר ה'בית' שקראו יעקב אבינו מונחים ב' האופנים, הן האופן של מנוחה והן האופן של תנועה.

ועולה א"כ שמדין אברהם שקראו הר ביהמ"ק הוא בבחינת מנוחה.

מדין יצחק שקראו שדה, הוא בבחינה של תנועה.

ומדין יעקב זה צירוף של שניהם, וכפי שנתבאר - מדין הקרקע של הבית הוא נח, ומדין בניית הבית הוא נע, ומכאן ההצטרפות של הבנין לקרקע הוא נהיה בטל לקרקע והוא נח.^ח

זה מה שמתגלה בעומק בשמות שקראו אברהם יצחק ויעקב לבית המקדש.

ומצד כך א"כ, התכלית המצופה בבית המקדש השלישי לגלות בחזרה את בנין הבית היינו להחזיר אותו למדרגת אברהם אבינו שקראו לבית המקדש הר שהוא מקום של מנוחה, וזהו שורש בנין הבית השלישי כמו שהוזכר בראשית הדברים, שלא יתגלה בו תנועה של בנין אלא יתגלה בו עצם מה שהוא 'קביעא וקיימא'.

אופני הגילויים של תנועה שחלו בהר

המזריה

אבל כד דייקת שפיר, גם השם תואר הר הוא לא תואר גמור של מנוחה, וראשית כל כפשוטו - הרי כפי צורת הר שהוא משופע אי אפשר

שיחה אל תפילה" שיצחק תיקן אז את תפילת מנחה, ותפילה היא הרי עבודה ובמדרגת הרוחניות התפילה היא עבודת השדה כמו לשון חז"ל הידוע שאלו הם הנקראים "מחצדי חקלא", עובדי השדה באופן דתיקון, בבחינת מה שאומר יצחק אבינו על יעקב (בראשית כז, כז) "ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'" - ודייקא מכאן מדרגת 'לשוח בשדה' שהיתה ביצחק, הוא זה שאומר את זה על יעקב, וזוהי א"כ מדרגת 'מחצדי חקלא' שבעבודת התפילה, עובדי השדה דתיקון כמו שהרחיבו רבותינו.

והיא גופא, כיון שמצד התיקון מתגלה במקום ביהמ"ק העבודה של 'יצא יצחק לשוח בשדה', לכן גם כשחרב הבית נשאר במקום ביהמ"ק כביכול עבודה של שדה, אלא שהיא לא עבודת 'לשוח בשדה' דתיקון אלא עבודה דקלקול בבחינת 'ציון שדה תחרש'.

ונמצא א"כ שמצד מדרגתו של יצחק מקום ביהמ"ק שהוא בבחינת שדה הוא במדרגה של פעולה ותנועה, וכפי שנתבאר, לעומת כך, במדרגת אברהם שקראו הר, מציאות ההר היא מציאות קיימת בבחינת 'נכסי דלא נידי' ואינו שייך לבחינה של פעולה-תנועה.

ומתגלה כאן א"כ עומק גדול בהבחנה שבין אברהם ליצחק, יצחק קורא למקום שדה מדין התנועה שבשדה' כי הוא בא לגלות במקום ביהמ"ק את הנ' של הנע, אבל אברהם שקראו הר היינו משום שהוא בא לגלות בביהמ"ק את מקום הנח כיון שהר אין בו בחינה של תנועה וא"כ הוא עומד כמציאות לעצמו, כמקום של מנוחה.

מדרגת בית דביהמ"ק -

כוללת גם תנועה וגם מנוחה

ומצד יעקב שקראו בית, כיון שצורת בית

^ח וכפי שנתבאר - 'לשוח בשדה' מצד התיקון של הנע, 'שדה תחרש' מצד הקלקול של הנע.

^ח וזה לא דוקא כשהבית מושלם אלא כל אבן שמצטרפת לקרקע והופכת להיות 'בית', היא הופכת ג"כ להיות 'נח'.

הקב"ה נעשה הר"ה שהמישור גבה ונהפך להר זה סוג של תנועה במקומו, אבל במתן תורה שנעקר הר המוריה ובא להר סיני, כאן כבר מתגלה שה'נכסי דלא נייד' הפכו להיות 'נייד' גמורים ממקום למקום.

וזה השורש למה שמתגלה במתן תורה (שמות כ, טו) בבני ישראל "וינועו ויעמדו מרחוק" וכדרשת הגמ' הידועה במסכת שבת (פח, ב) שבאמת עם ישראל נתרחקו ובאו המלאכים והחזירו אותם, ובוודאי כפשוטו מכח שהם שומעים את קול ה' (דברים ד, לו) - "מן השמים השמיעך את קולו ליסרך" שבמדרגת מתן תורה היה גילוי של יראה" ולכן הם נעו ממקומם.

אבל בעומק, מאותו שורש שהר המוריה נעקר ממקום למקום, מאותה תפיסה גם בבני ישראל התגלה 'וינועו ויעמדו מרחוק', כלומר התנועה שהתגלתה בהר עצמו שהר המוריה נעקר ובא להר סיני, מכח התנועה הגמורה הזו שעוקרת הר שהוא 'לא נייד', זה השורש שגם בעם ישראל שעמדו שם מתגלה שהם מתנועעים ממקום למקום.

ומ"מ א"כ, על אף שנתבאר בראשית הדברים שמצד אברהם אבינו שקראו לביהמ"ק הר, הר הוא 'קביעא וקיימא' במקומו, בעומק לא התגלה בהר המוריה שהוא קביעא וקיימא במקומו אלא מתגלה בו כח של תנועה באותו מקום, ולאחמ"כ הוא נע גם ממקום למקום, והרי שגם מקום ההר של ביהמ"ק הוא אינו קבוע לגמרי במקומו.

תחילת הנפילה ממתן תורה - ב'וינועו ויעמדו מרחוק' ששורשה

בתנועת ההר עצמו

ונתבונן לפי"ז להבין עמוק - הרי שורש חורבן הבית שהיה בתשעה באב הוא בחטא העגל ובחטא עץ הדעת, ובפרטות לענין

לבנות עליו על דרך כלל לצורך דיוורים עד שהופכים אותו למקום מישור שאז יכול להיות בו מקום של מנוחה וא"כ אין בהר מנוחה גמורה, [ולעומת כך בשדה על דרך כלל היא מקום מישור מעיקרא].

ויתר על כן - "מי יעלה בהר ה'" (תהלים כד, ג), בשביל להגיע לראש ההר נצרכת תנועה גמורה של עליה והרי שאין בו מנוחה שלימה. וביתר דקות הרי חז"ל דורשים את הפסוק 'בהר ה' יראה' ש'יראה' זה לא רק מל' ראה אלא זה גם מלשון של יראה" - "שמירתו של הקב"ה נעשה הר" (ילקוט שמעוני וירא, ק), כלומר, מעיקרא מקום בית המקדש היה מקום מישור ורק לאחמ"כ הוא הפך להיות הר ע"י היראה.

ונמצא, שאם כפשוטו הקרקע שהיא השורש של 'נכסי דלא נייד', היא איננה מתנועעת, במקום בית המקדש מתגלה שה'לא נייד' הופך להיות 'נייד' שהמישור נהפך להר מיראתו של הקב"ה, אלא שכמובן זה לא 'נייד' גמור שיהא נע ונד ממקום למקום כמו שנאמר בקין (בראשית ג, יד) "נע ונד תהיה בארץ" אלא זוהי תנועה באותו מקום מעין מה שנאמר בקרא (תהלים קיד, ד) "ההרים רקדו כאלים גבעות כבני צאן" שהם לא רקדו והלכו למקום אחר אלא זה היה רקידה במקומם. - והשורש של אותה רקידה של ההרים היא במקום ביהמ"ק "שמירתו של הקב"ה נעשה הר" שמקום שהוא בבחינת 'לא נייד' הפך להיות 'נייד'.

אבל יתר על כן, כאשר בני ישראל באים לקבל את התורה, התגלה במתן תורה שהר המוריה נעתק ממקומו ובא להר סיני כדברי חז"ל - והרי ששם כבר מתגלה שהר המוריה נעקר ממקומו למקום אחר, מעיקרא ש"מיראתו של

^ט וכמו שאומר שם הקב"ה לאברהם אבינו (בראשית כב, יב) "עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה".

^י ואמנם גם ברקידה יש רקידה שנעים בה ממקום למקום כשמסתובבים וכדו' ויש רקידה באותו מקום, אבל כאן זה היה באותו מקום.

^{יא} וכמו שמבואר ע"ז בקרא - "מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי וגו' כל הימים" (דברים ה, כו).

ויוצאים לגלות, - זה מה שמתגלה בשורש מציאות החורבן.

השורש העליון של 'מקום ארון אינו מן המידה' שלמעלה ממדרגת תנועה שמונח בו תפיסה שאין חורבן

והמשך הדברים לפי"ז - הרי כדברי הגמ' הידועים עד מאד 'מקום ארון אינו מן המידה' ובדרך כלל היחס לדברי חז"ל הללו כפשוטו הוא שהארון לא תופס מקום, והיינו שיש כאן בחינה של נס"ש שמתגלה בארון עצמו שכאשר מודדים את שטח המקום, הארון לא תופס מקום מהשטח. ובהגדרה יותר דקה - הארון הוא למעלה מגדרי מקום.

אבל בעומק היותר דק, זה לא רק ביחס לארון עצמו שהוא אינו תופס מקום ואינו מן המידה אלא 'מקום ארון אינו מן המידה', כלומר, דקדוק דברי חז"ל שלא אמרו 'הארון אינו מן המידה' אלא 'מקום ארון אינו מן המידה' מלמדנו שמלבד מה שהארון עצמו אינו מן המידה מתגלה שורש יותר עמוק שגם מקום הארון אינו מן המידה, במקום עצמו מתגלה שהוא מקום שונה ולכן הוא אינו מן המידה.

ולפי מה שנתחדד לעיל, מובן היטב מהי המעלה של המקום הזה ביחס לשאר המקומות שהיו בבית המקדש - בשאר המקומות של ביהמ"ק על אף שכפשוטו בין אם הוא מקום בבחינת בית בין אם הוא מקום בבחינת הר, הוא אינו נד אלא נמצא במקומו, אם מצד הבית - הוא מחובר לקרקע של הבית שאיננה נעה ממקומה ואם מצד ההר, ההר עצמו אינו מתנועע.

אבל כמו שנתחדד, לא רק בבית מתגלה תנועה בשעת בניית הבית, אלא אפי' בהר עצמו היה מציאות של תנועה, ראשית במה שההר הוגבה ממה שבתחילה הוא היה מישור,

שורשו בחטא העגל - כמו שבחורבן הבית מתגלה כח של תנועה בבית, וכפי שנתחדד שזה נעקר מלהיות מקום של מנוחה שנבנה ע"י איש מנוחה אלא מתגלה הכח של תנועה, תנועת הבניה וממילא גם תנועת החורבן.

בעומק, השורש של זה הוא במה שהר המוריה נעקר ממקום למקום שע"כ מה שאברהם קראו הר' לא נקבע להיות מקומו גמור, וזהו א"כ השורש של תנועת החורבן במה שההר נע ממקום למקום וא"כ אין בו מנוחה גמורה אלא מתגלה בו תנועה.

ומהשורש הזה גופא נעשה חטא העגל שהם נפלו ממדרגתם, ובדקות כמו שהוזכר לעיל, תחילת הנפילה היתה ב'וינועו ויעמדו מרחוק' - אילו לא היה מתגלה בהם "וינועו ויעמדו מרחוק" אלא הם היו קבועים במקומם כפשוטו ללא תנועה ממקום למקום, לא היה את כל שורש חטא העגל.

שורש תנועת היציאה לגלות -

תנועת ההר עצמו

אבל יתר על כן - ממילא לא היה גם שורש לחורבן הבית.

כלומר, כמו שמתגלה במתן תורה כח התנועה של הר המוריה שהוא נע ממקום למקום ומכח כך בני ישראל נעו ממקום למקום ועמדו מרחוק, כך גם מתגלה במקום הר המוריה עצמו שמשורש התנועה שהתגלתה בו, בני ישראל ג"כ נעים ממקום למקום ויוצאים לגלות.

וא"כ, כמו שחודד, שורש חורבן הבית מונח בתנועה שחלה במקום הבית.

ראשית נתחדד ששורש הדבר הוא בתנועה המתגלה בשעת בניית של הבית ולאחמ"כ נתחדד ששורש התנועה הזו היא בהר המוריה עצמו, ועי"כ מתגלה תנועה בנפשות הן במתן תורה ב'וינועו ויעמדו מרחוק' והן בחורבן הבית שבני ישראל נעים ונעתקים ממקומם

^{יז} כהגדרה כוללת.

מקום שהוא לאו בר-תנועה - וממילא הוא גם לא התנועע ממקום שורשו העליון להר סיני גם כשכלל הר המוריה נעתק לשם, והרי שהוא מקום שאינו נע ממקום למקום - ומכח כך, גם הארון שנמצא באותו מקום, הוא דבוק בעצמיות מדרגת המקום, הוא נהיה 'חד ממש' עם המקום עצמו, ולכן גם כשחלה תנועה בכל הבית בשעת החורבן, הארון אינו נע אלא 'נגנז במקומו'.

ו'נגנז במקומו' כלומר, שהוא נשאר במדרגת 'מקום ארון אינו מן המדה', ועומק הדברים - מה שבזמן שהבית בבניינו היה שם ארון, גם אז לא ראו אלא את החיצוניות של הארון ששם היתה עבודת כה"ג ביום הכפורים שנכנס לפני ולפנים למקום הארון בשביל עבודת ההזאה.

משא"כ ביחס לפנימיות הארון - כמו שהמקום של הארון אינו מן המידה, כך גם הארון נעשה 'חד' עם המקום, וכיון שהוא 'חד' עם מקומו ממילא כמו שהמקום אינו מן המידה כך גם הארון גנוז במקומו, גם הארון נכלל באותו מקום שאינו מן המדה.

כלומר - כפשוטו 'נגנז' היינו שבזמן בית המקדש הוא היה קיים ולאחמ"כ בזמן החורבן הוא נגנז, דהיינו שהוא נשאר באותו מקום רק למטה בתוך הקרקע באופן שהוא אינו נראה, אבל בעומק, מעיקרא ישנם שתי מדרגות בתפיסת הארון, יש את הארון במידותיו, את אורך הארון את רוחב הארון ואת גובה הארון כמו שמבואר בקרא בתחילת פרשת תרומה ועל החלק הזה נאמר שהוא גלה ממקומו, אבל יש את הארון מדין פנימיות הארון, ומדין פנימיות הארון שהוא דבק במקום, וכיון שמקום הארון אינו מן המדה הרי שכמו ביחס למקום כשבאים למדוד את המקום הוא אינו תופס מקום, כך גם הארון הוא 'חד' עם תפיסת המקום - שאינו מקום.

וא"כ, בהכרח שכבר בזמן שבית המקדש

והרי שהוא נע לגבוה²¹, וכמו כן מתגלה בו גם תנועה ממקום למקום במה שהר המוריה נעתק להר סיני.

ולעומת כך מקום ארון שהוא אינו מן המדה היינו שמתגלה כאן מקום שאינו בר-העתקה ממקום למקום, כלומר, מה שהר המוריה נעתק ממקום למקום זה מחמת שהר המוריה תופס מקום, אבל מקום ארון שאינו מן המידה, הוא לא יכול להיות נעתק, - דבר שהוא בר-מידה, הוא גם בר-העתקה, אבל דבר שאינו בר-מידה, הוא אינו בר-העתקה ממקום למקום.

ונתבונן לפי"ז להבין עמוק - 'מקום ארון אינו מן המדה' הוא הוא בעומק השורש העליון שמונח בו תפיסה שאין חורבן.

עומק מדרגת 'נגנז במקומו' המתגלה בפנימיות הארון

כלומר - הרי כמו שידוע, הגמ' ביומא (נג, ב) דנה מה נעשה עם הכלים בשעת החורבן, ולגבי הארון מביאה הגמ' שם שתי לשונות, ללשון אחד הארון יצא לגלות וללשון שני הארון נגנז במקומו, וביאור שתי הלשונות במקביל למה שנאמר לעיל - מצד התפיסה הפשוטה כיון שהארון ושאר הכלים הם דברים שיכולים לנוע ממקום למקום, לכן יכול להיות בהם מציאות של גלות - ובארון עצמו הרי מתגלה שורש תנועה ממקום למקום בארון שהיה במשכן שבכל המסעות הם היו נושאים את הארון עמם, ויתר על כן שהרי במלחמה ג"כ הארון היה יוצא עמם, ומצד כך, כיון שמתגלה תנועה בארון, לכן הארון גם יוצא לגלות.

כל זה רק מדין הארון כפשוטו, אבל מצד פנימיות מדרגת הארון שזוהי מדרגת 'מקום ארון אינו מן המדה' - כמו שהמקום של הארון בשורשו הוא אינו תופס מקום, והיינו שזה

²¹ בבחינת קרבנות ש'לגבוה סלקו'.

שהם שורש החורבן, ושורש האור הפנימי הזה, זהו 'מקום ארון אינו מן המידה' וכמו שנתבאר, הארון עצמו גנוז שם במהות המקום עצמו.

עומק מדרגת הארון שדבוק במדרגת 'הוא מקומו של עולם'

בלשון ברורה ופשוטה - הרי כדברי המשנה שם ביומא (נג, ב) אבן השתיה היתה מונחת במקום בית קדש הקדשים ונקראת 'שתיה' משום שממנה הושתת העולם כמבואר שם בגמ' (נד, ב) שעליה היה מונח הארון. ומונח כאן א"כ שאבן השתיה שממנה הושתת העולם, היא שורש המקום, וממנה היתה התחלת המקום והתפשטותו, ומצד כך, הארון שנמצא שם דבוק בשורש של המקום ולא במקום עצמו.

ובלשון רבותינו הידוע 'הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו', זוהי התפיסה שנמצא בארון, וא"כ, כיון שהארון לא מגלה את המקום עצמו אלא את שורש המקום, לכן הוא 'אינו מן המדה' - כמו שהוא יתברך שמו אין לו מידה, מכח כך גם הארון הוא במדרגת מקום ארון אינו מן המדה, כיון שמי שדבוק לגמרי ונכלל בו יתברך שמו, בהכרח שאין לו מדה, ולכן, כמו שהוא יתברך שמו אין לו מדה כך גם מקום ארון אינו מן המדה - ברור ופשוט.

תפיסת הבית השלישי

זהו השורש העליון של בנין הבית וזה עומק ההגדרה של הבית השלישי שעתידי לירד מן השמים, כלומר מצד שורש הבית שלישי שהוא עתידי לירד מן השמים הוא לא דומה לבית ראשון ובית שני.

ועל אף שהבית השלישי יש לו ג"כ מידות^י כמו הבית הראשון והשני שמידותיהם מפורשים אבל ישנו הבדל עצמי בין בית שלישי לבית

קיים, מצד המדרגה הזו של הארון, הוא כבר גנוז במקומו. הוא גנוז ב'מקום ארון שאינו מן המדה'.

וזה א"כ העומק הגדול שמתגלה בארון שמעיקרא כמו שמקום ארון אינו מן המידה, כך גם הארון עצמו אינו מן המדה והרי שהוא גנוז במקומו גם בזמן שהבית קיים.

וכמו שברור לכל בר-דעת - דבר שגם מעיקרא כשהבית קיים הוא גנוז במדרגת המקום עצמה, זהו דבר שהוא לאו בר-חורבן, שכיון שהוא לאו בר-תנועה, ממילא הוא לאו בר-חורבן, - וכמו שנתבאר בפתיחת הדברים שמציאות החורבן עומדת לעומת מציאות של בנין, וא"כ דבר שהוא בגדר 'אינו מן המקום', לא שייך שיהיה בו כלל מציאות של חורבן.

וזה שורש האור שנשאר בידינו ממדרגת בית המקדש, - הרי ביחס לקדושה שנשאר השתא לאחר החורבן אומרים חז"ל ששכינה לא זזה מכותל המערבי, וכמו כן יש מחלוקת בגמ' אם קדושה ראשונה של ביהמ"ק קידשה לשעתה וקידשה לעת"ל שהיא קיימת גם השתא או שהיא לא קידשה לעתיד לבוא, ונפקא מינה לענין אם מקריבין קרבנות כשאין בית או לא, ומצד כך ישנו נידון רחב מאד בראשונים מה גדר קדושת המקום בזמן שאין בית לענין כמה וכמה דינים^י.

איפה השורש לכך שהקדושה של בית המקדש עדיין נשארה במקום בית המקדש? - אז בהגדרה הפשוטה כמו שמבואר בסוגיא במגילה שביהכנ"ס שחבר יש לו דינים מסויימים שאסור לנהוג בו מנהג של בזיון, ומצד כך גם בית המקדש לא גרע מכל ביהכנ"ס - ואדרבה, הוא חמור יותר כמו שברור ופשוט. אבל בעומק יש שורש של אור במקום בית המקדש שהוא למעלה מכל התפיסות הללו

^י וישנם הרי משניות מפורשות שמבואר בהם הבדלי דינים בין הזמן שהבית בבנינו לזמן שהבית בחורבנו, והראשונים הרחיבו בזה רבות - סוגיות ידועות ורחבות מאד.

^י כמו שמפורש במשניות וכידוע הרמח"ל האריך בזה וחיבר חיבור שלם על צורת הבית השלישי.

יהיה במדרגת 'מקום ארון אינו מן המדה'.

עומק התנועה דתיקון דלעת"ל

והאור הזה מתפשט לחוץ כמו שאומרים חז"ל 'עתידה ירושלים שתתפשט עד דמשק' ו'עתידה א"י שתתפשט לכל הארצות כולם' - אבל הכל הוא משורש ה'מקום ארון אינו מן המדה' שמכח כך, כל מקום שמתגלה בו מידה, הוא מתרחב, כלומר יש את מדרגת 'אינו מן המדה' שאין בו מידה כלל, ולמטה מכך מתגלה שעל אף שיש מידה אבל המדה הולכת ומתרחבת, מקום ארון אינו מן המדה כלל, וכשהארה הזו מתפשטת לחוץ, כל דבר שהיה לו מדה, המדה הזו מתרחבת.

זה אור הבית השלישי, וכשמתגלה האור הזה, אז ברור ש"מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", - בעלמא דידן לכל דבר יש את הגבולות שלו ואת הגדרים שלו אבל כשמתגלה האור של 'אינו מן המדה' - גם בנפשות זהו הגילוי הקיים.

ואם במתן תורה התגלה 'וינעו ויעמדו מרחוק' ויתר על כן מתגלה בגלות שבני ישראל נעים ממקום למקום, - כשמתגלה האור העליון השלם של 'אינו מן המדה' - גם כשמתגלה תנועה, זה לא תנועה ממקום למקום של העתקה אלא מתגלה תנועה של דבר שהולך ומתרחב והולך ומתרחב - על זה נאמר "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

הגילוי של מדרגת 'מקום שאינו מקום' בלבו של האדם

וכדברי חז"ל כידוע מאד על הפסוק (שמות כה, ח) "ושכנתי בתוכם" - 'בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך לבו של כל אחד ואחד' שזהו בית המקדש שבלבו של האדם, כלומר - עומק הגילוי שמתגלה בבנין בית המקדש הוא מכח האור המתגלה בלבו של האדם.

ראשון ובית שני, בית ראשון ובית שני היה להם גדרים מקום כפשוטו והמידות שלהם הוא כמו כל דבר בבריאה שיש לו מידות¹⁰, אבל בית שלישי ביסודו, הוא כולו במדרגת 'מקום ארון אינו מן המדה', אלא שכמו שהארון עצמו, אם באנו למדוד אותו, יש לו לארון מידות, כמו"כ לבית עצמו ג"כ יהיה מידות, אבל תפיסת כל הבית השלישי היא שהוא במדרגת מקום ארון אינו מן המדה.

וזה מה שאומרים חז"ל שהוא עתיד לירד מן השמים, כלומר ממדרגת אמיתות הנעלמה ית"ש שאין לו מידה, משם עתיד להתגלות הבית השלישי במהרה בימינו.

וכמו שהוזכר פעמים רבות מאד ארון זה אותיות אור-נ', כלומר, בו מתגלה האור העליון שלמעלה מהמדה, - כל הבריאה היא במדרגה של שבע, ושבע פעמים שבע כידוע, והנ' הוא זה שבוקע את כל המידות כולם.

והגילוי השלם של מדרגת הנ' הוא לא רק במדרגת הנע אלא יתר על כן במדרגת הנח שמתגלה ביום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים, שמה מתגלה השורש העליון של המקום ושמה מתגלה האור העליון שכל מקום בית המקדש יהיה במדרגת 'מקום ארון אינו מן המדה'.

במדרגת ביהמ"ק הראשון והשני יש חלוקת מקומות, ובכללות ממש הוא נחלק לקודש ולקודש הקדשים והוא נחלק להיכל ולעזרה וכו' ובפרטות, ככל סדר העשרה קדושות שמונה המשנה בריש כלים, אבל בבית השלישי שיבנה במהרה בימינו, כל הבית יהיה במדרגת קודש הקדשים - אבל זה לא רק שכל הבית יהיה במדרגת קודש הקדשים אלא גם ההבחנה היותר עליונה שהתגלתה בתוך קודש הקדשים של מקום ארון אינו מן המדה' - היא ההבחנה שתתגלה בכלל מקום הבית השלישי שכולו

¹⁰ וזה הנידון בסוגיא בתחילת ב"ב (ג, א) על גובהו של בית המקדש.

בית המקדש דלעתיד.

ובמדרגת נפש, כמו שעיקר האדם מתגלה השתא במקום לבו, לעת"ל יתגלה שכולו במדרגה של לב.

ובהקבלה לכך, במדרגת המקדש יתגלה שכל מקום המקדש הוא במדרגת בית קדשי הקדשים וכולו 'מקום ארון אינו מן המדה'.

זו הבהירות למה אנחנו מייחלים, למה אנחנו מצפים, אנחנו מייחלים ומצפים שכל בית המקדש יהיה במדרגת קודש הקדשים - לא רק במדרגת קודש אלא במדרגת קודש הקדשים, ויתר על כן כמו שחודד, שבית המקדש יהיה כולו בבחינת 'מקום ארון אינו מן המידה' - על זה נאמר בעומק 'ציפית לישועה'. שיבנה בית המקדש במהרה בימינו אמן.

וכמו שבלבו של האדם אם הוא זוכה מתקיים בו "פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם".

ובלב של האדם, כאשר יש לאדם רוחב לב פנימי בתוך האדם, מתגלה אצלו בלבו מקום שהוא בבחינת מקום שאינו מקום, מקום שאינו מן המדה, ויש לו מכח כך את ה'רוחב' שלבו הולך ומתרחב - זהו השורש הפנימי של בנין

" כלשון רש"י בביצה (טז, א ד"ה נשמה יתירה) על נשמה יתירה שהוא רוחב לב, אלא ששם זה רוחב לב תחתון למאכל ולמשתה, אבל בעומק זהו רוחב לב פנימי בתוך האדם. ושלמה המלך שנקרא 'איש מנוחה' שבנה את ביהמ"ק הראשון כמקום מנוחה כמו שנתבאר לעיל, הוא זה שנאמר בו בפסוק: "ויתן אלקים חכמה לשלמה ותבונה הרבה מאד נורוח לב כחול אשר על שפת הים" (מלכים א' ד, ט)

שאלות ותשובות לאחר השיעור

יורים שמנורה בדרום והרוצה להעשיר יצפין ששולחן בצפון - מה יעשה אדם שרוצה להשיג את שניהם, וע"ז הוא אומר שהאדם ידבק ב'אין', ובעומק מה שמונח בדבריו - שהוא ידבק במדרגת הארון, כלומר, הרי השולחן נמצא בצד שמאל והמנורה בצד ימין והארון נמצא באמצע רק שהוא לא בהיכל אלא בפנים בבית קדשי הקדשים, וא"כ מה שהוא אומר שאם האדם רוצה להשיג את שניהם, שידבוק במדרגת ה'אין', במלים אחרות - שזה מה שמונח בדבריו - היינו שידבוק במדרגת הארון שאז הוא יכול להכיל את שני ההפכים, כלומר אם זה כלי שאינו כולל את שני ההפכים, ממילא כשהאדם מצדד לכיוון אותו כלי, הוא מתאים את עצמו למדרגת הכלי בלבד וממילא הוא יכול לקבל רק לפי מהות הכלי, אבל הארון שהוא כלי שיכול לקבל את שני ההפכים ממילא על ידו הוא יכול לדבוק בשניהם - ועל אף שלארון יש צורה וא"כ איך הוא יכול לקבל

שאלה: הרב ביאר כמה פעמים שהיחס בין בנין הבית לחורבן הבית הוא שכשהבית בבניינו זה בבחינת 'כשהוא רוצה משרה שכינתו בין שני בדי ארון' והחורבן הוא בבחינת שבירת הכלים שנעשה ע"י הבחינה של 'הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך', האם לפי מה שנתבאר כאן בשיעור זה נכון לומר שהתיקון לזה הוא לגלות את ה'מקום ארון אינו מן המידה' שממילא אין את השבירה הזו.

תשובה: כן, בודאי ובודאי - כיון ש'מקום ארון אינו מן המדה', ממילא אין לכלים הבחנת גבולות של הכלי שזהו עומק ההגדרה של 'אינו מן המדה', וכיון שכל השבירה היתה ע"י ריבוי אור שהכלי לא היה יכול להכיל, לכן עד כמה ש'מקום ארון אינו מן המדה' זהו הנקרא פעמים רבות בלשון המגיד ממזריטש 'כלי דאין' ו'כלי דאין' הוא אינו מן המדה, וכמו שידוע מה שהמגיד ממזריטש אומר על מה שאומרת הגמ' בבבא בתרא 'הרוצה להחכים

מי שלעולם לא חוטא אלא שעולה במחשבתו לחטוא והוא מסלק את אותה מחשבה. כלומר נופל במחשבתו מחשבה לחטוא ועל נפילת המחשבה הזו הוא איננו נתבע - אם הוא לא משהה אותה - ומאיפה נופל המחשבה הזו? - בהגדרה כוללת זהו מהיצה"ר שהוא עדיין לא עקר אותו, ולכן אותו אדם נקרא בינוני, הוא בין לבין במדרגת ב' היצרים.

אבל כשהאדם עקר לגמרי את היצרים, הוא זוכה למדרגת 'רוחב לב'.

המשך שאלה: האם נצרך לכך מדרגת מסירות נפש או מספיק גם מדרגה נמוכה יותר לצורך זה.

תשובה: בשביל האופן שהאדם עוקר את היצרים יכול להיות שהוא משתמש במדרגה של מסירות נפש אבל עצם מדרגת 'רוחב לב' זוהי המדרגה שלמעלה מהצמצום של מדרגת היצרים.

שאלה: לכאן 'רוחב לב' זהו 'יש' גמור, ואיך האדם מגלה מכח כך את ה'אין' הגמור?

תשובה: למה אתם מגדירים את 'רוחב לב' כ'יש' גמור? [-כיון שזה הרחבת ההרגשות שהיא הרחבת הצורת אדם] - כשזה נתפס בתוך לבוש של יצרים, זה נתפש כ'יש' כיון שאז זה נתפס כהרחבה כפשוטו, אבל אם זה נובע מביטול של הצמצום זה לא 'יש'.

כל דבר שהוא 'יש' היינו משום שבעומק יש לו גבולות כיון שאם הוא 'יש' בהכרח שכנגדו ג' עומד 'יש' שזה הבחנה של גבול, אבל כידוע כתר בגימטריא ב' פעמים יש, יש ועוד ויש - וע"ז נאמר בעומק 'אין' שני מלכים משמשים בכתר אחד' כי שני ה'יש' סותרים זה לזה, אבל כשהאדם מגיע בעומק למדרגה שאין את השנים האלה, כלומר במדרגת 'אין', שייך שיהיו שנים משמשים במקום אחד, שכיון שהוא 'אין', אף אחד לא מתנגד לשני והכל מתפשט, - זה לא 'יש', זה הפוך מ'יש'.

דבר והיפוכו - בעומק זה מדין 'כלי דאין'.

זוהי ההבחנה של חצוצרות שזה נוטריקון חצי-צורה כמו שאומר המגיד ממזריטש שהאופן שהוא כולל את החצי צורה השניה זה בסוד ה'אין'. ויסוד זה מבואר בדבריו כמה וכמה פעמים אלא שכל פעם זה בלבוש והגדרה שונה, אבל היסוד הוא אותו יסוד.

ומ"מ א"כ, בוודאי שהגדרת כלי שאינו נשבר הוא ה'מקום ארון אינו מן המידה' וזה בעומק מה שנתבאר בשיעור שלכן הבית לא חרב - חורבן ושבירה שורשם אחד - היינו הך.

שאלה: מהו האופן שהאדם קונה 'רוחב לב', האם ככל שהאדם מטהר את לבו שיש לאדם לב יותר חי ומרגיש כך הלב הוא יותר רחב או שזה מדרגה נוספת שהאדם צריך לקנותה.

תשובה: בלשון ברורה - הרי כלשון חז"ל הידועים שיש את צד הימין שבלב ואת צד השמאל שבלב שיש בהם את היצר הטוב ויצר הרע. והרי כל יצר נקרא כן מלשון צר, וכפשוטו מי שמגביל את היצר הטוב הוא היצר הרע, ועד כמה שהאדם עוקר מתוכו את היצר הרע ממילא נשאר לו רק יצר טוב כמו דוד המלך שאומרים חז"ל שהוא הרגו ליצה"ר בתעניות וע"ז נאמר 'לבי חלל בקרבי' דהיינו שהוא חלל מהיצה"ר אבל יצר הטוב עדיין יש לו, אבל בעומק הוא עולה למעלה ממדרגת היצרים שאין לו לא יצר טוב ולא יצר הרע ומתגלה עצמיות הנשמה שחושקת לעשות את רצון בוראה.

ובמדרגה הזו שאין לו יצר מלשון צר, אז מתגלה בו שיש לו לב רחב כי אין לו צרות.

וההבחנה לזה אצל האדם היא, שאם אפי' לא עולה על דעתו לחטוא, זה עומק ההגדרה שהוא עקר את היצה"ר מלבו, משא"כ כל זמן שעולה בדעתו לחטוא, אף אם הוא לא חוטא, עדיין הוא במדרגת יצה"ר, וכמו שכותב ה'תניא' ב'ספרן של בינונים', שההגדרה של בינוני, זהו

ערך מסויים של מסירות נפש, אבל לא חייב להיות שזה בא בתנועה אחת של מסירות נפש אלא זה יכול לבוא בהדרגה [-חוץ מהנקודה האחרונה שלעולם צריך שתהא ע"י מסירות נפש], וא"כ, על אף שמוכרח שיהיה כאן מסירות נפש אך לא מוכרח שכל התפיסה תהיה ע"י מהלך של מסירות נפש.

שאלה: האם כשאדם בוקע לעומק של שקט מסויים, יש לזה שייכות למדרגת 'רוחב לב'?

תשובה: אם כשהוא בוקע למקום של השקט, הוא נשאר בשקט עצמו ממש, השקט עצמו הוא מקום ה'אפס', זה לא מקום ששייך לרוחב, רק אם משם הוא מתפשט, הוא יכול להתפשט למקום של רוחב, אבל השקט הגמור, נמצא במדרגת 'עתיק', במדרגת 'אפס', וכשזה 'אפס' אין רעש אותיות עשר המתגלה ברוחב, וכמובן הרוחב הוא רוחב שבוקע גם את ה'עשר' בבחינת 'אין סוף' - הבחינה של העשר בשורש העליון זהו עשרה ספירות הגנוזות במאצילן שזהו ה'עשר' דקדושה בשורשו העליון, ולמעלה מכך זהו 'מאצילן' - שהוא יכול לבקוע מה'עשר' למקום ה'אין סוף'. אבל השקט עצמו הוא הממוצע, הוא ה'אפס'.

שאלה: איך אפשר לגלות את האור של ה'יחידה' בתוך ה'רוח', לכאורה שתי דברים שלא מתיישבים זה עם זה?

תשובה: מי אמר שאפשר לגלות את זה כפשוטו, 'התנוצצות' של היחידה אפשר שתתנוצץ אבל גילוי שלם לא שייך, ובהכחנה הזו, באמת רק ע"י סוד המסירות נפש של הרוח בבחינת 'בידך אפקיד רוחי' שזה מסירות נפש של הרוח, מסירות נפש כזו יכולה לגלות בתוכה את היחידה, אבל ברוח כפשוטו א"א לגלות את היחידה.

שאלה: מהו למעשה האופן שהאדם יכול לקנות 'רוחב לב'?

תשובה: אין דרך אחת בלבד לזה, וניתן רק דוגמא אחת פשוטה, כל רצון נקרא רצון מאותו שורש של צר, ומצד כך אם מתגלה אצל האדם 'לעשות רצונך אלקי חפצתי' כרצון אחד בלבד, כיון שאין לו שום רצון אחר חוץ מרצון ה', ע"כ הוא מבטל את מדרגת היצרים שלו, הן את היצה"ר והן את היצר הטוב, כיון שהיצר טוב נמצא במקום שיש יצרים. אבל במקום שאין יצרים, שם מתגלה רק טוהר הנשמה העליונה.

ואז מתגלה בו המשך הפסוק "ותורתך בתוך עמי" תורה שהיא 'ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים', וכל זה ע"י הביטול הגמור של הרצונות, וכמובן ביטול הרצונות לגמרי הוא

ב-נ בנה-עבודת השם-תשעה באב
מספר שיעור בקול הלשון 38668137

"זוֹכֵר חֲסָדֵי אֲבוֹת וּמְבִיא גּוֹאֵל לְבָנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה"

נאמר בלשון התפילה "זוֹכֵר חֲסָדֵי אֲבוֹת", דהיינו שהקדוש ברוך הוא זוכר את החסדים של האבות הקדושים, שהם אברהם, יצחק ויעקב, "ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה". 'מביא גואל לבניהם' לא נאמר כאן, אלא 'לבני בניהם', לשון זה מעיד על דור רחוק יותר, והיינו שמכח האבות מגיעה הגאולה גם לדורות הבאים.

ב' דרגות - ישראל ויעקב

חז"ל אמרו (ברכות טז:): "אין קוראים אבות אלא לשלושה", שהם אברהם, יצחק ויעקב. יחד עם זאת, אצל יעקב אבינו מצאנו ב' דרגות, 'יעקב' ו'ישראל'. 'ישראל' היא מדרגת הגדלות של יעקב אבינו, וכמו שנאמר מפורש בפסוק "כי שרית עם אלוהים ועם אנשים ותוכל" (בראשית לב, כט), ושם 'יעקב' הוא המדרגה התחתונה, מלשון 'עקב', וכמ"ש "וידו אוחות בעקב עשיו" (שם כח, כו). בברכת אבות חז"ל השתמשו בשם 'יעקב', ומשמע שהגאולה באה מכוח 'יעקב', והיינו ל'בני בנים' שהם בבחינת 'עקביים' של האבות, הרחוקים ביותר מה'ראש' בצורת האדם של בניין הדורות בכלל ישראל. ככל שהדורות מתרחקים, כך מקומם ב'קומת אדם' הולך ופוחת, והדור האחרון, זה שיזכה שיבוא אליו הגואל, הוא בהכרח הדור הרחוק ביותר שיש מהאבות, שהרי הוא האחרון בבחינת 'עקב'.

אם כן, יעקב נקרא אב, אך מצד תכונתו יש בו כח להשפיע עד לעקב, המקום הנמוך ביותר בצורת אדם. בפרטות, אצל כל אדם ואדם יש בחינה של 'אבות' ובחינה של 'בני בניהם', דרגת 'אבות' היא כאשר זוכה האדם ל'מוחין דגדלות', אז הוא זוכה לרוממות ולקדושה, וחיוו הם כביכול 'באבות'. לעומת זאת, בשעה שהוא ב'מוחין דקטנות', אז הוא בבחינת 'בני בניהם', שכן הרגשתו ומציאותו הם 'עקב', בשפל המדרגה ובתחתית ההשגה.

האבות הם המרכבה - גם בזמני קטנות

מבואר בחז"ל (תנחומא וישב ב) שכל אותן כ"ב שנים שהיה יוסף במצרים ויעקב לא ידע מה עלה בגורלו, לא שרתה על יעקב שכינה, על אף שהאבות בעצמותם הם 'המרכבה', והקב"ה כביכול 'מנהיג אותם'

הגאולה היא שכל
אחד יכיר שהושרש
בו כוח בוודאי להיות
מרכבה אליו יתברך
שמו. כשהכוח הזה
ימלא את הנפשות,
אז השראת השכינה
תחזור, וייבנה בית
המקדש השלישי.

'עקב'.

והנה, יש לדון מה פירוש 'יוסף איננו', מעבר לפשט הפשוט ש'יוסף בן יעקב' איננו בארץ כנען, ואף לא ידוע מה עלה בגורלו. מבואר בפסוקים (שם ל, כד) ש'יוסף הוא מלשון 'תוספת', 'יוסף ה' לי בן אחר'. בשעה ש'יוסף יורד למצרים והוא נמצא למעשה בגלות, מתברר שאין תוספת קומה בנפש. כש'יוסף נמצא בגלות במצרים, מתגלה מדגת 'עקב' חז"ל (סוכה נב.) אומרים שעתיד משיח בן יוסף להיהרג במלחמת גוג ומגוג ועם ישראל יעשה בכי ומספד גדולים, כנגד מה שנאמר 'ויבך את בנו ימים רבים'. זוהי ההקבלה שיש בין בכיו של יעקב אבינו לבין המספד שיעשו למשיח בן יוסף אם ימות.

יוסף הוא השורש של כח ההוספה, ובשעה ש'יוסף בגלות מסתלק כח ההוספה שלו. במקום בו אין התעלות והתרוממות, בשעה שבה כח ההוספה והעליה מתבטל, באה ירידה, לפי שמי שלא עולה בודאי יורד. זוהי כוונת הברכה 'ומביא גואל לבני בניהם'. יש כח להאיר אפילו את העקב, את 'בני בניהם', וזאת מכח יעקב אבינו.

עצם הזמן של 'עקבתא דמשיחא' הוא 'כולו אבילות', כמו שנאמר ביעקב 'ויתאבל על בנו ימים רבים'. וכשם שיעקב אבינו מיאן להתנחם, כך גם בכלל ישראל נאמר 'מאנה להינחם על בניה כי איננו' (ירמיהו לא, יד). הרבה ביקשו לנחם את יעקב אבינו, 'ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו' (בראשית לו, לה). צורת החיים של 'עקב' היא הצורה של כלל ישראל בדור האחרון. אלא שיש להבין איך יעקב אבינו נעשה 'מרכבה לשכינה', על אף שמדרגתו היא 'יעקב' ולא 'ישורון'. מציאות 'עקבתא דמשיחא' היא שלא זו בלבד שאין תוספת, דהיינו בניית קומה גבוהה יותר והשלמת צורת האדם, אלא אדרבה, ישנה ירידה מתמשכת והולכת, כדברי חז"ל 'אין לך יום שאין קללתו מרובה על חברו' (ילקוט ש רמז תתקמ). התוספת שהיתה אתמול נעלמת מה'איתגליא', וה'ניכר לעיניים' הוא ירידה בלתי פוסקת, עד למציאות של 'בני בניהם', שהוא הדור האחרון והרחוק ביותר,

ו'רוכב עליהם'. אצל האבות חלה השראת השכינה באופן הגמור, בשלמות האנושית האפשרית. 'מרכבה לשכינה' פירושו שהאבות היו 'כלי' המיוחד להקב"ה, שאפשר 'לרכוב' עליו כל אימת שרוצים, וממילא יש בהם גילוי גמור למלכותו יתברך, ועל אף כל זאת, במשך כ"ב שנים לא שרתה שכינה על יעקב אבינו.

נחדד, 'מרכבה לשכינה' עניינה השראת שכינה תמידית. יעקב אבינו שהוא אחד מג' האבות, היה גם הוא 'מרכבה לשכינה', ויחד עם זאת, בגלל שנעלם ממנו מצבו של יוסף ולכן הוא היה באבל, 'ויתאבל על בנו ימים רבים' (שם לו, לד), לא שרתה עליו שכינה בשלמות. זהו השורש של 'מביא גואל לבני בניהם' שנוצץ בשם 'יעקב' דווקא, ולא בשם 'ישראל'. גילוי זה מיוחד ומסוים ליעקב אבינו, שלא מצאנו כדוגמתו אצל אברהם ויצחק. מציאות זו של 'ישראל' ['שיר א-ל'], ו'יעקב' כאחד, היא בחינה פרטית של 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה' (שם כח, יב). יעקב אבינו הוא האב שהשריש לנו את הכח, האפשרות והכלים להתמודד עם זמני הקטנות ומקום השפלות, שהם בחינת 'עקביים'.

חיו של יעקב אבינו היו עמוסים בניסיונות והתמודדויות, בדרכו לארץ ישראל "מתה עלי רחל" (שם מח, ז), לאחר מכן יוסף מתנבא אודות "השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי" (שם לו, ט), יעקב אבינו מצפה ומשמר את הדבר אימתי יתקיים, אלא שאז יוסף איננו והוא מתאבל על בנו ימים רבים. בזמן הזה, יעקב אבינו ממשיך להיות 'אב' והוא עדיין מרכבה לשכינה, ובשנים אלו יעקב מגלה דרך חדשה של עבודת ה' שמהותה היא 'מרכבה לשכינה'. האופן הפשוט שהתגלה אצל אברהם ויצחק הוא 'זמן ההארה', 'מרכבה לשכינה' שנעשית מתוך גדלות ושמחה מופלגות, אבל כש'יוסף איננו' ויעקב אבינו בוכה עליו כ"ב שנים, מתגלה מדרגה חדשה של 'מרכבה לשכינה', ביטוי חדש לגילוי שכינה. הגילוי הוא עקבתא דמשיחא, דור של 'עקביים' שצריך גם הוא לגלות את הקב"ה בתוך החושך והריוחוק של

כפי ערכו וזכה להשראת השכינה, כך גם כל אדם בכל דור ודור יכול לזכות להשראת שכינה על ידי מידת החסד. אפילו בדור בתרא דידן, מי שיעמיד את המידה הזאת לפי כוחותיו, יזכה להיעשות כלי להשראת השכינה.

לפי"ז אפשר להבין את דברי חז"ל שאין לך דור ודור שאין בו כאברהם, יצחק ויעקב, משה ואהרן יוסף ודוד. הדברים מפורסמים בשם החפץ חיים, ומופיעים בהקדמת הקובץ הערות, אין ספק שה'כלים' של הדורות הולכים וקטנים, הולכים ופוחתים, ויחד עם זאת את היסוד של תפיסת המידות יש לכלל ישראל בזכות האבות הקדושים. מכח זאת, כל המעמיד עצמו כפי ערכו נעשה מרכבה לשכינה.

עבודת הדור -

הבין את הכלים לקבלת השכינה

עבודת הדור האחרון איננה להעמיד מידות הדומות למידותיהן של האבות הקדושים, אלא להעמיד את המידות שבהישג ידינו ובתוכנו ככלי להשראת השכינה. מי שמבקש להעמיד את עבודת הדור על השגת שלמות במידות נתקף בחלישות הדעת נוראה, שהרי "לא ראיתי כהנה בכל ארץ מצרים לרוע" (בראשית מא יט), השפלות והפחיתות פוגעות בדור עד למאוד. אולם המעמיד את עבודת האדם בהכנת הכלי המסוים שלו להשראת השכינה, משום שביקש הקב"ה לעשות לו דירה בתחתונים, יכול לראות איך יש בכוחו להעמיד את מידותיו שלו ככלי להשראת השכינה.

חז"ל גילו סוד זה באמרם (ברכות ה:): "אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון ליבו לאבינו שבשמים". אדם יכול להמעיט, וביחס לחברו הוא אכן בעל השגות מועטות לאין ערוך, אך הוא 'מכוון' את ליבו לאבינו שבשמים, וזוהי נעשה גם הוא מרכבה לשכינה, חרף הכלים הקטנים שיש לו.

מצד מציאות רוחנית זו אומרים רבותינו (ומפורסם בשם הח"ח) שכל מעשה קטן של הדורות האחרונים שקול למעשים גדולים וכבירים

ושם חוזרת ומתגלה האבלות הגמורה, המציאות שנראית הכי רחוקה מלקבל תנחומים.

תכלית מעשי האבות -

השראת השכינה

מתוך נמיכות זו יעקב מגלה אופן חדש של מרכבה לשכינה, והיינו שמתוך מדרגת "יעקב" בוקעת השראת שכינה במדרגה נישאה. אברהם אבינו מידתו חסד, וללא כל ספק היתה מדרגת החסד של אברהם גבוהה ועמוקה לאין ערוך ממעשי החסד של הדור האחרון. על שלמות מעשה שכזה אומרים "מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, אברהם יצחק ויעקב". אברהם אבינו היה 'האדם הגדול בענקים' (בר"ר יד, ו), ומתוך גדלות זו פעל את כל חסדיו, ואף על פי כן אפשר למצוא חיבור וצירוף בין חסד דידן לחסד דאברהם אבינו. אבל החסד של אברהם אבינו איננו תכלית לעצמו, אלא כלי להשראת השכינה. ביחס לגוף מעשי החסד, הרי שהמרחק בין החסד דידן לחסד דאברהם אבינו הוא 'כרחוק שמים מארץ', והחסדים דידן הם מעט שבמעט ביחס לחסדיו של האדם הגדול בענקים. אולם מכיוון שתכלית החסד היא להשרות שכינה, הרי שאם כל אדם יעשה חסד כפי כוחו וערכו, יכול גם הוא לזכות להשראת השכינה, מכח מה שהשריש אברהם אבינו בבריא. אברהם אבינו קבע מציאות רוחנית בבריא, שכל מי שיעשה חסד כראוי, כפי יכולתו וערכו, יזכה להיות 'מרכבה לשכינה'.

נחמד את הדברים. ידועים דברי חז"ל "אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו" (ע"ז ג.), פשוטות הדברים היא שהקב"ה ארך אפיים ומוכן לקבל סולם עליה, גם אם הוא ארוך ומפותל ואינו מתרומם בן רגע לשמי שמיא. אולם יש כאן עומק נוסף. תכלית המעשים הוא הגילוי וההכרה בבורא יתברך, ולכך אם האדם זוכה להכיר את בוראו על ידי מעשיו שלו, גם אם הם קטנים ונמוכים ממעשי האבות בדרגות אין מספר, אם הם מעמידים את המידה שלו בצורה אמיתית, אזי שורה עליו שכינה. **כשם** שאברהם אבינו העמיד את מידת החסד

שיעור העמדתם ככלי להשראת השכינה, ולכך מי שכוונתו לשם שמים זוכה להשראת השכינה.

איתא בגמרא (סנהדרין לט.) ששאל מין אחד "כמה שכינה איכא", שהרי 'כל בי עשרה שכינה שריא', ואם כן יש שכינות הרבה, השיב לו רבן גמליאל 'כמה שמש איכא', שהרי כל בני האדם נהנים מהשמש, על אף שאחד בקצה מזרח והשני בקצה מערב. ביאור הדבר הוא שהשמש מאירה לכולם, וכל מי שפוקח את עיניו יכול לראות את אור השמש, כך גם במציאות רוחנית הקב"ה משרה שכינתו כמו השמש בשמים, וכל המכין לעצמו כלים דומה לפוקח את עיניו, ויכול ליהנות ממדרגת 'השראת השכינה'.

מדרגת הדור האחרון וגדר חובת עבודתו

היוצא מהדברים הוא, שאפילו מי שנמצא ב'עקב הגמור' יכול לזכות להשראת השכינה. בדורות קמאי, לפום מעלתם וגודל כליהם, היו צריכים הכנה גדולה ועצומה לפני שזכו להשראת השכינה. בדורות בתראי הכלים קטנים מאוד, וממילא גם בהכנה קטנה יחסית שורה השכינה.

מנהג ישראל להציע המיטות בערב שבת. מי שיש לו בביתו מאה מיטות צריך להציע מאה מצעים בטרם יזכה לקיים מנהג זה, ומי שבביתו יש רק מיטה אחת זוכה לקיים את המצוה בנקל. יש בזה נקודה נפלאה, מצד חיצוניות הדברים יש כאן "לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה" (תהלים נא, יט), כשאדם רואה את קטנות מעשיו ביחס לדורות הראשונים, וההשוואה בין המעשים מביאה לכלל דכדוך ומחשבה 'כי עני ואביון אני'. אך בהתבוננות במבט הפנימי, הוא יכול לראות את תכלית הבריאה שהיא כולה השראת שכינה, וכל מעשיו הטובים הם כלים להשיג את אותה התכלית המיוחלת.

נמצא שאצל דורות בתראי יש בחינה בה העבודה קשה לאין ערוך (לפום גודל הניסיונות וקטנות הנפשות העושות), ויש בה בחינה של עבודה קלה (מצד הצורך לפעול מעט על מנת לזכות להשראת

של הדורות הקודמים. ביאור העניין הוא שמכיוון שלפי ערך הדור מעמידים מעשה שלם או מידה שלמה, בכך אפשר להשיג השראת השכינה. מצד איכות המעשה ומשקלו הדורות הקודמים עשו מעשים גדולים לאין ערוך, הן מצד עצם המעשה, והן מצד המחשבה והכוונה של העושה אותם. אולם סוף כל סוף ב' המעשים הביאו להשראת השכינה, וממילא הם דומים זה לזה.

דברים אלו מפורסמים וידועים, אלא שיש עוד נקודה פנימית שגנוזה בדברי רבותינו, והיא שחז"ל רמזו גם לדור האחרון היאך היא הדרך לזכות להשראת השכינה. כאמור, אין כל השוואה בין עצם המעשים שלנו למעשי הדורות הקדמונים. הרואה את עמל ויגיעתם, שקיעתם והשגותיהם, קדושתם ופרישותם של הדורות הקדמונים, מתמלא חיל ורעדה מגודל הירידה מהדורות ההם לדור האחרון. אין כל טעם, צורך וסיבה להשוות את המעשים של הדורות האחרונים לדורות הקדמונים, ואדרבה, שהרי המאמץ בכל ליבו שאין השוואה בינו לבין הדור הקודם, מנחם את עצמו גם על מעשיו הרחוקים משלמות כי 'זה הכח שנתן לו הבורא'. אולם יחד עם זאת יש לזכור כי התכלית של כל הדורות כולם אחת היא – השראת שכינה.

משל למה הדבר דומה, בכל שנה ושנה זוכה כל יהודי כשר לבנות סוכה ולשבת בה. האחד בונה סוכה גדולה ועצומה, והאחר בונה סוכה קטנה ז' טפחים על ז' טפחים. על אף ההבדל ביניהם, לשניהם יש סוכה כשירה, ושניהם היו ביו"ט ב'צילא דמהימנותא'. יש מדרגות לאין מספר, אולם 'כל בי עשרה שכינה שריא' (סנהדרין לט.), וכל קיום נכון של רצונו יתברך יכול להיות כלי למרכבה לשכינה. המתבונן במצוה או במידות בפני עצמן לא יראה אפשרות להשראת השכינה, אבל מי שרואה בכל אלו כלי להשראת השכינה, ויודע עצם ההשראה תלויה בכל אחד 'כפי כוחו', רואה כי שכינה שריא בישראל. "האדם יראה לעיניים וה' יראה ללבב" (שמואל א טז, ז), האדם יכול לתפוס רק את חיצוניות הדבר, ולכן הוא בוחן את המעשים. לעומת זאת, הקב"ה רואה את הלבבות ואת

(השכינה).

בזמן הקטנות. דבר זה התברר במיוחד אצל יעקב, שהוא בבחינת 'עקב', 'עקבתא דמשיחא', גם בדור זה אפשר להיות מרכבה לשמו יתברך.

מי שלא מאמין שהוא יכול להיות מרכבה אליו יתברך, חסר לו באמונה שבירושה מהאבות. אם אדם משפיל את עצמו ואומר 'מה אנו מה חיינו', והוא לא מאמין שהוא עצמו יכול להיות מרכבה אליו יתברך שמו, חסר לו באמונה שהוא קיבל ירושה מהאבות הקדושים. ולאידך גיסא, מי שחושב שזה מכוחו בעצמו, אז כולו מלא בגאווה.

מי שזוכה לאמונה נכונה, ויש לו לב טהור והוא מכיר בעצמו, הרי שהוא יודע שמצד עצמו אין לו מאומה, אך מכח מה שהורישו האבות, הן במידותיהם והן בתכלית עבודתם, יש לו את הכח והכלים להיות מרכבה לשכינה.

הגאולה היא שכל אחד יכיר שהושרש בו כוח בוודאי להיות מרכבה אליו יתברך שמו. כשהכוח הזה ימלא את הנפשות, אז השראת השכינה תחזור, ויבנה בית המקדש השלישי. זוהי מדרגת הגאולה 'לבני בניהם', אבל קודם לכן חייבת להיות האמונה הברורה שגם בזמן העקביים אפשר לזכות ולהיות מרכבה לשכינה. מי שחושב שעכשיו הוא בגלות ובקטנות, וממילא הוא מופקע מהשראת השכינה, מעכב בעצמו את הגאולה שלו ושל כלל ישראל.

מי שימסור את הכוחות שלו לכך, יזכה בסייעתא דשמיא יחד עם כל כנסת ישראל להיות מרכבה אליו יתברך שמו, ולראות בנחמת ציון בבניין בית המקדש השלישי במהרה בימינו, אמן ואמן.

תפילה 025 ומבאי גואל לבני בניהם
מספר שיעור בקול הלשון 1127842

נערך ע"י אחד מן התלמידים

אצל יעקב אבינו, כל אותן כ"ב שנים שהיה יוסף מכור במצרים, נסתלקה השראת השכינה של 'שם ישראל', ונותרה השראת שכינה של שם יעקב, בה מעולם לא חל שינוי או פסול.

לפי פשוטם של דברים, במדרגת 'עקב' לא שייכת כלל השגה של השראת השכינה, שהרי הוא במדרגת 'עקב' ובזמני קטנות ידיה. אך בתפיסה הפנימית גם הדור האחרון שייך להשראת השכינה, ובלבד שאת כליו הקטנים יכין מבעוד מועד, בבחינת "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך" (שמות כ, כא).

בתפיסה הזו נתחדש שאפילו במדרגת 'עקב' אפשר לבנות 'צורת אדם', ואמנם יהיה זה 'אדם קטן', וכל המדרגות ושלבי העליה הם לפום קטנותו וחלישותו, אולם סוף כל סוף יכול גם הוא להיות 'צורת אדם' להשראת השכינה.

נחזור לתחילת דברינו, 'זוֹכֵר חֲסִדֵי אֲבוֹת ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה'. בפשטות היה אפשר לומר שהקב"ה זוכר את חסדי האבות ולכן מביא גאולה לבנים, וזהו פשט נכון ואמיתי, אך זה איננו עומק הדבר. העומק הוא שהקב"ה זוכר את התפיסה של האבות, שהעבודה לא היתה 'חסד למען חסד', אלא 'חסד למען השראת השכינה', וממילא הם השרישו בכלל ישראל שכל מי שיעשה מעשה למען השראת השכינה, יזכה גם להיות מרכבה לשכינה. והשרשה זו כל כך עמוקה, עד שאפילו 'לבני בניהם' שהם רק 'רשימו' מבחינת האבות יש את האפשרות לזכות לכך.

השרשת האבות בבנים היא לא רק השרשה של המידה עצמה, אלא עצם התפיסה שהכל הוא היכי תמצית להיות מרכבה לשכינה. ממילא תפיסה זו שייכת גם בדור האחרון, וגם הוא יכול להיות מרכבה אליו יתברך.

מובא בשם רבי אהרן ראטה, שאדם צריך שיהיה שגור על לשונו לבקש מה' יתברך שיזכה להיות מרכבה אליו יתברך. אפשר להוציא ממימרא זו שהאבות השרישו בכלל ישראל שלא רק בזמן הגדלות אפשר להיות מרכבה לשכינה, אלא אף

בינה בנין בית המקדש

בינה מלשון בנין, ולכך תלמידי חכמים קוראים בונים.
אומרים כל יום בתפלה 'אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה'.
והגמ' בנדה (מה' ע"ב) דורשת מה שנא' בראשית יצירת האשה 'ויבן את
הצלע (בראשית ב' כב'), דהיינו מלשון בינה, ובינה יתירה ניתנה לאשה,
ולכך לחד מ"ד קטן מגדיל בן י"ג וקטנה בת י"ב.

מ"מ מבואר שבינה זה מלשון בנין, וע"ש כן לגבי חכמים נאמ' 'אל
תקרי בניך אלא בונייק', כיון שחכמים עוסקים בבנינו של עולם, וכוח זה
של תלמידי חכמים לעסוק בבנינו של עולם, היינו מכוח הבינה שנמסר
לחכמים. וכשאדם מוציא את הבינה שקיבל מהקב"ה מהכוח אל הפועל,
אזי הוא עוסק בבנינו של עולם.

וכוח הבניין שמכוחו נבנה ביהמ"ק, היינו מכוח תלמידי חכמים
הנקראים בונים, שעוסקים בבנינו של עולם.

עתה נתבונן היכן מתגלה בקומת הנפש דידן כוח הבינה של עוסקים
בבנינו של עולם. מבואר בגמ' שבית שני חרב מפני שנאת חנם (יומא ט'
ע"ב), ובפשטות דברי המפרשים 'שנאת חנם' היינו שנאה שלא מחמת
שעשה לו חברו רעה. כוחו של האדם לשנוא את חברו, בלשון פשוטה זה
נובע ממקום שהאדם חי וחושב רק על עצמו, ולכך כל מה שלא מצטרף
לטובתו הוא שונא.

כוח שנאת חנם הנובע מההכרה של האדם בעצמו, ללא צירוף כלל הנכראים.

וביתר ברור מהיכן מגיע כוח השנאת חנם. כוח הבינה שניתן באדם
הוא מלשון בנין כמש"נ, ובניין עניינו שמצרפים אבן ע"ג לבינה, ואריח
ע"ג לבינה, וכוח הפנימי של האדם לצרף חלקים זה עם זה בלשון פשוטה
בדברי חז"ל 'חכמה מה שקיבל מרבו בינה מבין דבר מתוך דבר' (זוהר
כי תשא).

וביאור דברי חז"ל, כוח האדם לצרף חלקים זה עם זה, נובע מעומק
התפיסה שבנפש שהקב"ה ברא עולם שיש בו המון בריות ופרטים לאין
תכלית, וכל הפרטים הללו הם חלקי אבנים הצריכים להצטרף לבניין
אחד, וזהו ג"כ מה שנא' גבי בצלאל שידוע היה לצרף אותיות שנבראו
בהם שמים וארץ ומכוח כך הקים את המשכן, כלומר כל הפרטים שיש
בבריאה הם חלקים המצטרפים יחד לבנין אחד.

הגאולה היא שכל
אחד יכיר שהושרש
בו כוח בוודאי להיות
מרכבה אליו יתברך
שמו. כשהכוח הזה
ימלא את הנפשות,
אז השראת השכינה
תחזור, וייבנה בית
המקדש השלישי.

שהחריבה את ביהמ"ק ושרפה את ההיכל. אולם מאידך אותה תפיסה אמיתית שהאדם תופס שצריך שכל הבריאה כולה תכיר בבורא עולם, היינו מדין ערבות, היא שורש בניין הבית.

גבי עכו"ם נחלקו רבותינו אם יש דין ערבות, ובפשטות עולה שבעכו"ם לא שייך דין ערבות, ואין ערבות בעכו"ם שיכירו בבורא יתב"ש. בעכו"ם אין עניין בכך כלל, ומי לי אם יכירו ומה לי אם לא יכירו.

זוהי עומק ההגדרה של שנאת חנם, המעמידה תפיסה שהאדם כביכול חי לעצמו, וכמו שיש מצות תפילין, ציצית, כך גם יש את פלוני ע"מ לקיים בו מצוות, אבל הכל בתפיסה שהבריאה עומדת כמציאות של דברים נפזרים.

וזו התפיסה שגרמה לחורבן הבית, והיינו מכיוון שהבית מורכב מהרבה אבנים גשמיות, והכוח הרוחני המצרפם היינו השראת השכינה לכלל ישראל דייקא, ומכוח צירופם של כלל ישראל. ישנה השראת השכינה שהיא ג"כ ליחיד, כגון יחיד היושב ולומד ששכינה כנגדו, אבל לא כן השראת השכינה בביהמ"ק השורה דייקא לכלל ישראל. ולכך ג"כ ביהמ"ק נקרא 'לבנון' מפני שכל ללבות ב"י פונים לשם. וכן כשכהן גדול נושא על ליבו את שמות השבטים, הוא נושא על לבו את כלל כנסת ישראל יחד. ועוד שמלך נקרא לב העם, כי הוא המצרף את כולם יחד, וזו השראת השכינה המתגלה בביהמ"ק.

וכאשר האדם תופס את התפיסה האמיתית שהוא חלק משלם, ושכל קיומו תלוי בכול ישראל יחד, זה הכוח הגורם שביהמ"ק יוכל להתקיים. וכאשר ביהמ"ק חרב בעבור שנאת חנם, אזי יש את השנאת חנם המתגלה מבחוץ כפשוטה ממש, אבל בשורש הפנימי שנאה זו נובעת מהתפיסה במעמקי הנפש שהאדם יכול להתקיים לעצמו.

בהסתכלות שטחית, האדם יכול לראות את הבריאה באופן שיש חי, צומח, ודומם, אבל אין כל קשר בין כל החלקים יחד, וההסתכלות החיצונית הזו היא בעצם ההסתכלות המחריבה את בנין הבית.

אולם בהסתכלות של ת"ח הנקראים בונים, ע"ש שעוסקים בבנינו של עולם, האדם מבין שתכלית הבריאה היא אחת 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' (שמות כה' ח'). הבריאה כולה נבראה שיהיה מי שיכיר וידע את מי שאמר והיה עולם.

ואותה הכרה השלמה במי שאמר והיה עולם, אינה חלה ע"י האדם הפרטי, אלא ע"י כל הנבראים יחד, שהרי כל פועל פועל לתכלית, וכן כשהקב"ה ברא בריות לא בראם לריק, אלא בשביל ההכרה השלימה במי שאמר והיה עולם, כלשון הרמב"ן (פרשת בא) 'אין לך תכלית אחרת ביצירה אלא שיכירו ויודו וישבחו לו'.

כאשר האדם נמצא בקטנות גמורה אזי הוא אינו מכיר שתכלית הבריאה היא ההכרה במי שאמר והיה עולם אבל כאשר האדם גדל ויצא מהקטנות של עובר במעי אמו, הוא עדיין יכול לסבור שההכרה במי שאמר והיה עולם היא לעצמו, אולם כאשר האדם זוכה לגדול באמת הוא מבין שההכרה הבוררה בבורא יתב"ש היינו רק ע"י צירוף כל הנבראים כולם. [המשל לזה הוא פאזל, שלולי צירוף כל החלקים א"א להכיר את בתמונה השלימה, כך היא ג"כ ההכרה בצורת הבריאה השלימה, שהיא רק כאשר כל הברואים יכירו במי שאמר והיה עולם, וכך הם ימות המשיח, ואחרית כל הבריאה].

ההכרה שהאדם מכיר רק בעצמו גרמה לחורבן הבית, כיון שהבית בנינו מכוח השראת השכינה לכלל הנבראים.

אותה תפיסה שהאדם מכיר רק את עצמו ולא את צירוף הבריאה כולה, זוהי עומק ההגדרה

של עולם, ידועים דברי חז"ל ששישים ריבוא אותיות לתורה, ושישים ריבוא נשמות ישראל, וכאשר האדם עוסק בתורה בתפיסה שהוא עוסק לעצמו, אזי קודם שעמל בתורה נקראת תורת ה', ולאחר שעמל בה נקראת תורתו, ועולה שכל ימיו הוא עוסק בתורת עצמו. אולם כאשר האדם עוסק בתורה ובשישים ריבוא אותיותיה, שיש להם שישים ריבוא שורשי נשמות, בצורה שהוא בכל עת מצרף אותיות ונשמות, אזי בהכרח תתגלה אצלו אהבה כלפי עם ישראל, כיון שהוא מצרפם יחד.

ב' פנים לאהבת חינו, מכוח המעשים הנמשכים אחר הלב, ומכוח הלב הנמשך אחר המעשים.

הרמב"ם מגדיר את מידות האדם כהלכות 'דעות'. כל מידה של הרגש המתגלה בקומת נפש האדם, התגלותה היא הרגש, ופנימיותה באה מדעת. וא"כ העומק של אהבת חינו והפקעה של שני חינוס ההרגש הוא רק תולדה מהדעת האמיתית בנפש שהגיע לכדי חוש, ולכך אהבה יוצאת לפועל.

אולם ישנם פנים אחרות לדברים, שאחר המעשים נמשך הלב, והאדם יכול מכוח המעשים להגיע לאהבה. אולם בעומק, הדבר צריך להיות בנוי מב' הפנים גם יחד, מהצד התחתון שאחר המעשים נמשכים הלבבות, שהרי המעשה יותר תחתון מן הלב, וכעין תלמיד שגלה שמגלים רבו עמו, כלומר מגלים את התחתון אחר העליון, ומאידך מהצד העליון הדעת היא הסיבה להרגשת הלב.

והכוח לעקור את השנאת חינו ולבנות אהבת חינו, נובע מב' הפנים שנתבארו, מהצד התחתון שאחר המעשים נמשכים הלבבות, להרבות בנתינה לזולת, ומהצד העליון מגילוי האור הפנימי של הדעת, שהאדם תופס שביהמ"ק הוא מקום המצרף את כלל ישראל, ולכך מקריבים בו קרבנות ציבור.

אהבת חינו הנובעת מכוח כך שאדם תופס שאין לו קיום כשלעצמו.

עתה נבאר מהיבן נובעת המידה ההפוכה של אהבת חינו. ודאי שישנה מצוות עשה של 'ואהבת לרעך כמוך', אבל צריך לבאר מהיבן נובע אותו הכוח לאהוב. הקשה האבן עזרא כיצד שייך לצוות על ואהבת לרעך כמוך ועל לא תחמוד, והרי זה דברים התלויים בלב, והתשובה לכך היא כמו שביארו רבותינו, שהציווי הוא להוציא מהכוח אל הפועל את המידה הנסתרת הגנוזה במעמקי הנשמה, ומ"מ מידה זו נטועה עמוק בתוך כל אחד מישראל. אולם ישנו משהו המסתיר את אותה אהבה, ומכוח כך האהבה נעלמת, ונגלת השנאת חינו שהחריבה את ביהמ"ק.

אמנם הפנים האמיתיות של אהבת חינו בכללות, היינו מחמת שהקב"ה ברא את הנשמה ונטע בתוכה אהבת חינו, ועבודת האדם היא להוציא את אותה אהבה מן הכוח אל הפועל. אולם ע"פ משנ"ת, אהבת חינו עניינה היא עצם התפיסה שאין לאדם קיום כשלעצמו, ובמשל הפשוט במה שנא' בשורש יצירת אדם וחווה, 'זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי', כאשר האדם אינו תופס שהאשה היא עצם מעצמי, אזי הוא נחשב כפלגא דגופא, ואין לו קיום.

ומהמקום הפנימי הזה במעמקי נשמת כל אדם ואדם, שהאדם תופס שאין לו קיום כשלעצמו, שם גנוזה התפיסה הנקראת 'אהבת חינו', וכשהמקום הפנימי הזה נעלם, כאשר האדם תופס שיש לו תפיסה לעצמו, אזי האהבת חינו נסתרת, וחלה מציאות הנקראת שנאת חינו.

ובעומק, זה הנקרא כוח הבינה, וזה הכוח של 'ויבן את הצלע' (בראשית ב' כב'), ומכוח כך נבנה ביהמ"ק, וביותר, מחמת כן ת"ח קרואים בונים שעוסקים בבניינו של עולם.

ועתה נבאר מהי כוונת הדבר שעוסקים בבניינו

כבוד השי"ת בעולם, על הר ציון ששמים, ומאידך הוא בוכה על צרתם של ישראל הנמצאים בצער ובפרוד. ולא שייך לבכות באמת על חורבן הבית, אם לא אכפת לאדם מכל כנסת ישראל, כי שורשם אחד צירוף וחיסור.

ובעומק, ע"ז נאמ' 'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בבניינה' (ב"ב ס' ע"ב), אולם בשביל להתאבל באמת צריך שיהיה באדם בינה, וכשיש באדם בינה והוא מצטער על הסתר הפנים, ועל צער ישראל, אזי מוכח שיש בו אהבה שלימה, והא גופא 'זוכה ורואה בבניינה', כלומר נגלה בו הכוח שממנו הבית נבנה, ולכך אחדות ביהמ"ק השלישי ירד מן השמים, מחמת שביהמ"ק זה נבנה אצלו בצירוף כלל ישראל עמוק בנפשו.

שנוכה בעז"ה יחד כל הכנסת ישראל לאחד את כלל הנפשות בשורשם האמיתי בבורא ית"ש, כמקשה אחת של כנסת ישראל, ולאחד את שניהם יחד בהתגליה כאן בעולם גילוי של ה' אחד ושמו אחד במהרה בימינו אמן.

תפילה 056 בינה בנין בית המקדש מכת בינה
מוספר שיעור בקול הלשון 1127873

נערך ע"י אחד מן התלמידים

'מלמד לאנוש בינה', כאשר הבינה שהקב"ה נתן לאדם היא בינה אמיתית ושלימה, היא ההבנה שבכל עת ועת הוא עוסק בבניינו של עולם, ובצירוף עומק נפשות ישראל אהדדי.

וזו הייתה הצורה של מתן תורה, שישים ריבוא אותיות לשישים ריבוא נשמות ישראל. וכאשר הצורה הזו נסתלקה חרב הבית, ועבודתנו השתא היא לחזור להאיר את אותו צורה פנימית של כל קומת כנסת ישראל יחד בדעת האמיתית שעליה נאמ' אם אין בינה אין דעת ואם אין דעת אין בינה, כלומר כאשר האדם אינו מבין שהבריאה כולה מורכבת מחלקים הצריכים להצטרף אהדדי, אזי כל הצירופים שהוא עושה אינם אלא מקריים בלבד.

אולם כאשר האדם נושא אשה, ויש בו אמונה אמיתית שכך נגזר מאיתו ית' ארבעים יום קודם יצירת הולד, אזי כשהוא מוצא את זיווגו אינו חושב שזה דבר חדש, והוא מאמין היטב למשל חז"ל שהיה כאבדה שאבדה ועתה חזרה למצבה הראשון. וכאשר הוא פוגש ביהודי לא מתחדש אצלו אהבת חנים, אלא הוא מכיר בשורש העומק בנשמות ישראל, שאין להם קיום אלא ביחד.

ומי שאהבה זו גלויה בנפשו, אזי בימי בין המצרים הוא בוכה על תרתני, על הסתר הפנים של

דעת שלימה - כח התמימות

פנימיות בהמ"ק היה דעת, חורבן בהמ"ק הוא העדר הדעת

נעסוק קצת בהמשך סוגית הדעת, ובקשר לענינים של ימים הללו. באלו שאין להם דעת, יש חרש שוטה וקטן. אומרים חז"ל בגמ' ברכות (לג.) "כל מי שיש בו דעה כאילו נבנה בהמ"ק בימיו" וגם אומרים חז"ל "גדולה דעה שניתנה בין שני שמות", והיינו בין שם הוי' לשם אדנות, וכן אומרים חז"ל "גדולה מקדש שניתנה בין שני שמות", וא"כ מבואר שבהמ"ק הוא ענין של דעה. "מי שאין לו דעה, כאילו נחרב בימיו".

וגם בגמ' "משחרב הבית ניטלה נבואה מנביאים, וניתנה לשוטים ותינוקות". כלומר כל זמן שהיה בהמ"ק היה דעה, ובחורבן הבית אין דעת. הרי שלאחר החורבן, גם נבואה נפלה למקום שאין בו דעת. בזמן שבהמ"ק קיים היה נבואה היה למי שיש בו דעה, לנביאים, ומשחרב הבית הנבואה ניתנה למי שאין לו דעת, לשוטים ותינוקות.

בהרחבה חדה יותר, חורבן הבית כפשוטו הוא שהבית חרב, וחורבן הבית הפנימי היה הקטנת הדעת.

הדעת ניתנה למי שאין בו דעה. דוגמא ברורה לכך, שורש המשכן היה משה, שהוא בחי' דעת כידוע. הקמת המשכן ע"י משה. כלומר הדעת מעמיד המשכן, וזהו ה"נבנה בהמ"ק בימיו" ביותר, שמתגלה להדיא אצל משה, שהוא היה בחי' הדעת שלימה בבריא. מכח הדעת דמשה נבנה המשכן. זהו העומק מה שאומרים חז"ל שהמשכן לא חרב אלא נגנז, ואילו היה נכנס משה לא"י והיה בונה בהמ"ק לא היה חרב לעולם, וזהו משום ה"גדולה דעה" שבו, שלא יכול להחרב. החורבן חל רק בהסתלקות הדעת, אבל במשה שכל הויותו הוא דעת, זה לא שייר להסתלק. דעת משה היה "הסכימה דעת המקום לדעתו", ולכן לא שייר המשכן משה להחרב, ורק נגנז. וזהו "גדולה דעה שנבנה בין שני אותיות".

להבין אם כן, פנימית בהמ"ק הוא גילוי הדעת. ואם כן, חורבן בהמ"ק הוא חורבן הדעת. בודאי בחיצוניות יש בית ואבנים וברזל ושמיר כפשוטו. זה היה החלק החיצוני של בהמ"ק. אבל חלק הפנימי של בהמ"ק הוא דעת. כל פנימיות בהמ"ק נקרא דעת. וא"כ, גדלות הדעת הוא בנין

אנחנו לא מצפים
שנחזור לחכמה בינה
ודעת, לא לזה אנו
מקווים. אלא אנחנו
מקווים לדעת שהוא
למעלה מחכמה
ובינה, דעת של של
השארית השכינה,
דעת של הלב, דעת
שעליה נאמר דעת
המקום שהסכימה
לדעתו.

וזהו חיצוניות הקרבן, שמעלהו מנפילת הדעת, מרוח שטות, ומעלהו למקום הדעת. אבל פנימיות הקרבן הוא שמקריבין מדין תמימות, ומצד כך לא רק שהקרבן הוא הסתלקות של הרוח השטות ע"י שהקרבן מחזיר האדם לדעת, אלא הקרבן בפנימיותה הוא מצד גילוי התמימות שהוא למעלה מהחכמה.

א"כ הפנים תחתונות של קרבן, הוא הסתלקות של הרוח שטות, שע"י החטא האדם ירד מחכמה לשטות ועכשיו עולים לחכמה ע"י הקרבן. ופנים העליונות של קרבן, הוא גילוי התמימות, שהוא למעלה החכמה, לעלות למעלה ממקום החכמה. לא רק הסתלקות של השטות ולהחזיר לחכמה, אלא להגיע למקום שהוא שלמעלה מהחכמה. וא"כ בפנים תחתונות, מביאים קרבן בהמה משום ש"עשה בהמה", כי לא היה בו דעת, ובהמה אין בו דעת. אבל בפנים פנימיות של הקרבן, מביאים בהמה מצד המעלה של "ערומים בדעת, משימים עצמם כבהמה", שהוא גילוי התמימות.

אלו ב' פנים עמוקות בהקרבת קרבן. בפנים תחתונות הקרבן הוא הסתלקות רוח שטות, ובפנים עליונות, הקרבן הוא מחמת גילוי התמימות שהוא למעלה מחכמה, להקרב מדין תמימות, "עולה תמימה".

יש שני מדרגות כלליות במי שאין לו דעת. יש שוטה ויש קטן (יש גם חרש, אבל חרש אינו בעיקר מאלו שאין בהם דעת, רק שחז"ל נקטו חרש אגב אורחא בהמשנה מחמת שהזכירו שוטה וקטן). מה ההבדל בין שוטה לקטן? בשוטה יש הסתלקות הדעת, משום שיש בו רוח שטות, אבל קטן אין לו דעת מצד שיש לו תמימות. וזהו הבדל עצום. שניהם אין להם דעת, אבל בשוטה זהו מצד הרוח שטות שבו, ובקטן ההעדר דעת שלו מצד תמימותו. קטן אוכל דגן או חטה ואז הוא נקרא בר דעת, כלומר שעכשיו נסתלק תמימותו, מתגלה בו העדר הדעת.

בכל הקרבת קרבן, יש נפילה מדעת לרוח שטות, וע"י הקרבן הוא עולה לדעת, וע"י הקרבן הוא חוזר

בהמ"ק, וקטנות הדעת הוא חורבן בהמ"ק.

להבין יותר ברור. מקום המקדש היה "שער השמים", ואומר רש"י בפ' ויצא, "בהמ"ק של מטה מכוון לבהמ"ק של מעלה", ואצל משה מצינו שדעת המקום הסכימה לדעתו, כלומר שהדעת התחתון מכוון לדעת העליונה, וזהו עומק שהבהמ"ק של מטה מכוון לבהמ"ק של מעלה. "זה שער השמים", זה הגדרה חיצונית. וההגדרה פנימית, שכל מציאות הארה הפנימית של בהמ"ק הוא הארת הדעת, וא"כ בהכרח שהדעת התחתונה מכוון לדעת העליונה. זהו הגדרת בית המקדש, הגילוי שההארה שחלה בהמ"ק מגלה מציאות הדעת.

לחזור לדעת,

ולהתמימות שלמעלה מדעת

"מי שאין בו דעת, נבילה טובה הימנו". עומק הדבר. הבהמ"ק מגלה קרבנות. הקרבן הופך מה ששייך לחוץ, נבילה, והופך אותו למציאות של קרבן, למציאות של דעת. אדם בגדלותו נקרא אדם, נקרא בר דעת, ובקטנותו נקרא בהמה. כשהאדם איבד דעתו, הוא יורד ממדרגת אדם למדרגת בהמה. כשאדם חוטא הוא צריך קרבן, ומשום ש"עשה מעשה בהמה" כמו שאומרים חז"ל. ובעומק זהו משום "שאין אדם חוטא אא"כ נכנסה בו רוח שטות", כלומר שהפך להיות כבהמה שאין בו דעת. כל קרבן באה מדין בהמה. כשהאדם נמצא במדרגת בהמה ולכן הוא הביא הקרבן, מה שעושה הבהמה חל עליו.

בעקידת יצחק, שם היה גילוי בפועל שקרבן צריך להיות כפשוטו על האדם, על יצחק, והאיל נקרב במקומו, וזהו השורש לכל הקרבנות כולם, כל הקרבנות הם באותו משקל אבל זהו השורש. ושם נאמר, "התהלך לפני והיה תמים", כלומר, שמקריבין אותו מדין תמימות, "יצחק הוא עולה תמימה" כמו שאמרו חז"ל. כל חטא בא משום שהאדם נפל ממדרגת חכמה למדרגת שטות, וזהו "ניטלה נבואה מנביאים וניטלה לשוטים ותינוקות",

תמימות - מקור הנביעה של הדעת

א"כ הבהמ"ק לא מגלה רק דעת, אלא מקור הנביעה שממנו הדעת בא.

הפנימיות של בהמ"ק, שהיה קדש קודשים, ובתוכה הארון, ועל גביו הכרובים, היה נראה כתינוק, כמי שאין בו דעת, כי מקור הנביעה של הדעת הוא פני הכרובים, כפני תנוקות, תמימות. "הארון אינה מן המדה", למעלה מהעולם. התמימות שהוא למעלה מדעת. משם ד"קא היה מקור נביעה של תורה לכל העולם, מהכרובים.

כל דעת, יניקתה בא מתמימות. "גדולה דעה שניתנה בין ב' אותיות". "גדולה מקדש שניתנה בין שני שמות". מהו עומק השני שמות? הפנימיות של הארון הוא כרובים, שפניהם היו נראים כפני תנוקות, כלומר, תמימות. זהו הגילוי הדעת שהיה בהמ"ק. הגילוי מלעילא ללמטה הוא, ממקום של לפני הבריא, הוא התמימות. וזהו העומק של "ניתנה בין שני שמות", של התמימות שהיה קודם שנברא העולם, שכל המשכה של הדעת הוא מהכרובים על גבי הארון, מהתמימות.

כל דעת שמתחיל מאי עלמא, על זה לא נאמר הסכימה דעת המקום לדעת. הדעת המקום מתחיל מהארון שהוא מקום שאין בו מדה, "תורת ה' תמימה".

בקטן שאין בן דעת, יש פנים עליונות ופנים נפולה. בפנים עליונות של קטן אין בו דעת, יש את מדרגת הכרובים, שהיה על הארון, מקום שאין בו מדה, וזהו תמימות, "כגמול עלי אמו", תמימות שלימה שהוא קודם שנברא העולם, מקור נביעה של התורה. ואז כל הדעת נמשכת מהתמימות, מהכרובים על פני הארון שאז מחוברים הדעת עם מקורה בתמימות. אבל בפנים נפולות, התמימות אינו בא מהארון, אלא מקטן שאין בו דעת כפשוטו, וזהו העומק כאשר חרב הבית, בבהמ"ק שני שנגזר הארון, שאז הכרובים היה רק ציור על הכותל ולא על גבי הארון. בבהמ"ק הראשון שהיה כרובים על הארון, היה אינו מן המדה, תמימות, ומכאן היה נמשך דעת השלימה. אבל בבית שני שהכרובים

להתמימות שהוא למעלה מדעת. משחרב בית, הנבואה ניטלה לשוטים ותינוקות, למי שאין בו דעת, שזהו שוטה, ולמי שיש בו תמימות, שזהו קטן.

צריך לחזור לתמימות כדי להגיע לדעת

א"כ יש ב' חלקים בהסתלקות הדעת ולפ"י התיקון.

בכל חטא, האדם נופל מדעת ללמטה מהדעת, ובכל קרבן יש אור למעלה מדעת שמתקן החטא של נפילת הדעת של האדם. בגילוי בהמ"ק שנבנה מכח הדעת, אז כל קרבן משיב האדם לדעת, היינו שהוא מחזיר אותו לתמימות, ואח"כ לדעת, בבחי' "החכמה מאין תמצא". עומק ההקרבה של הקרבנות שהם מחזיר האדם למקור הנביעה של החכמה.

כאשר יש דעת שלימה, זהו בנין בהמ"ק. וזהו "כי מציון תצא תורה", ואומרים חז"ל "מציון משם הושתת העולם", שהוא מקור הנביעה לכל העולם, וזהו "החכמה מאין תמצא". הקרבן מחזיר האדם לא למקום שממנו התחיל הדעת, אלא למקור הנביעה של הדעת. כל גילוי בהמ"ק הוא לגלות התפיסה שהכל ממנו נובע. זה נקרא "דעת המקום הסכימה לדעתו". הקרבן לא מחזיר אותו לדעת שנפל ממנו, אלא הקרבן מחזירו לדעת התמימות, שמשם נובעת הדעת.

בגמ' פסחים מבואר, שבעה דברים נבראו קודם העולם, ואחד מהן היה בהמ"ק, כלומר שדברים אלו מחזירין האדם למקום של לפני הבריא. כשהאדם מביא קרבן (שהוא כלי שמביא אותו לתשובה), זה מסלק רוח שטות שלו ומחזיר עצמו לתמימות, שמשם נובעת הדעת. נפלה מדעת לחטא, וחוזר לתמימות ומשם חוזר לדעת. וזהו עומק "במקום שבעלי תשובה עומדין", תשובה הוא אחד מהדברים שנברא קודם העולם, וע"י תשובה האדם חוזר ללפני הבריא, למקום של לפני הדעת, להתמימות. וזהו המקום של הבעלי תשובה (תמימות) ששם אין צדיקים (דעת) עומדים.

(לחד מאן דאמר), בהמ"ק נחרב משום שנאבדו
 אנשי אמנה. היה חכמה באנשי בירושלים, ובודאי
 שבהמ"ק היה שורש לחכמה. וזה היה מכח שלמה
 שהוא חכם מכל אדם, שבנה הבהמ"ק. כל גילוי
 של ירושלים הוא תוקף של חכמה. על שלמה
 נאמר שהיה חכם מכל אדם, ושאלו רבותינו מי
 היה יותר חכם, שלמה או משה. ובפשטות שלמה
 היה החכם יותר אף ממשה, אבל תשובה לדבר
 לענינו הוא, משה היה יותר חכם כיון שהיה לו דעת
 מקום, ואילו חכמת שלמה היה סוף כל סוף דעת
 שחלה בו חורבן הבית. הבהמ"ק שבנה שלמה היה
 גילוי של חכמה. בצלאל בחכמתו בנה המשכן,
 אבל המשכן הקים ע"י משה, המשכן לא הוקם
 ע"י חכמה אלא ע"י משה, וזה לא היה ע"י חכמה
 אלא ע"י דעת המקום, השכינה. גם כשלמה רצה
 להכניס ארון לבית קה"ק, זה היה פגם ב"מקום
 הארון אינו מן המדה", הארון אינו נמצא בשום
 מקום, כי אינו מן מדה.

וא"כ הגדרת הדבר הוא שבהמ"ק היה מעשה
 אדם, שנבנה ע"י החכמה של שלמה, ועל כן
 לא היה יכול להתקיים, כיון שאין זה דעת הנובע
 מתמימות. משה היה דעת המקום ואילו בנאו היה
 בהמ"ק לעולם. אבל בנין שלמה אינו התגלות דעת
 דמשה ועל כן לא היה יכול להתקיים.

שלמה עשה עשרה מנורות ועשרה שולחנות.
 במשה הכל היה במהלך של אחד, ואצל שלמה
 הכל היה במהלך של עשרה. "במאמר אחד יכול
 להבראות", אבל העולם נברא בעשרה מאמרות.
 "אחת דיבר אלוקים", וזה היה במתן תורה, ומצד
 כך יש רק מנורה אחת ושלחן אחת וכו'. אבל
 שלמה בנה בהמ"ק מצד מדרגת מעשה אדם, ועל
 כן חילק לכל דבר לעשרה. מאמר אחד, זה גילוי
 של בורא. עשרה מאמרות, זה גילוי של נבראים.
 שלמה בנה בהמ"ק בעשרה מאמרות, בחכמה,
 בדעת, אבל לא עם מקור הדעת שממנה בא הדעת.
 בית כזה, מבואר בכמה מימרות חז"ל, שכבר
 בתחילת בנינו מונח בו שורש החורבן. "הראה לו
 בבית בבנינו ובית בחורבנו", כלומר שהיה שורש

היה רק ציור על הכותל, זהו מקום שיש בו מדה,
 ואין בו מעלה של תמימות, ואז הדעת אינו בא
 מתמימות, אינו מחובר למקום התמימות.

דעת משה לעומת חכמת שלמה

להבין ברור א"כ. המשכן שעשה משה לא נחרב
 אלא נגנז, ואילו בנה בהמ"ק לא היה חרב לעולם,
 שזה היה דעת שלימה שנמשכת מתמימות, משני
 הכרובים ע"ג הארון.

שלמה המלך ביום שבנה בהמ"ק, נשא בת
 פרעה. הוא עשה זאת מחכמתו, וכבר בבנין בהמ"ק
 היה מהלך של חכמה לא תמימות, ולחכמת שלמה
 לא מצינו שהסכימה דעת המקום לדעתו. אלא לא
 הסכימה דעת המקום לדעתו, ועל כן בנין שלמה
 שנבנה ע"י דעת שלמה, החכמה של שלמה, היה
 יכול להחרב.

ובעומק יותר, המשכן לא חרב מחמת שלא היה
 מעשה אדם, ואילו בהמ"ק יכול להחרב מחמת
 שהוא מעשה אדם. אילו משה היה בנה הבהמ"ק
 לא היה חרב, שזה היה נבנה מדעת המקום
 שהסכימה לדעתו, לא מצד מעשה אדם. כשיש
 בהמ"ק בא ממקום פנימי של תמימות, זה לא יכול
 להחרב, שזה כל קיום בהמ"ק.

דעת שלימה בא מהתדבקות ב"הוא מקומו
 של עולם", ועל זה נאמר בעומק "כל מי שיש
 בו דעה כאילו נבנה בהמ"ק בימיו". מה "כאילו"
 נבנה מימיו, הלא הוא חרב? כי שמי שהדעת נובע
 מתמימות, מהכרובים שהיה על מקום שאינו מן
 המדה, בהמ"ק כזה לא יכול להחרב! מה קרה
 איתו – רק נגנז. אבל בית כזה לא יכול להחרב! כין
 שהבהמ"ק שהוא מגלה, הוא בהמ"ק שאינו יכול
 להחרב.

שלמה בנה בהמ"ק ובו ביום נשא בת פרעה.
 כל אשה נקרא בית, "ביתו זו אשתו". ובאשה של
 שלמה, בת פרעה, שמתגלה בה חורבן, על כן גם
 הבית של שלמה חלה חורבן. אבל בהמ"ק של
 משה היה "בכל ביתי נאמן הוא", ועל הבית שלו
 היה בית של אמונה, זהו דעת משה.

אינו "וידעת היום והשבות אל לבבך", אלא שמה המהלך הוא "נוכח פני ה'", של "התהלך לפני והיה תמים", ומכח כך נובעת הדעת שבא מהלב, ושמה לא צריך שהדעת מושבת מהמוח אל הלב. זהו דעת של תמימות, הבא [ישר] מהלב. דעת של הכרת "נוכח פני ה'", מכח תמימות איליו ית'.

וזהו הדעת של הבהמ"ק השלישי. ועל זה בדקות נאמר "כל מי שיש בו דעה כאילו נבנה בהמ"ק בימיו". מצד כך, הדעת הוא למעלה מחכמה ובינה. זהו שלימות הדעת, של נוכח לפני ה', דעת שבא מהשראה, מהשכינה, שאז הדעת בלבבו אבל לא שהוא צריך להיות מושבת ללבבו.

אנחנו לא מצפים שנחזור לחכמה בינה ודעת, לא לזה אנו מקווים. אלא אנחנו מקווים לדעת שהוא למעלה מחכמה ובינה, דעת של השארת השכינה, דעת של הלב, דעת שעליה נאמר דעת המקום שהסכימה לדעתו. אלו הם ב' דעות. הדעת השלימה אינו דעת אדם, אלא דעת שנמשך מהשכינה. בבהמ"ק שנבנה היה דעת אדם. והדעת השלימה היא לא דעת אדם, אלא דעת שנמשכת משכינה, דעת מקום.

זיכה הבורא אותנו לבנין בהמ"ק בשלימות של שלימות הדעת, בבנין השלם.

דע את דעתך 014 דעת שלימה כח התמימות
מספר שיעור בקול הלשון 1128308

נערך ע"י אחד מן התלמידים

חורבנו גם בתחילת בנינו, וזה היה משום שבהמ"ק שבנה שלמה היה במדרגת מעשה אדם.

התמימות שלמעלה מהדעת - להחיות מציאות ה' באופן חושי

א"כ כשנעמוד את תוקף סוגית הדעת.

כדי להשתמש בפנימיות כח הדעת, זה צריך להיות באופן, שהנפש חיה כל רגע, באופן חושי, את התמימות. ומשם נובע דעת דמשה רבינו. הצורה הפנימיות הוא, שהאדם חי מציאות ה' תמיד, "נוכח פני ה'", תמיד, וזה השראת השכינה השלימה וכושי את זה בהתגלות בנפש, ו"הוא תמים לבואו". א"כ האבחנה הראשונה הוא להכיר מציאות ה', והאבחנה שניה הוא התמימות איליו. אלו ב' שורשים שממנם הדעת ומתפשט.

כאשר הדעת לא מגיעה באופן כזה, אז יש "וידעת היום והשבות אל לבבך", ואיפה האדם יודע? רק במהלכי הדעת לעצמם, של מערכת חכמה ובינה ודעת, ואז צריך להשיב הדעת אל הלב. ואיך משיבים אל הלב? השכל מגיע ללב דרך הצואר שבאדם. הבהמ"ק נקרא צואר, שבהמ"ק משיב הדעת אל הלב. "אם אין דעת, אין יראה". הבהמ"ק פועל שהדעת המוח משיב השכל אל הלב. וא"כ בחורבן בהמ"ק, אין לנו צואר, ואין הדעת מגיע אל הלב.

כל הגילוי הזה רק מצד בהמ"ק שנבנה, אבל מצד האור של הבהמ"ק, הכל פועל באופן שונה, שאילו נבנה הבהמ"ק ע"י משה. שמה המהלך

גלות הנשמה בבחינת מקום

ביום השישי לבריאת העולם הקדוש ברוך הוא ברא את האדם. יצירתו היא מן העליונים – "ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב, ז), מאן דנפח מדיליה נפח כמו שאומרים חז"ל – הנשמה, ומצד שני ויצר ה' א-לוהים את האדם עפר מן האדמה (שם) גופו מן התחתונים – מן האדמה. האדם מורכב מגוף ונשמה. אבל כל זה כאן בעולם הזה, הנשמה מתלבשת בתוך גוף בשר ודם, אך מקורה ומקומה הוא למעלה לא בעולם הזה אלא בעולמות העליונים על אחד לפי מדרגתו שלו. זהו מקומה ושורשה של נשמתנו, של כל אחד ואחד מאתנו.

הניתוק של הנשמה ממקורה זוהי בעצם הגלות האמתית בקומת נפש האדם. כשאנחנו עוסקים בסוגיא של גלות, אז יש את צורת הגלות בכללות העולם חורבן בית מקדש ראשון וחורבן בית שני, יש את גלות מצרים, גלות בבל, גלות פרס ומדי, גלות אדום, גלות ישמעאל ואת גלות ערב רב. זהו בכללות קומת הגלות של כנסת ישראל.

אבל היכן מתגלית הגלות הפרטית אצל כל אחד ואחד מאתנו. בעצם כך שהנשמה "בת שמים" שנבראה מן השמים והיא יורדת ממקורה ומתלבשת בגוף האדם – עצם יצירת האדם זה גלות!!! יש לו גוף מן הארץ, יתכן שהוא נמצא במקומו ויתכן שלא. אבל הנשמה מקורה ומקומה הוא בשמים היא לא שייכת כאן לעולם הזה לכן כשהיא יורדת כאן לעולם הזה עולם החומר עלמא דשקרא היא בגלות נוראה! הירידה כאן לעולם הזה זה בעצם התפיסה שנקראת גלות.

אלא מה, על דרך כלל בני אדם לא מרגישים את אור נשמתם בתוקף, בגלוי, הם מרגישים את הגוף את צרכי הגוף ואם מעט שכל או קצת יותר ממעט שכל הם מתבוננים להבין שיש להם נשמה, הם מנסים לפעול לפי צרכי הנשמה, אפילו שהנשמה לא בהכרח נמצאת אצלם בגלוי ובפרט בהרגשה חושית. מי שהנשמה שלו מורגשת אצלו ונמצאת אצלו בגלוי אז התפיסה שלו של גלות היא תפיסה ברורה בכל קומת הנפש שלו. לשון חובת הלבבות היא שהחסיד מצפה ליום מיתתו. למה הוא מצפה ליום מיתתו? מאותו מקום בנפש של 'ציפית לישועה', לביאת משיח צדקנו, לבניין בית המקדש, לתחיית המתים, כך מאותו מקום בנפש מתגלה הציפיה ליום מיתתו הציפיה לחזור למקומו למעלה לשורשו בעליונים.

אדם שנשמתו מוכרת לו מורגשת לו בהכרח חושית אז הוא מרגיש שכל עצם ההימצאות שלו הוא במקום לא לו! ומצד כך הוא תופס שכל

שיזכה אותנו
הבורא יתברך
שכל המתאבל על
ירושלים – התאבלות
מתוך המקום הפנימי
שמכיר בערכו לפי
השגתו שלו מה
היה, איפה הוא
נמצא עכשיו ולעזור
את ההשתוקקות
האמתית איש לפי
ערכו לפי המבט
שמשיב את הדברים
אל לבו. ובעזרת
השי"ת נזכה ונראה
בשמחתה ובבניינה
בתפארתה בתפיסה
של נשמה.

בבית המקדש היה מתגלה המקום שנושקים השמים והארץ. מצד סגולת בית המקדש וקדושת בניינו אז מתגלה שם שמי שנמצא שם יכול להיות קשור למקור נשמתו שנמצאת למעלה. על אף שאינו עומד במקום הגמור של הנשמה אבל מכל מקום הוא נמצא ב'שער השמים', במקום הקרוב ביותר ששייך לו. מי שהיה מרגיש שנשמתו לא נמצאת במקומה אז כשהיה מגיע לבית המקדש היה מרגיש את נשמתו הרבה יותר קרובה למקורה. 'זה שער השמים' – זה השער שנכנסים דרכו כל אחד ואחד לפי המקום שלו. כשהוא קרוב למקומו הרי שתפיסת הגלות הרבה יותר פחותה.

היסוד הברור שצריך להוציא מכל מהלך הדברים הוא שכל זמן שאדם חי חיי גוף אז תפיסת המושג גלות אצלו היא תפיסה של גוף. כשהוא לא נמצא בביתו הוא תופס שהוא בגלות וכשהוא נמצא בביתו הוא בגאולה. זה הציור שמצטייר אצלו במושגים של תפיסה של גוף.

כשאדם חי חיי נפש אז עיקר הגלות בה הוא נמצא זה גלות של נפש, כל עוד הוא לא נמצא בשורשו הוא מרגיש גלות. והבית המקדש כשהיה קיים קירב אותנו לשורשנו למקור נשמתנו. זוהי המציאות שיהודים הרגישו בזמן שבית המקדש היה קיים. התחדד אצלם התפיסה שהם נשמה חלק אלוך ממעל, הם הרגישו את ההשתוקקות לקרבת ה', את המצפה ליום מיתתו כפי שהוזכר לעיל. החורבן בעצם מלבד על כך שהשכינה הסתלקה זה גם על כך שאבדנו את 'שער השמים' את המקום שיכולנו להגיע למדרגה יותר גבוהה, להתקרב לשורש נשמתנו כאן בעולם הזה.

רוב רובם של בני אדם מרגישים שהדברים שנאמרו כעת הן רחוקים מהם. מדוע? כי תפיסת רוב בני האדם היא תפיסה של גוף! כאן בעצם מונח עומק הגלות, שאינו תופס תפיסה של נשמה אלא תפיסה של גוף. בשביל להרגיש גלות של נשמה קודם כל צריך להכיר ולהרגיש את הנשמה.

כאן בעצם מונח עומק הגלות שהאדם נמצא בה. שהאדם נמצא בתפיסה של גוף אין לו את ההתגלות ברוב המקרים.

קיומו בעולם הזה הוא תפיסה של גלות. זהו בעצם המקום הפנימי בקומת האדם שהאדם יכול וצריך להרגיש את תפיסת הגלות.

אילו אדם הראשון לא היה חוטא, הבית המקדש היה נבנה ואדם הראשון היה נכנס לסעודה של שבת קודש המתוקנת לו וחי חיי נצח, חי בעולם הנשמות. אבל כשנפלנו ממדרגת שבת קודש למדרגת ששת ימי המעשה זהו זמן של גוף, עובדין דחול. זהו בעצם תפיסת הגלות של הנפש, הירידה ממדרגת נשמה למדרגת גוף.

יותר מזה, גם כשבית המקדש היה קיים, בית ראשון ובית שני, האם היה שם את הגילוי השלם של אורו יתברך. התשובה היא שלא! כיון שבית המקדש נבנה אחרי החטא של אדם הראשון, עדיין לא נשלמה הגאולה.

אם כך, מה נתן חורבן הבית, איזה גלות המתגלה בחורבן הבית הרי אף לפני החורבן היינו בגלות וגם אחרי החורבן. על מה אנחנו בעצם מתאבלים ב-ט' באב.

נבין היטב, גלות בתפיסה של מקום היא כיהודי גר בוץ לארץ הרי ברור הדבר שהוא נמצא בגלות שהרי אינו גר בארץ הקודש, ואף יהודי הגר בארץ הקודש כמעט ברור שאף הוא נמצא בגלות כיון שאינו גר לפי נחלת שבטו שהרי היום אין אדם יודע מאיזה שבט הוא. אלא שאם הוא זכה לקנות בית הוא חושב שהוא אינו בגלות שהרי הבית שלו, הבית רשום על שמו בטאבו ואין לאף אחד רשות להוציאו מביתו. אבל אם יתבונן היטב יידע שיתכן שהבית שהוא גר בו לא שלו באמת, אם זה לא לפי נחלת שבטו. זוהי התבוננות ביחס 'לגוף', שה 'אני' הוא הגוף ולכן ההתייחסות היא האם גופי נמצא במקומו או לא.

אבל אם יהודי תופס את עצמו כנשמה, אז הוא בכלל לא נמצא במקומו. מיום חטא אדם הראשון הנשמה הוקבעה להיות בגלות, היא נפלה למדרגת גוף. מה נתן לה בית המקדש? חז"ל אומרים "זוהי שער השמים" זהו מקום המקדש. 'מכון לשבתך', בית מקדש של מטה מכוון כנגד בית מקדש של מעלה. מה פירושן של דברים?

כסדר במשך היום ובמשך כל חייו במבט שונה מהשטחיות, ולהתבונן אם הוא חי חיי גוף או חיי נשמה, להתבונן האם כואב לו שהוא חי חיי גוף, האם כואב לו שכל עסקו בתורה מגיע ממקום של גלות כמו שנתבאר. אדם יכול לעבור את ט' באב ועוד ט' באב ועוד עשרים ושלשים ט' באב והוא לא מרגיש שהוא עוסק כל הזמן במדרגה של גלות.

כשפותחים קצת את העיניים את המחשבה ואת הלב ומתבוננים מעט לאט לאט יכול האדם להרגיש באיזה עומק של גלות הוא נצמא מכל כיוון למעלה למטה פנים ואחור מכל פינה ובכל ענין.

לא דברנו על חיצוניות של הגלות אלא על התפיסה היותר פנימית של הגלות. בתפיסות הפנימיות הללו של הגלות במדרגה של התורה ושל האדם עצמו יש כאן קומה של גלות. גם בזמן שהאדם בתקופת עליה הוא עדין בתפיסה של גלות. מי שיתבונן בדברים וישיב מעט אל לבו אז כשיפתח את הגמרא מצד אחד צריך להרגיש שמחה ותענוג בדברי תורה אך מאידך צריך שיהיה לו כאב של נשמה שזה כל הגילוי של תורה שיש בידינו בדור שלנו.

שיזכה אותנו הבורא יתברך שכל המתאבל על ירושלים – התאבלות מתוך המקום הפנימי שמכיר בערכו לפי השגתו שלו מה היה, איפה הוא נמצא עכשיו ולעורר את ההשתוקקות האמתית איש לפי ערכו לפי המבט שמשיב את הדברים אל לבו. ובעזרת השי"ת נזכה ונראה בשמחתה ובבנינה בתפארתה בתפיסה של נשמה.

תשעה באב 009 גלות הנשמה במקום תשע"ג
מספר שיעור בקול הלשון 33514077

נערך ע"י אחד מן התלמידים

ניתן דוגמא להמחיש את הדברים שנאמרו, זוהי דוגמא שכל מי שיש ביקוש של אמת יכול להרגיש את הדברים בצורה נוראית. אנחנו עוסקים בהוויות אב"י ור"ב למי שזכה לישב באוהלה של תורה, אנחנו עוסקים בתלמוד בבלי, כל התורה ברובה רובה אנחנו עוסקים בתורה שהתגלתה בבבל. אפילו התורה שאנחנו לומדים זוהי תורה של תפיסה של גלות כי אנחנו במדרגה של גלות ולכן זוהי התורה שמתגלית בעולם שלנו. כשאדם פותח בבוקר לאחר שאמר את תפילת ר' נחוניא בן הקנה את הגמרא, הוא מחזיק בידו תלמוד בבלי האם כואב לו שהוא לומד תלמוד בבלי. אין הכוונה שיפתח וילמד תלמוד ירושלמי, ודאי שרצון השי"ת שנלמד תלמוד בבלי, אבל האם באמת מפריע לו שהוא לומד תלמוד שהיא בתפיסה של גלות.

בלשון עמוקה יותר התורה שאנחנו עוסקים מתלבשת בתפיסה של גוף, שור שנגח את הפרה, שניים או חזין בטלית, ל"ט אבות מלאכה גל הסוגיות הם סוגיות המתלבשות בגוף, מחמת שהגילוי של גוף מגלה תורה של גוף. מי שמרגיש את אור נשמו אז מרגיש את הגלות בכל עת ובכל שעה, כי הוא מרגיש שהוא נמצא במקום לא לו, שהוא לומד תלמוד בבלי הוא מרגיש שהתורה נשתלשלה לבבל למקום גלות.

אבל מי שאינו מרגיש את אור נשמתו אז הגלות שהוא צריך להרגיש זה עצם כך שתפיסתו היא תפיסת גוף, שכל עסקו בדברי תורה הוא במדרגה של גוף ולא במדרגה של נשמה.

כל זמן שאדם מרגיש את החיים שלו באור החיים ורק שאינו במקומו אז זוהי תפיסה פנימית של גלות. אבל כשהוא מרגיש שדי לו בגוף ואין לו השתוקקות ליותר מכך או שיש לו מעט מכך על זה עומק הצער של הגלות. זה ברור, מה שקשה לבני אדם לצפות לבניין בית המקדש השלישי זה מחמת שהם חיים חיי גוף ודי להם בחיי גוף שהם נמצאים בהם כל אחד לפי ערכו והשגתו.

הדברים הללו שנאמרו הם פתח בלבד לפתוח לאדם לנסות לראות את הדברים שהוא חי איתם

מחצות ואילך הגאולה העתידית

לפעמים, נפש האדם, עצם כך שהיא יודעת שמגיעים הימים הללו של תשעת הימים, ולאחר מכן תוקף החורבן עצמו בתשעה באב, הנפש לא רוצה להיכנס לאותו מקום, עוד לפני שזה התחיל, הנפש כבר רוצה שהימים יעברו.

זה ימים שהאדם מרגיש צער, הוא מרגיש עצבות, הוא מרגיש משהו בחלל האוויר לא שמח, יש לו כמו תשוקה שהימים כבר יעברו עוד לפני שהם נכנסו.

ודאי שהשטחיות שבדברים, האדם לא רוצה לסבול הוא רוצה רק לשמוח, ולכן הוא לא רוצה להיכנס לאותו מקום. אבל קצת נתבונן יותר עמוק.

כמו שהתחלנו לומר מקודם, האדם בנוי מדבר והיפוכו, אז כנגד העצב יש שמחה. אדם לא יכול לחיות עם שמחה בלבד, והוא לא יכול לחיות עם עצבות בלבד. אדם שחי בקצוות זהו הדבר הכי קשה שיכול להיות.

דרך המלך, דרך האמצע, כדברי הרמב"ם הידועים, מה שהאדם דורך במקום האמצע בין שני הדברים הללו. ברגע שמגיעים תשעת הימים הללו, והאדם מרגיש את העצבות שהיא מסלקת לו את המעט שמחה עוד שיש לו במשך השנה, את המעט חיות שיש לו, אז הוא מרגיש שאין לו כח להיכנס לאותם ימים. הוא יודע שצריך, הוא יודע שחייבים, הוא יודע שזו המציאות ואין ברירה, אבל הוא היה מעדיף שלא יבראו.

עומק נקודת הקושי ראשית כל נעוצה בכך, שברגע שהוא מגיע לאותם ימים, אין לו שמחה, כל מה שיש לו עכשיו זה עצבות, עם עצבות לבד אי אפשר להתקיים. אם אדם, שהוא מגיע לימים הללו, יש לו רק עצבות, זה ברור שהנפש קשה לה לסבול את המקום הזה.

אנו לא מדברים עכשיו לא בכי אמיתי, אנו מדברים עכשיו על העצבות הפשוטה שהופכת כל אדם שמעט יראת שמים בקרבו, שהוא חש בימים הללו, כל אחד לפי ערכו, את העצבות שבדבר.

ראשית צריך להעמיד, על דרך כלל אם האדם חי את כל השנה כולה לא עם שמחה כשמחה אלא עם חיים כטבעם, ברגע שמגיעים הימים הללו ויש איזו שהיא סיבה לעצבות, אז בודאי שהשמחה שעוד מעט שבמעט שהייתה מסתלקת, אז אין כלום.

הרי כמו שידוע ירמיה כתב ספר איכה, ואין הנבואה שורה אלא מתוך

ה' יתן שנזכה כולנו,
שהדברים יהיו
בבחינת "בפיך
ובלבבך לעשותו",
לגלות את החיות הזו
בתוך עומק הנפש
הפרטית שלנו,
שנזכה שזה יאיר
לכל הכנסת ישראל,
ואז בס"ד יהיה
בנין בית המקדש
השלישי בפועל
במהרה בימינו אמן.

אדם שמחובר למה שאין לו, כאן נקודת העצבות שלו. יש הרבה אנשים שיש להם, יש הרבה אנשים שאין להם, על החלק שיש להם לא שמחים, ועל החלק שאין להם לא עצובים. מה שיש לו, הוא לא שמח, הוא לא מחובר לזה, ולפעמים מה שאין הוא לא עצוב, הוא לא מרגיש שזה חסר לו. אם תשאל אותו בדעת זה חסר לך, הוא יגיד כן, אבל לא אכפת לי.

השמחה היא חיות, העצבות היא גם חיות, "והחיותן אל לבו", מי שלא חי, גם לא נותן אל לבו. כשם שהשמחה היא חיות, כך גם העצבות היא סוג של חיות. מה שהעצבות אצלו נתפס כהעדר חיות מוחלט, הוא באמת לא יכול להחיל את העצבות בנפש. אבל כאשר האדם מחובר לחיים, הוא מחובר למה שיש, והוא מחובר להעדר, שניהם נותנים לו חיות.

דוגמא לדבר, פשוט מאוד, יש לבן אדם למשל צער, עוגמת נפש, מרוב הצער והעוגמת נפש הוא מתחיל לבכות. בשעה שהוא בוכה, הוא לאט לאט נרגע, הוא מרגיש שהבכי הרגיע אותו ונתן לו חיות. איך הבכי הרגיע אותו ונתן לו חיות.

כאשר יש לאדם כאב אמיתי, והוא בוכה, הבכי מרגיע אותו. מה הסיבה שהבכי מרגיע אותו. אז בשטחיות אפשר לומר, הוא בכה, אז הוא הוציא את הכאב לחוץ ולכן הוא נרגע. יש בזה מן האמת. אבל ביתר חידוד, הבכי הוא גילוי החיות שבעצב. החיות הזו מתגלה בשעת הבכי. כאשר הוא בוכה זה תוקף נקודת העצבות שהיא חיה.

יוצאים מים, המים הם נקראים מים חיים, זה שורשם. כאשר האדם בוכה, בעומק זה סוג של חיות. "בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה", הימים הללו שנועדו לבכי, אז בפשטות אנו בוכים על ההעדר. אבל בעומק יותר הבכי נותן לנו חיות. הבכי עצמו הוא צורה של חיים.

אדם שלא מחובר לימים הללו מצד העומק הפנימי שלהם, אלא מצד החיצוניות שלהם, אז האווירה מסביב היא עצובה, לא מחליפים בגדים, לא אוכלים בשר, וכו' וכו'. הוא מרגיש את הדברים

שמחה של דבר מצוה. אז השאלה הידועה כיצד ירמיהו כתב את ספר איכה, הרי ספר איכה כולו ספר של החורבן, לפחות כמעט כולו, הרי מחד הנבואה נצרכת שיהיה בה שמחה, מאידך הוא כותב ספר על החורבן, הרי שלכאורה יש כאן תרתי דסתרי.

ביאור עומק הדבר, הנפש שיש בה את שני ההפכים הללו, שהיא השמחה והעצב, ברגע שמגיע זמן העצבות, מגיעים הימים הללו של העצבות, אין כוונת הדבר שהשמחה מסתלקת מהאדם, ואם היא מסתלקת ממנו, על כרחך שהשמחה שהייתה לו היא לא שמחה אמיתית. אם השמחה היא באמת שמחה אמיתית, גם שמגיעים התשעה ימים הללו, ותוקפם שהוא תשעה באב, השמחה לא מסתלקת מנפש האדם.

יכול להיות שרמת האיוון בנפש עכשיו משתנת, כן, אבל השמחה בנפש לא נעקרת. ואם האדם מרגיש כמעט כולו עצוב ואין בו כמעט שמחה, או אין שמחה בכלל, על כרחך שמעיקרא לא זו הייתה שמחת אמת, כי אם זו הייתה שמחת אמת, הרי שהיה לו שמחה גם בתשעה ימים הללו.

ודאי שהתפיסה השטחית והחיצונית אומרת: "לשמחה מה זו עושה?", הרי הימים הללו הם ימים שבהם אנו מתאבלים על חורבן הבית, ימי אבלות, ימי עצבות, ולא ימי שמחה.

אבל בעומק, ננסה קצת להבין את השורש של השמחה והעצבות, וממילא להבין את ההחלה בנפש של שניהם.

שמחה, זה על מה שזוכה האדם להשיג. עצבות זה על מה שאין, על מה שחסר. אין אדם שיש לו הכל, ואין אדם שחסר לו הכל, אם חסר לו הכל, אז הוא לא נברא עדיין. אין אדם שיש לו את הכל, ואין אדם שחסר לו את הכל. לכל אחד יש דברים שיש לו ויש דברים שאין לו, כמה יש לו וכמה אין לו, מה יש לו ומה אין לו, זה כמובן משתנה מאדם לאדם.

אדם שמחובר למה שיש לו, לא רק שיש לו, אלא שמחובר למה שיש לו, זה החלק של השמחה שלו.

"כשמחך יצירך בגן עדן מקדם", מהי השמחה, "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי", זו שמחה. שמחה של קנין היא לא השמחה המקורית, היא השמחה החיצונית. השמחה השורשית שאנו מוצאים בבריאה היא, מה היא השמחה שהקב"ה שימח את אדם הראשון וחווה, "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי", היא נקראת "חווה" כי היא אם כל חי. בחיבור הזה התגלה ה"עצם מעצמי ובשר מבשרי", זו שמחה של חיים בעצם, זה לא שמחה שהוא קנה אשה.

שאנו נמצאים לאחר החטא, אז האשה היא נקנית בשלושה דרכים, זה קנין חיצוני לאדם. אבל מצד שורש יצירת האדם, "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי", מצד כך זו שמחה של חיים, שמחה בעצם ההיות של החיים זה לא שמחה של קנין חיצוני.

אדם ששמח בעצם החיים, אז כאשר יש הסתלקות של חיים, ממה הוא עצוב, מההסתלקות של החיים. הרי לכאורה כל אדם על דרך כלל אביו ואמו הלכו לבית עולמם, הוא עצוב, האם הוא עצוב על עצם סילוק החיים. בעומק לא, לא על זה הוא עצוב בכלל. הוא עצוב על האווירה הנעימה שהיה לו אבא, על מה שהוא היה משוחח, על ההרגשה הטובה שיש מי שחושב עליו, אפשר להוסיף כל אחד לפי עניינו מה נקודת העצבות שלו. אבל האם הוא עצוב על עצם הסילוק של החיים מכאן, לא, בדרך כלל לא.

כשהוא חי, הוא לא שמח בעצם החיים, וכאשר מסתלקת החיות, הוא לא עצוב על סילוק החיות, אלא הוא עצוב על מה שמתלווה לחיות, שזה מה שהסתלק לו. משל למה הדבר דומה, רח"ל האבא נפטר, הילדה הקטנה אומרת, אין מי שיקנה לי מתנות. אז ממה היא עצובה, שאין מי שיקנה לה מתנות, היא עצובה מעצם סילוק החיים? לא.

גם כאשר האדם הוא מבוגר, הקטנות מגיעה גם לזמן הגדלות אם האדם לא יצא מאותה קטנות, העצבות שלו יכולה להיות עצבות שבאה מחמת תלות, לא מחמת העצם של החיים.

מסביב באוויר, חיות אין לו מהימים הללו, אז מה יש לו מהימים הללו - עצבות חיצונית. עצבות חיצונית היא מוות. לכן הוא לא מסוגל להחיל את זה בנפש.

אבל אדם שחי את החורבן, יש לו חיות מעצם האבלות כאן. זה קשה בהתחלה להבין את זה, אבל זו המציאות. האבלות הזו זו סוג של חי, הרי "אין בשר המת מרגיש", אז מי שמרגיש זה נובע מהיכן, מחיות, ההרגשה זו הרגשה של חיות, זו לא הרגשה של מוות. זה הרגשה איך החי תופס את ההעדר, את מה שחסר, אבל זה כי הוא חי את החסר.

משל למה הדבר דומה, נפטר רח"ל ילד בבית, האבא והאמא מאד עצובים, הילד בן שלוש נשאר, הוא לא כ"כ מבין להיות עצוב, מדוע, כי הוא לא מחובר למה שקרה כאן, הוא לא תופס את מה שקרה כאן, מי שחי את מה שקרה כאן, הוא זה שעצוב יותר. כפי עומק החיות כך עומק תפיסת האבלות.

ובלשון אחרת, כפי עומק מדרגת השמחה שיש לאדם בחיים, כך מדרגת האבלות שיש לו בימים הללו. לא ההוללות החיצונית, ולא הבעת פנים של שמחה, אלא שמחה במעמקי הלב, שמחה על עצם ההיות שהוא חי, זה המקום שממנו הוא מתאבל, כך עומק נקודת האבלות שיש לו בלבו.

מי שאין לו הכרה נפשית, לא הכרה שכלית, אלא אין לו הכרה נפשית בחיים. הרי כולנו חיים, הנמלה לא חיה, היא גם חיה, הלטאה לא חיה, היא גם חיה. פעם שמעתם נמלה שיש לה שמחת חיים? הרי היא חיה, למה שלא יהיה לה שמחת חיים, כי לא חיה את החיים, היא חיה, אבל אין לה חיות בחיים.

שמחה זה מה שהאדם חי את חיו. כאשר השמחה של האדם היא שמחה חיצונית, אז האדם שמח כאשר יש לו בגד חדש, כאשר יש לו בית חדש, וכו' וכו', אלו הם השמחות של הקניינים. אבל השמחה האמתית שיש לאדם, היא שמחה בעצם ההיות של החיים, היא לא שמחה בדבר של קנין שהתווסף על גביו, אלא זו שמחה על עצם החיים.

ומי שלא שמח בכל מצב, על כרחך ששמחתו תלויה בדברים שחוצה לו, הרי שגם בשעה שהוא שמח הוא לא שמח בעצם החיים.

השמחה של עצם החיים, זה רק כאשר האדם נוגע במקור החיים הפנימיים של עצמו. על דרך כלל אדם שלא עמל לבקוע עמוק יותר ועמוק יותר בתוך נפשו, הוא מעולם לא נגע בעצם נקודת החיים. מתי אדם נוגע בעצם נקודת החיים, אם הוא נמצא בחשש של סכנת מוות, אז הוא מרגיש מה זה חיים, לפני זה הוא לא מרגיש מה זה חיים. ואם הוא לא עבר ממש סכנה מוחשית של מוות אף פעם, אז הוא מרגיש את עצם החיים רגע לפני מיתתו אם הוא היה מודע למיתתו, אבל אז כמובן זה קרוב למאוחר.

מעולם הוא לא עמד? מפני חיים כחיים. אפילו אם הוא מרגיש סכנה, אם היא איננה קרובה, הוא עדיין לא מרגיש את עצם החיות. ככל שהדבר יגיע למצב שהוא קרוב אליו באופן מוחלט, אז הוא יוכל להרגיש לרגע מה זה חיים כחיים.

אבל, גם אם הוא הרגיש את זה, אם הוא לא משמר את אותה נקודה, זה חולף מהר מאד. אפשר לראות את זה למשל בבני אדם שהיו בתאונות דרכים בסכנת מוות, ברגע שהם יצאו משם וניצלו, הם אומרים: כל הבעיות עכשיו טפלות העיקר שנשארת חי. מה קורה אחרי שלושה ימים, הוא עוד פעם חוזר לאותם רצונות, לאותם תשוקות, מה שהוא וויתר עליהם באותו רגע והוא היה מוכן למחול לכל שונאיו, כאשר הוא ירד לחיים הרגילים הכל חוזר לעצמו. באותו רגע היה לו לרגע קט נגיעה בעצם החיים, אבל הוא התרחק משם מהר מאד.

אם אדם נכנס עמוק בתוך נפשו, עוד יותר עמוק ועוד יותר עמוק, הוא נוגע בעצם ההיות של החיים שלו, שם האדם לא תלוי בזולתו, שם הוא לא חי את מה שקורה מבחוץ, שם הוא חי את עצם החיים וזה שמחתו.

מהמקום הזה בנפש, כאשר האדם רואה סילוק של נקודת חיות, הרי שיש לו הפרעה בעצם סילוק

בכדי שיהיה לאדם עצבות על עצם החיים, מוכרח שהאדם יחיה את החיים. כשהוא יחיה את החיים, אז השמחה שלו היא על חיים, והאבלות שלו היא על סילוק חיים.

"טוב ללכת אל בית האבל מללכת אל בית המשתה", אז בודאי, "החי יתן אל לבו", כפשוטם של דברים. אבל בעומק יותר, השמחה של בית המשתה, שמחת נישואין, והעצבות של המוות, זה אותו שורש. כמו שהשורש של השמחה של המשתה היא "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי", זה שמחה על עצם החיות, כך בית האבל זה אבלות על עצם סילוק החיות.

א"כ הסילוק של החיות, הוא עצם נקודת העצבות. בית המקדש נקרא "בית חיינו", "כי היא בית חיינו", זה נקרא בית המקדש. כאשר אנחנו עצובים, או לפחות צריכים להיות עצובים, שהסתלק בית המקדש, מה עומק נקודת העצבות שהסתלק בית המקדש. שחסר את ההשפעות? מזבח מזין, מפרנס. שחסר לנו את ההשפעות של התורה, "שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך", וכו' וכו', הכל אמת.

זה תולדות מהשורש, אבל מה חסר בעצם. אם זה נקרא "בית חיינו" אז בשעה שבית המקדש נחרב, אז מסתלק עצם כח החיים שבבריאה. מי שחי ותופס חיים כחיים, זה כואב לו. אבל מי שלא תופס חיים כחיים, זה לא כואב לו. ואם יכאב לו החורבן, יכאב לו על התולדות של החורבן, לא על החורבן בעצם.

החורבן בעצם הוא עצם סילוק החיים מהבריאה. "ביום אכלך ממנו מות תמות", השאלה הידועה הרי ביום שהוא אכל ממנו הוא עדיין לא מת, אדם הראשון מת לסוף תשעה מאות שלושים שנה כמו שמפורש בפסוק, ביאור הדבר לעניינו, כבר מעכשיו התפיסה שלו בחיים היא לא תפיסה של עצם חיים, אלא היא תפיסה של "קניתי איש את ה'", כל דבר נתפס לפי הקנין אבל לא בעצם החיים.

מי ששמח בעצם החיים, אז הוא שמח בכל מצב.

מחיים, בחיים עצמם יש עוד עומק ועוד עומק, ואם הוא נוגע כבר בנקודת החיים, מכאן יש לו אבולות על מקום יותר עמוק של חיים, שהוא מבין מה זה נקרא חיים שנעלמים.

בכדי להספיד, כמו שכתוב, יש בר' יצחק הוטנר ועוד, כאשר באים להספיד מישהו אחר חייב להיות שהמספיד יהיה למעלה ממדרגת המוספד. הרי אם המספיד הוא למטה מהמוספד, איך הוא יכול להספיד את המוספד, הוא לא יודע מהו. הוא יכול להספיד מה חסר לי או לצבור בשעה שהנפטר הגדול הסתלק מעולמו, אבל הוא לא מפטיר בעצם את הנפטר, כי הוא מתחתיו אז הוא לא מספיד אותו. כדי להספיד אותו הוא צריך להיות מעליו כדי לתפוס מה זה.

כדי שיהיה לנו כח לקונן על חורבן הבית, חייב להיות שלפחות יהיה לנו נגיעה בשורש הבית שהוא בבחינת חיים. אם לא, כל הקינון שלנו הוא על התולדות שנחסרנו מקיום בית המקדש, אבל לא על כל בית המקדש כולו.

לפי זה נבין. כאשר חסר לאדם קניינים, גם אם הוא בוכה עליהם, הבכי לא מגיע מהמקום העמוק של הנפש, כי לא זה המקום שהנפש מתגלה בה בפנימיות, אז גם הבכי הוא לא מאותו מקום פנימי.

נסביר. כאשר האדם בוכה, האם כל הבכי הוא שווה. אדם יכול לבכות על א' על ב' ועל ג', אבל ג' זה הדבר הכי חשוב לו, ולכן הבכי על זה הוא הרבה יותר חזק, הוא הרבה יותר תקיף. כאשר האדם בוכה על סילוק חיים, וכאשר האדם בוכה על קנין שנחסר לו, האם מקור הבכי של האדם הוא אותו מקור? ודאי שלא.

כאשר הוא בוכה על קנין שנחסר לו, אפילו אם זה קנין חשוב, וזה קרוב לכדי חיותו, אבל זה לא ממש כדי חיותו, אז המקום שממנו הוא בוכה הוא יותר חיצוני. משא"כ כאשר חסר לאדם דבר שהוא עצם החיות שלו, זה דבר שחיותו תלויה בו ואם זה מסתלק אין לו חיות, אז הבכי שלו מגיע מהמקום הפנימי ביותר שיש לו.

החיות. לא מצד התולדות כמו שאמרנו, אלא מצד עצם נקודת סילוק החיות.

שבית המקדש היה קיים, "לא לן אדם בירושלים עם חטא", כמו שאומרים חז"ל כידוע. כאשר האדם היה מגיע לבית המקדש, התפיסה מאד שטחית מה אומרת שהיה שם, הוא היה מביא קרבן והתכפר לו. אבל כמו שמבואר בדברי רבותינו, שהוא היה מגיע לבית המקדש, מחמת שבית המקדש נקרא "בית חיינו", הרי שהוא היה מרגיש שם מה זה חיים.

מדוע בית המקדש מכפר על העון, העון הוא שורש המות, בית המקדש הוא שורש החיים, לכן בבית המקדש אין מקום לעוונות. וזה מתפשט לכל ירושלים, לא לן אדם שם עם חטא.

בית המקדש גילה לאדם מקום בנפש מקום שנקרא חיים. למה בית המקדש זה מקום גילוי התורה, "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים", כי התורה נקראת תורת חיים, "כי הם חיינו", אז מקור החיים משפיע תורה של חיים. כיוון ששורש החיים כולם זה התורה קדושה, לכן בית המקדש הוא מקור השפעת התורה, כי הוא מקור היות החיים.

מקור ההויה של החיים זה בית המקדש. מה חסר לנו בעצם שנחרב הבית, חסר לנו את עצם התפיסה של החיים. ודאי שחסר לנו עוד הרבה הרבה תולדות שהחיים הללו מולידים, זו כל ההשפעה כולה שהייתה שבית המקדש היה קיים, אבל מה שחסר לנו בעצם, השורש של הדבר, חסר לנו את עצם התפיסה בעצם המקום שנקרא חיים.

כאשר האדם בא א"כ להתאבל על חורבן הבית, בכדי להתאבל על חורבן חייב להיות שאדם ידע מה חסר לו. כדי שהוא ידע מה חסר לו, אז הוא צריך להרגיש מה זה חיים, ואם הוא לא מרגיש מה זה חיים, אז הוא גם לא יודע מה חסר בבית המקדש.

אלא שכמובן יש מדרגה של חיים מלפנים

האבלות היא סילוק של חיות, מי רוצה להתחבר למקום של סילוק של חיות.

כאשר האדם הולך לבית האבל, "טוב ללכת אל בית האבל מללכת אל בית המשתה", "והחי יתן אל לבו", על ידי שהוא מגיע לבית האבל הוא מתעורר להתחזק ולהתחבר לחיים. אז מה נתן לו הביקור בבית האבל - חיות.

מי שלא יונק מבית האבל חיות, אז שהוא מגיע לבית האבל הוא רואה אנשים עצובים, אין לו כח להיות במקום שאנשים עצובים. אבל מי שרוצה להתעורר ולגלות נקודת חיות עמוקה יותר בנפש, הוא דייקא מחפש ללכת לבית האבל, כי האבלות הזו נותנת לו חיוק של חיות ממקום פנימי יותר.

התפיסה הפנימית של התשעה ימים הללו, מצד העומק הפנימי של האדם, הוא שהוא ניגש לימים שמהם הוא יונק את חיותו. לא כמו התפיסה הפשוטה שזה ימים שהסתלק בהם החיות, הסתלק בהם החיות מחמת גילוי השמחה, ויתגלה חיות מחמת גילוי של אבלות, אבל זה גילוי של חיות.

מי שנמצא שם, הרי שאין לו את הרתיעה בנפש מהימים, אלא דייקא יש לו מקום של חיבור לאותם ימים.

אבל, כמו שאמרנו, בכדי להיות שם, צריך שהאדם יחיה את עצם החיים. אם הוא לא חי את עצם החיים, הרי אין לו נגיעה בעצם החיים, אין לו שמחה בעצם החיים, ואין לו חיות מהאבלות שמגלה את החיים.

תשעה באב, כמו שידוע בדברי חז"ל, זה יום שנוולד בו משיח. אנחנו נמצאים עכשיו בעולם ש"ביום אכלך ממנו מות תמות", והחיים שיש לנו כמו שאמרנו הם לא נגיעה בעצם החיים, אלא זה חיים שיש להם הפסק. וגם בשעה שאנחנו חיים, אנחנו לא חיים את עצם החיים מצד החטא, אלא מה שנקנה מהחיים.

יום שנוולד בו משיח, שזה בבחינת חיים גמורים, זה יום שמתגלה עומק נוסף של חיים. כלומר, יש חיים שמגיעים מהשמחה כמו שאמרנו, ויש חיים

תולדה של הדברים, כאשר הוא בוכה ממקור החיים, אז הבכי נותן לו חיים, כי הוא בוכה והוא מעורר את נקודת החיים שנחסרת, אז הוא מחדד אצל עצמו את תחושת החיים. משא"כ כאשר הוא בוכה ממקום חיצוני, ממקום של קנין, הבכי לא הגיע מנקודת החיים, ולכן הוא גם לא נותן לאדם חיות.

ככל שהבכי הזה קרוב יותר לנקודת החיים, כך הבכי הזה נותן לו חיות. וככל שהבכי הזה רחוק מנקודת החיים, כך הבכי הזה פחות נותן לו חיות. לכן כאשר האדם כואב לו משהו קטן והוא בוכה, הבכי הזה לא נותן לו הרגשה של חיות מוגברת. אבל כאשר כואב לו הדבר מאד והוא בוכה עליו מעומק נפשו, כאן החיות שהוא מקבל היא הרבה יותר גדולה.

שנחרב בית המקדש ונסתלקה החיות, התחדש לנו דרך חדשה איך להתחבר לחיים. כמו שאמרנו בראשית הדברים, יש שמחה ויש עצבות, שבת המקדש קיים, היא נקראת "משוש כל הארץ", זה מקום של ששון, זה מקום של שמחה. שבת המקדש קיים, החיבור דרך המקדש לחיים הוא דרך השמחה, הוא דרך מה שקיים. שבת המקדש חרב, החיבור לחיים הוא דרך הבכי, אבל זה חיבור לחיים, זה לא בכי כפשוטו.

כמו שהשמחה היא חיבור לחיים, כך הבכי הוא חיבור לחיים, "והחי יתן אל לבו". זה המקום העמוק של תשעת הימים הללו, זו לא הגדרה של אבלות כפשוטה. אם הדברים רואה את הדברים רק כאבלות כפשוטה, אז זה יוצר אולי איזו שהיא עצבות בנפש, עוד לפני שהימים נכנסו הוא כבר רוצה שהם יצאו, ויתר על כן שלא יבואו לעולם מעיקרא. ובודאי שבעומק הנפש היה עדיף שהם לא יבואו לעולם מעיקרא, שלא יהיה חורבן הבית.

אבל, שכאדם מתחבר למקור האבלות, שם הוא מגלה נקודה של חיות, ושם הוא מסוגל להתחבר בעומק הפנימי לאבלות. כל זמן שהאדם לא נוגע במקום הפנימי של האבלות, הרי שיש לו דחייה להתחבר לאותו מקום של אבלות. למה, כי

החיים, בשעה שהאדם מוסר את נפשו לבורא הרי עכשיו הוא מסתלק. יש שמחה בשעת המוות? מאיפה? הרי כאן יש סילוק חיים.

עומק שמחת האדם שיכולה להיות אפילו בנקודת המוות, היא שמחה מכך שהאדם מבין שאין מוות, אלא זה הפשטה של גוף ועלייה למקום אחר. כדברי רבותינו, כאדם שיוצא מחדר אחד לחדר שני. ויתר על כן כאדם שמחליף את לבושו.

יש מושג בעומק שנקרא מוות? לא. יש מושג שנקרא לובש צורה ופושט צורה. הוא נמצא כאן בעולם עם גוף חומרי, הוא מתפשט מהגוף החומרי ועולה לעולם העליון ומקבל לבוש זך עליון, אבל הוא מעולם לא מת.

יש חיים שהם היפך של מוות, ויש מציאות של חיים שאין להם הפסק לנצח. זה החיים שמתגלים בתוקף של תשעה באב.

"נצח ישראל לא ישקר", הכח של הנצחיות שהוא דבר של חיים שהם לא היפך של מוות, זה יכול להתגלות רק במוות שהסתלק החיים. כאשר יש לאדם חיים והוא שמח בעצם החיים, אבל החיים האלה יכולים להפסיק, הם יכולים להספיק במובן חיצוני שזה מוות של גוף. הם יכולים להפסיק במובן רוחני, שזה חטא. אבל כאשר האדם מת, אין כאן גילוי של שמחה של חיים, וקודם הסברנו מהלך שיש גילוי של חיים בעצם המוות, הוא חי את הסילוק ומכח כך הוא מקבל תוקף של חיות. אבל בעומק יותר, כאשר מתגלה המוות, אז מתגלה כח של חיים שאין להם הפסק, מתגלה שכל המוות הוא רק הפשטת גוף וגילוי לבוש חדש לנשמה, כאן האדם מתגלה כמציאות ההווה המתמדת שאין לה הפסק, זה חיים שהם לא היפך של מוות, זה חיים מוחלטים.

המקומות הללו זה מקומות של מה שהאדם חש עמוק עמוק בתוך עצמו. האדם החיצוני חי את המעשים שהוא עושה, האדם הפנימי חי יותר את ההרגשות, האדם הפנימי עוד יותר חי את המחשבות כמציאות, האדם הפנימי עוד יותר חי את עצם החיים. והאדם הפנימי עוד יותר, חי חיים

שמגיעים מהעצבות, אבל הם גם חיים. ובעומק מתגלה חיים, מקור חדש לחיים, פנימי יותר, נעלם יותר, בימים הללו.

כדברי רבותינו הידועים, "כל רודפיה השיגה בין המצרים", שכל מי שרודף את הקב"ה יכול להשיג אותו בימים הללו. מה השורש של הדבר, מה העומק של הדבר מהיכן.

יש לנו שני מערכות של ימים מתי אפשר להשיג יותר בקלות את הקב"ה. מערכת אחת, עשרה ימים של תשרי, "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב". מערכת שניה של ימים, זה "כל רודפיה השיגה בין המצרים". יש כאן שני מערכות שונות.

המערכת של עשרה ימים של תשרי, זו ראשית תחילת הבריאה, זו ראשית החיות של הבריאה, "היום הרת עולם", מכאן מתחיל החיות, ולכן החיות נמשכת לנבראים, ולכן הם קרובים לשורש חיותם, ואשר על כן "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב", זה שורש הבריאה.

תשעה ימים הללו של אב, "כל רודפיה השיגה בין המצרים", זה גילוי של כח שהאדם משיג את שורש החיות ממקום אחר, מהמקום של הסילוק הוא משיג את החיות. ממקום הסתלקות החיות שם הוא משיג את החיות, זה תשעה באב, נחרב בו הבית, הסתלק בית חיינו, הסילוק הזה מגלה כאן חיות חדשה.

מהי המהות של החיות החדשה שמתגלה. כאשר האדם חי, הוא יכול לשמוח בעצם היותו חי, אבל מה קורה כאשר הוא מת, עכשיו במה הוא ישמח.

"עבדו את ה' בשמחה", אז יש מה שהאדם צריך לעבוד בשמחה, מכח מה הוא יהיה בשמחה, אז בתפיסה הפשוטה, שעבודת ה' היא גופא תתן לו שמחה. אבל בעומק יותר, "עבדו את ה' בשמחה", יש לי שמחה לפני שאני עובד, אני עובד אותו בשמחה, אז מהיכן באה לי בשמחה מעיקרא, זה שמחה על עצם היותי חי.

אבל מה קורה בשעה שהאדם צריך למסור את נפשו לבורא. אם השמחה היא שמחה על עצם

החיים היותר פנימיים זה אותו מקום פנימי שלעולם אין לו הפסק.

שהקב"ה הראה לאדם הראשון בית המקדש בבניינו ובית המקדש בחורבנו, מה עומק נקודת הדבר. הוא הראה לו איך זה נבנה וחרב, נבנה וחרב ונבנה, וכל זה תהליך שלא יוצר הפסק לעצם נקודת החיים.

"ביום אכלך ממנו מות תמות", ביאור נוסף מה עומק הקללה של מות תמות, שאתה תתפוס את עצמך כאפשרות למות, זה גופא תולדת החטא. אבל מצד התפיסה העמוקה בנפש, אין מוות! יש החלפת צורה, החלפת מקום, החלפת לבוש, אבל אין מוות. זה חיים מוחלטים.

בית המקדש בבניינו גילה לנו חיים של בנין, אבל שיכול להיחרב. בית המקדש בחורבנו מגלה לנו חיים שאין להם הפסק. כאן מקור השמחה האמתית.

שירמיהו כתב את ספר איכה, אין הנבואה שורה אלא מתוך שמחה, והוא גם כתב ספר של חורבן, מאיזה עומק הגיעה נקודת השמחה, מהעומק הפנימי שהאור האלוכי זה הויה מתמדת, והנברא דבוק בו לנצח ואין כאן נקודת הפסק. זה המקור של השמחה הפנימית שאנו יכולים לגלות בתשעה באב דייקא.

עומק נקודת החיות שמגיעה לאדם, היא כאשר האדם תופס לא בשכל, אלא כתפיסת גילוי נפש בעומק, את החיות הפנימית, שזה מהכח של הקב"ה שהוא היה הוה ויהיה, דבר שאין לו הפסק, ושהוא מתחבר לאותו מקום, שם התוקף של הנחמה, שם התוקף של החיות דלעת"ל.

אנחנו הולכים בתהליך של הימים, שלושת השבועות, תשעת הימים, עד היום התשיעי עצמו, אבל מחצות ואילך מתחילים להקל על נקודת האבלות. מדוע? נולד בו במשיח. ובמילים בפשוטות בנפש שלנו, שם האדם מגלה כח שבשעה שלעת ערב הוצת אש בהיכל, שם הוא מגלה שמתגלה מקור של חיים שאין להם הפסק לעולם. זה נקודת

שאין להם הפסק לנצח, לא כידיעה, אלא כתפיסה חושית. זה "כל רודפיה השיגוה בין המצרים".

מי שחי את התשעה ימים הללו בלי לקבל מהם חיות, זה רק עצבות, וכי על הימים הללו לא נאמר "עבדו את ה' בשמחה", הימים הללו הם לא חלק מעבודת ה', הרי בודאי שהם חלק מעבודת ה', אם הם חלק מעבודת ה' גם עליהם נאמר "עבדו את ה' בשמחה".

מה כוונת הדבר "עבדו את ה' בשמחה", כאשר האדם יש לו בית המקדש הוא שמח מעצם החיות. כאשר אין לו בית המקדש, הוא מקבל חיות מהסילוק, כמו שאמרנו "והחי יתן אל לבו", אחרי שהוא מקבל חיות עכשיו הוא שמח בעצם החיות גם כאן יש שמחה.

אבל בעומק יותר, האדם מגלה בימים הללו חיות שאין לה הפסק לנצח.

השבוע שמעתי בהקלטות אחד מהשיעורים [הביא לי ידידו], של אחד מהרבנים שהיה לי קשר איתם שנפטר. שמעתי את זה, ואני שומע ואני שומע, שהוא מדבר הוא חי מאד, שם קיבלתי, הרגשתי בחדוד את ההרגשה, הוא חי או מת עכשיו? ההרגשה אומרת פעם היה חי. לא, הוא חי גם הרגע, לא השתנה כלום, משהו קל השתנה, המקום, הצורה, אבל הוא חי או מת.

אנחנו הרי היום יכולים לשמוע הקלטות של בני אדם שעברו מן העולם, יכולים לראות אותם מתנועעים, הוא חי או מת הבן אדם הזה? ברגע הראשון האדם מרגיש הוא מת, אוי חבל, יכול להיות שזה גם חבל, אבל הוא מרגיש שהוא מת. בעומק הפנימי יותר, הוא לא מת, הוא עבר ממקום למקום. זה תחושה של חיים של דבר שלעולם איננו מפסיק, הוא לא קיים לזמן, הוא איננו מפסיק.

בית המקדש יש לו הפסק, היה בית ראשון וחרב, בית שני וחרב, בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, הבית השלישי לעולם לא חרב. הראשון והשני אבל חרבו, זה תפיסה של שמחה מול עצבות, של חיים מול מוות. אבל מה הם החיים היותר פנימיים,

"כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בבניינה",
 כאשר האדם תופס, לא במדרגת שכלו בלבד, אלא
 בעומק היות נפשו, שהסילוק של בית המקדש זוהי
 הפשטת צורה, אבל האור האלוקי הוא לנצח, מכאן
 מגיע תוקף נקודת הבנין והנחמה.

יש בית המקדש כללי, בית המקדש השלישי
 שיבנה במהרה בימינו. אבל יש בית המקדש
 שלישי פרטי בנפש. יש מי שזוכה שהוא בונה
 בלבבו בית המקדש ראשון, אבל הוא יכול להיחרב
 אצלו, יש מי שזוכה שבונה בית המקדש שני אצלו,
 אבל הוא יכול להיחרב אצלו. ויש מי שזוכה שהוא
 בונה בנפשו בית המקדש שלישי שאין לו הפסק.

"ושכנתי בתוכם", בתוך כל אחד ואחד, איזה
 השכנה, ההשכנה של המשכן היה לו הפסק.
 של בתי המקדש שהיו, היה להם הפסק. אבל
 יש השכנה בתוך לבו של האדם שאין לה הפסק
 לעולם, זה הנחמה שלנו לעת"ל.

עומק הנחמה שלנו שהיא נמצאת בזמן לעת"ל,
 ובנפש היא יכולה להיות עכשיו "זוכה ורואה
 בבניינה", זה מה שהאדם מתחבר למקור של חיות
 שאין לו לעולם הפסק. הוא מתחבר לחי החיים,
 הקב"ה שהוא מציאות של היה הוה ויהיה, והוא
 מהוה הכל בכל רגע ורגע בלי הפסק לעולם, ומשם
 הוא יונק את חיותו, לשם הוא מחובר, ומשם הוא
 יונק.

זה המציאות הפנימית של בית המקדש שלא
 חרב. מה חרב בבית המקדש? "מוטב כילה כעסו
 על עצים ואבנים", מה שחרב זה העצים והאבנים,
 אבל האור הפנימי, קדושה ראשונה קדשה
 לשעתה וקדשה לעת"ל, מחלוקת, אלו ואלו דברי
 אלוקים חיים, אבל בעומק זו קדושה שלא בטלה,
 זוהי קדושה שאין לה הפסק. לפי חלק מרבותינו
 קדושה עדיין עומדת במקומה, אלא שאין לנו בית,
 יש בזה נפק"מ לדינא, אבל קדושה עדיין במקומה,
 הרי שמאיפה בטל הקדושה, מהעצים והאבנים,
 אבל מעצם המקום זו קדושה שאין לה בטלות,
 כלפי זה מעולם לא חרב הבית.

חרב הבית, חרבו העצים והאבנים ויצאו לחולין,

ה"כל רודפיה השיגוה בין המצרים" שהאדם יכול
 להשיג.

אבל זה הני מילי שהוא עולה בשלבי הסולם,
 ממעשים להרגשות חיות, למחשבות שהם חיים,
 הוא מתחבר לשורש החיים כמו שהם, ואחרי זה
 הוא מתחבר לחיים שלמעלה מהמוות, חיים שאין
 להם נקודה של הפסק.

אדם שמרגיש כך, הוא לא מפחד למות בכלל,
 כי הרי מעולם אין לו מוות. הפחד למות מאיפה
 הוא מגיע בנפש, מהתפיסה שהחיים הם היפך של
 מוות. חיים שהם לא היפך של מוות, אין לאדם
 פחד למות כי הוא עולם לא ימות.

זה נקרא "והייתה נפש אדוני צרורה בצרור
 החיים". מה זה "נפש אדוני צרורה בצרור החיים",
 כי הוא עלה למדרגה של חיים שהם למעלה
 מההיפך של המוות, אלא הם חיים נצחיים, הם
 חיים מתמידים.

זה נחמתנו! מהי הנחמה שאנו מנחמים, נחם ה'
 וכו', מהי הנחמה, מאיפה מקור הנחמה. בפשטות
 הנחמה, שלעת"ל הקב"ה יבנה את בית המקדש
 במהרה בימינו, וזה אמת. אבל בעומק יותר, כל
 המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בבניינה, כמו
 שידוע מאד לא נאמר יזכה אלא זוכה בהוה, אבל
 מה הביאור, איפה הוא זוכה? כי הוא מתחבר
 למקור החיים שלמעלה מן המוות, זה הבנין של
 לעת"ל שלא יחרב לעולם, זה בנין שאין לו הפסק,
 זה חיים בלי הפך של מוות, זה נקרא "זוכה ורואה
 בבניינה".

אבל מאיפה הוא זוכה את זה? מ"כל המתאבל
 על ירושלים", אז בפשטות הוא קיבל שכר, הוא
 התאבל אז הוא זוכה לראות בניינה. אבל ברור לכל
 בר דעת שכל שכר זה שכר מצוה מצוה, מעצם
 ההתאבלות הוא זוכה לראות בניינה. איך הוא זוכה
 לראות בניינה. מצד התפיסה יותר חיצונית מעצם
 זה שהוא מתאבל אז "והחי יתן אל לבו" הוא מקבל
 חיות. אבל בתפיסה היותר עמוקה, בזה עצם כך
 שהוא מתאבל, הוא מתחבר למקור של החיים
 שאין להם הפסק.

האלול הבא, שבס"ד יבוא במהרה בימינו, שהוא בגימ' חיים, מאיזה חיים הוא בא. הוא בא מה"זוכה ורואה בבניינה", הוא בא מחיים שהאדם יודע מחיים שאין להם הפסק, מהחיים האלו הוא מגיע ליום הדין.

מחד ביום הדין ספרי חיים וספרי מתים פתוחים, אבל מאידך בטוחים שייעשה להם נס. מאיפה שני השורשים האלה? מצד חיים שהם היפך של מוות, אז נאמר ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו, אבל מצד חיים שהם למעלה מהמוות, בטוחים שייעשה להם נס והם יכתבו לחיים טובים. את זה ינקנו מהיכן? מהתשעה באב. מה"לעת ערב הציתו אש בהיכל", נולד משיח, התגלה חיים, חיים שאל, התגלה חיים פנימיים שאין להם נקודת הפסק.

ה' יתן שנזכה כלנו, שהדברים יהיו בבחינת "בפיך ובלבבך לעשותו", לגלות את החיות הזו בתוך עומק הנפש הפרטית שלנו, שנזכה שזה יאיר לכל הכנסת ישראל, ואז בס"ד יהיה בנין בית המקדש השלישי בפועל במהרה בימינו אמן.

תשעה באב 002 מהצות ואילך הגאולה העתידית תש"ע
מספר שיעור בקול הלשון 31558063

נערך ע"י אחד מן התלמידים

כמ"ש הגמ', "באו זדים וחיללוה", הרי שהאבנים יצאו לחולין, אבל קדושת המקום לא יצאה לחולין, אז מצד כך זה כח שהאדם, שגם יום שחור בו בית המקדש, הוא יכול להתחבר לעצים ולאבנים שנתחללו, "מוטב כילה כעסו על עצים ואבנים", והוא יכול להתחבר לקדושת המקום שזה מקומו של עולם, ומצד כך לא חרב כלום, כי זה לא יכול להיחרב, כי זה חיים נצחיים.

עבודת היום היא כפולה, יש עבודת היום שהאדם מתחבר למה שנחרב, וגם משם הוא יונק חיות, לא ההעדר חיות כפשוטו, אלא "והחי יתן אל לבו" גם ממה שנחרב. אבל בעומק אדם יכול להתחבר לקדושת המקום שאינה פסקה, שמעולם לא נחרבה, ומשם הוא מגיע לנצחיות העתידה.

מצד כך יש לנו נחמה והבטחה שיהיה גאולה, כי אם הביטול של בית המקדש היה ביטול גמור, הרי שאין הכרח שיהיה לו חידוש. אבל מחמת שהביטול הוא מעולם בפנימיות לא התבטל, המקום לא התבטל, לכן יש לנו תקוה לעת"ל.

הדברים הללו שנאמרו כאן, כמו שאמרנו, זה בעצם ההעמקות של האדם בתוך הנפש שלו, להגיע לשם. זה לא מילים, זה לא דיבורים, זה הויה של חיים למי שמעמיק והולך בתוך הנפש של עצמו, "ובדעת חדרים ימלאון", יש חדר לפניו מחדר, ואם אדם נכנס בתוך חדרי נפשו חדר לפניו מן חדר, הוא מגלה את השמחה, וממנה חיות, או חיות מעצם השמחה, או שמחה בחיות, הוא מגלה את העצבות והוא מגלה את החיות שבעצבות, והוא מגלה את החיים שלמעלה מהמוות, זה עניינו של יום.

לאחר שעוברים תשעת הימים הללו, לאיפה האדם חוזר. הוא חוזר לכאורה ללפני שלושת השבועות, עברו תשעת הימים, י' אחרי חצות כבר מנהגי האבלות בטלו, יש כאלו שקצת עדיין נוהגים אפילו עד אלול לא לעשות דינא בהדי גוי, מעיקר הדין מותר. ומה קורה לאחר מכן, לאיפה הוא ממשיך הלאה.